

POZIV
ZA IZVANREDNU IZBORNU SKUPŠTINU
HRVATSKE ODVJETNIČKE KOMORE

*Na temelju zaključka 9. sjednice Upravnog odbora Hrvatske odvjetničke komore,
održane 2. rujna 2022. godine, saziva se*

**Izvanredna izborna Skupština Hrvatske odvjetničke komore radi izbora predsjednika HOK-a
s mandatom do redovite izborne godišnje Skupštine HOK-a 2024. godine,**

u subotu 5. studenoga 2022. u 12 sati

u prostorijama Hrvatske odvjetničke komore u Zagrebu, Koturaška 53/II

Upravni odbor predlaže sljedeći

DNEVNI RED

- 1. Otvaranje Skupštine i izbor predsjednika, članova radnog predsjedništva, zapisničara i ovjervitelje zapisnika**
- 2. Usvajanje dnevnog reda Skupštine**
- 3. Izbor Izborne komisije od najmanje sedam članova**
- 4. Prestanak mandata Josipu Šurjaku na dužnosti predsjednika HOK-a**
- 5. Usvajanje kandidacijske liste za izbor predsjednika HOK-a**
- 6. Predstavljanje kandidata za predsjednika HOK-a**
- 7. Izbori za predsjednika HOK-a s mandatom do redovite izborne godišnje Skupštine HOK-a 2024. godine**
- 8. Izvješće predsjednika Izborne komisije o rezultatima izbora te proglašenje rezultata izbora**

Članovi Skupštine dužni su prisustvovati sjednici Skupštine.

Skupštinu Komore čine:

- predstavnici svih odvjetničkih zborova Komore izabrani na godišnjim skupštinama zborova
- predsjednik Komore, predsjednici svih odvjetničkih zborova, predsjednik Disciplinskog suda Komore, predsjednik Višeg disciplinskog suda Komore, disciplinski tužitelj Komore, bivši predsjednici Komore koji obavljaju odvjetničku službu i predsjednik Udruge odvjetničkih vježbenika.

Predsjednik zbora je predstavnik Skupštine po položaju, a broj predstavnika odvjetničkih zborova određuje se tako da svaki zbor izabire po jednog predstavnika u Skupštinu na svakih započetih pedeset svojih članova.

Skupština se može održati i donositi pravovaljane odluke ako joj prisustvuje većina svih članova.

Skupština donosi odluke većinom glasova prisutnih članova.

Član Skupštine kojemu je odlukom nadležnog tijela izrečena mjera zabrane obavljanja odvjetništva na određeno vrijeme ili kojemu je obustavljeno pravo na obavljanje odvjetništva, nema pravo sudjelovati u radu Skupštine.

Ako do dana održavanja Skupštine zbor ne izabere drugog predstavnika i ako o tome ne obavijesti Komoru, odredbe Statuta o broju članova Skupštine i o kvorumu prilagođavaju se smanjenom broju članova.

Po nalogu Upravnog odbora HOK-a
DOPREDSJEDNIK
Mario Janković, v.r.

Sadržaj

UVODNIK

Igor Hrabar, odvjetnik u Zagrebu, urednik časopisa „Odvjetnik“	3
--	---

IZ HOK-a

Premينو Mladen Klasić, dugogodišnji dopredsjednik Hrvatske odvjetničke komore	4
Redovita Skupština Hrvatske odvjetničke komore	8
Leo Andreis – dobitnik Plakete dr. Ive Politea s poveljom	10
Konferencija odvjetnika i odvjetničkih vježbenika Hrvatske odvjetničke komore: profesionalizacija Komore, da ili ne?	12
Igor Mucalo: Komparativni prikaz profesionalizacije komora drugih reguliranih profesija u Republici Hrvatskoj	16
Priznata specijalnost Mariji Pujo Tadić, odvjetnici u Zagrebu	19
Dalibor Valinčić: Komparativni prikaz profesionalizacije nacionalnih odvjetničkih komora ...	20
Gina Grancarić: Profesionalizacija na primjeru Odvjetničke komore Slovenije	23
Miće Ljubenko: Financijski aspekti i izazovi profesionalizacije	26
Jelena Orlić: Kriteriji za izbor kandidata za obnašanje profesionaliziranih funkcija u odvjetničkoj komori	28
Ana-Marija Bazina: Mirovanje obavljanja odvjetništva za vrijeme obnašanja profesionaliziranih funkcija u odvjetničkoj komori	30
Ive Brkić: Prigovori profesionalizaciji HOK-a i kako ih otkloniti	33
Odvjetnik Mladen Vukmir izabran za predsjednika ECTA-e	34

ČLANCI I RASPRAVE

Dragan Zlatović: Novine u zakonskom uređenju autorskih djela stvorenih u radnom odnosu	35
---	----

AKTUALNA SUDSKA PRAKSA

Izbor iz aktualne sudske prakse	48
---------------------------------------	----

RECENZIJE

„Izabrana praksa Europskog suda za ljudska prava i građanski postupci pred hrvatskim sudovima“ sutkinje Iris Gović Penić	52
Dr. sc. Šime Savić: „Obvezno osiguranje od automobilske odgovornosti kao sredstvo zaštite potrošača“	55

ENGLESKI ZA ODVJETNIKE

Odluka SCOTUS-a po mjeri bivšeg POTUS-a	58
---	----

HRVATSKI ZA ODVJETNIKE

Problem (ne)razumljivosti teksta (upotreba zamjenica, predugih i nejasnih rečenica)	60
---	----

PRISEGE

Prisege dane 11. svibnja 2022.	62
Prisege dane 15. lipnja 2022.	65
Prisege dane 13. srpnja 2022.	67

IN MEMORIAM

Nikola Kvaternik.	69
Jovan Doneski.	70
Jakov Kalajžić	71
Ivo Stipanić	71
Mladen Lončar	72

ODVJETNIK 3/2022.

Glasilo i časopis Hrvatske odvjetničke komore, Zagreb, 3 – 2022., god. 95.

Journal of the Croatian Bar Association, Zagreb, 3 – 2022, annual file 95

Glavni i odgovorni urednik: Mario Janković, odvjetnik, Zagreb. **Urednik:** Igor Hrabar, odvjetnik, Zagreb. **Izvršna i grafička urednica:** Nataša Barac, Koturaška cesta 53, Zagreb, tel: 6165218, e-mail: hok-cba@hok-cba.hr, natasa.barac@hok-cba.hr. **Članovi uredništva:** Leo Andreis, dr. sc. Atila Čokolić, Višnja Drenški Lasan, dr. sc. Davor Bubalo, Maša Gluhinić, Mario Janković, Sanja Mišević, Ingrid Mohorovičić-Gjanković, Matija Potočnjak, Robert Travaš – odvjetnici, Mato Arlović, sudac Ustavnog suda RH, mr. sc. Iris Gović Penić, sutkinja Županijskog suda u Zagrebu, mr. sc. Hrvoje Momčinović, sudac Ustavnog suda RH u m., Dražen Tripalo, sudac Vrhovnog suda RH, Arno Vičić, odvjetnik u m. **Lektorica:** Božica Dragaš. **Tisak:** Kerschhoffset, d.o.o. Zagreb. **Grafička priprema:** Aria dizajn, Zagreb. **Fotografije:** Grgur Žučko, Lukša Marotti, Nataša Barac, Davor Strenja, Filip Popović.

Svi potpisani tekstovi odražavaju stavove i mišljenja isključivo njihovih autora, a ne Hrvatske odvjetničke komore, urednika i članova uredništva „Odvjetnika“. Uredništvo zadržava pravo objave primljenih materijala u časopisu i/ili na mrežnoj stranici HOK-a. Materijali objavljeni na mrežnoj stranici ne honoriraju se.

Prvi broj časopisa „Odvjetnik“ objavljen je 25. studenoga 1927. godine. Prvi urednik bio je dr. Ivo Politeo. „Odvjetnik“ je i stvarni sljednik „Pravnika“ – glasila kluba odvjetnika u području odvjetničkog odbora u Osijeku, koji je izlazio od 1913. do 1914. godine a urednik glasila bio je dr. Hugo Spitzer.

IBAN HR66 2360000-1101268409

Godišnja pretplata za tuzemstvo 200,00 kn

za inozemstvo 40 eura,

pojedinačni broj za tuzemstvo 40,00 kn,

za inozemstvo 8 eura.

Copyright © Hrvatska odvjetnička komora 2008.

Nijedan dio ove publikacije ne smije se objaviti bez posebnog odobrenja izdavača.

Prodaja oglasnog prostora – marketing

1/1-6.800,00 kn / 1/1 (omot) – 7.800,00 kn / 1/2 – 3.800,00 kn

Uredništvo

Zagreb, Koturaška cesta 53/II

Tel: 6165218

e-mail: hok-cba@hok-cba.hr

Izdavač

Hrvatska odvjetnička komora, Zagreb

Koturaška cesta 53/II

Tel: 6165200

e-mail: hok-cba@hok-cba.hr

Poštovane kolegice i kolege,

od posljednjeg Uvodnika, kojim se redovito obraćamo odvjetnicima, Hrvatsku odvjetničku komoru zadesila su dva turobna događaja.

Ljetos nas je napustio naš dragi kolega Mladen Klasić, dugogodišnji odvjetnik i marljivi suradnik u mnogim tijelima HOK-a. Njegova ljudska veličina plijenila je mnoge, a stručnost i predanost odvjetništvu prelila se u njegovih čak pet mandata zaredom na čelu Odvjetničkog zbora Županije Koprivničko-križevačke. Bio je član Upravnog odbora Hrvatske odvjetničke komore i mnogih njezinih stalnih ili *ad hoc* tijela te u četiri uzastopna mandata dopredsjednik Hrvatske odvjetničke komore. Pamtit ćemo ga i kao člana uredništva „Odvjetnika“, u kojem je aktivno surađivao i dao velik doprinos razvoju i prepoznatljivosti našeg časopisa. Biografija Mladena Klasića bogata je, prepoznat je kao odvjetnik predan profesiji, pa je u ožujku ove godine bio laureat Plakete dr. Ive Politea s poveljom. Svi koji su ga poznavali izgubili su dobrog kolegu i prijatelja. Njegova djela govorit će i dalje o njemu kao vrsnom odvjetniku, blagonaklonom kolegi i dobrom prijatelju. Ostat će trajno upisan u naša sjećanja.

Drugi nemili događaj koji se je dogodio gotovo istovremeno nikoga od nas nije ostavio ravnodušnim. Štoviše, bili smo i još uvijek smo vrlo zabrinuti, opterećenim mnogim pitanjima zašto je predsjednik HOK-a Josip Šurjak upao u pravne nevolje. Ponajprije valja kazati da su naše informacije o tom događaju štire, činjenice gotovo pa nepoznate.

Odmah nakon „medijske eksplozije“, pri čemu nam mnogo toga nije bilo dostupno da bismo mogli išta zaključiti, Upravni se odbor HOK-a sastao i dao svoje priopćenje za javnost, s kojim ste, vjerujem, mnogi od vas upoznati te je poduzeo druge radnje u skladu sa Zakonom o odvjetništvu i Statutom HOK-a. U međuvremenu je kolega Šurjak dao ostavku na dužnost predsjednika Komore, kao i ostavku u svim komisijama i tijelima Komore. Vjerujem da će kolega Šurjak na kraju ishoditi za sebe najpovoljnije. Naglašavam da se Šurjak na čelu HOK-a, uz sva ostala bremena u odvjetništvu, susreo s izazovima koje je donio potres u Zagrebu i pandemija bolesti COVID-19. S mnogo uspjeha posvetio je vlastito vrijeme i trud u rješavanje tih problema, a sve s ciljem zaštite odvjetništva. Sasvim je jasna, međutim, jedna činjenica, a to je da u svojim postupcima zbog kojih trenutačno trpi osudu i nalazi se u sudskom postupku, nije djelovao u ime HOK-a niti u vezi s odvjetničkom djelatnošću.

Velika šteta ugledu Komore nedvojbeno je nanesena, no zbog svojih zacrtanih putova kojima Komora kroči, smatramo da ćemo i dalje uspješno djelovati na dobrobit svojih stranaka, ugleda odvjetništva kao važne društvene djelatnosti i pravne institucije. Trenutak je da pokažemo zajedništvo.

.....
Piše:
Igor Hrabar,
odvjetnik
u Zagrebu,
urednik časopisa
„Odvjetnik“
.....

Igor Hrabar

Preminuo Mladen Klasić, dugogodišnji dopredsjednik Hrvatske odvjetničke komore

Pripremila:
Nataša Barac,
izvršna urednica
„Odvjetnika“

Dugogodišnji dopredsjednik Hrvatske odvjetničke komore, odvjetnik Mladen Klasić, jedan od ovogodišnjih dobitnika Plakete dr. Ive Politea s poveljom, preminuo je krajem kolovoza u Zagrebu. Od Mladena Klasića na posljednjem se ispraćaju u njegovim rodnim Križevcima u ime HOK-a oprostio dopredsjednik Mario Janković, a na komemoraciji koja je u Hrvatskom odvjetničkom domu održana nekoliko dana poslije govorili su neposredni bivši predsjednik HOK-a

Robert Travaš, predsjednica Odvjetničkog zbora Koprivničko-križevačke županije Sonja Dušić-Poljak, bivša predsjednica tog odvjetničkog zbora Ljiljana Jedvaj-Peterlin i bivši predsjednik HOK-a Leo Andreis.

U spomen na Mladena Klasića, koji je bio i dugogodišnji član uredništva časopisa „Odvjetnik“, donosimo govor Marija Jankovića te izvatke iz govora s komemoracije.

„Poštovana gospođo Slavice, draga Nela, dragi prijatelji, kolege i suradnici,

govoriti danas ovdje pred svima vama o čovjeku kakav je bio moj prijatelj i suradnik Mladen Klasić, nije lak zadatak.

Mladen je bio čovjek o kojem bih vam mogao govoriti satima, odvjetnik posvećen svom poslu, koji nije doživljavao kao posao, već kao životni poziv, u duši posvećen svojem uredu, svojim strankama, ali i odvjetništvu, pa tako i Hrvatskoj odvjetničkoj komori u kojoj je svojim dugogodišnjim zalaganjem ostavio neizbrisiv trag.

Mladen je bio i čovjek posvećen svojim rodnim Križevcima, svojoj Hrvatskoj, glazbi, sportu, prijateljima i, iznad svega, svojoj obitelji – supruzi Neli i majci Slavici. A uz sve to, uz veliku energiju i strast s kojom se posvećivao svemu što je radio, Mladen je oko sebe širio urođeni šarm i dobrotu, posjedovao je nevjerojatnu smirenost i u najstresnijim situacijama. Kada bih ga morao opisati u samo dvije riječi, rekao bi da je bio veliki čovjek. U svakom smislu.

Rođen je ovdje u Križevcima 3. rujna 1954. godine, a nakon završene osnovne škole i gimnazije, školovanje je nastavio na Pravnom fakultetu u Zagrebu. Vrlo je brzo shvatio da je odvjetništvo nešto čemu želi posvetiti svoj profesionalni dio života te je tako od 1991. bio upisan u Imenik odvjetnika. Mladen je bio jedan od onih pravih iskonskih odvjetnika, svjestan da se za mjesto i položaj odvjetnika u društvu treba boriti jer jedino slobodno i neovisno odvjetništvo može jamčiti sigurnost onima kojima je to najpotrebnije. To je bio jedan od razloga zbog kojih se uključio u rad Odvjetničkog zbora Koprivničko-križevačke županije i u rad Hrvatske odvjetničke komore. Pet mandata bio je na čelu svog odvjetničkog zbora, a u četiri mandata bio je dopredsjednik Hrvatske odvjetničke komore.

Gotovo da i nema funkcije koju nije obnašao u Komori, a njegov neprocjenjiv doprinos prepoznat je i nagrađen najvećim priznanjem Hrvatske odvjetničke komore – Plaketom dr. Ive Politea s poveljom. Tu plaketu nismo mu mogli uručiti kao što je to bilo predviđeno, na godišnjoj Skupštini. Nadali smo se da ćemo to učiniti kada budemo slavili njegov novi početak. A sada razmišljam o tome što bi nam sve rekao i poručio u svome govoru. Znam da bi nam najprije, kao što je to uvijek činio, ispričao neki vic. Barem jedan, u toj ozbiljnoj prigodi.

A onda bi krenuo ozbiljan dio i siguran sam da bi te riječi, baš kao i uvijek, prenosile poruke koje su Mladenu bile važne: čuvajte odvjetništvo, njegovu neovisnost i samostalnost, borite se za to i nemojte nikada izgubiti iz vida ono zbog čega ste postali odvjetnici: svoje stranke.

Dragi Mladene, već nam nedostaješ. Tvoj nevjerojatan duh, način razmišljanja i govora ostat će s nama još dugo. Jer neka imena s razlogom ostaju vječno zapisana u povijesti hrvatskog odvjetništva i među zidovima našeg Hrvatskog odvjetničkog doma, koji bez tebe više neće biti isti. Tvoj glas i tvoje misli, koje su često odjekivale našom komorom, nedostajat će svima u Hrvatskoj odvjetničkoj komori.

Meni će nedostajati moj prijatelj i mentor, Mladen s kojim sam se znao zezati na dugim sastancima u Komori, i posebice poslije tih sastanaka, Mladen koji je uvijek sjedio do mene i koji je i mene, kao mladog odvjetnika, učio onome što je važno. Ja sam imao sreće, imao sam najboljeg učitelja. I budi siguran, dragi Mladene, da te lekcije neću zaboraviti.

Dragi Mladene, počivao u miru Božjem, neka ti je laka hrvatska zemlja.

U ime svih hrvatskih odvjetnika, Hrvatske odvjetničke komore, svih djelatnika Hrvatske odvjetničke komore i u svoje osobno ime, izražavam duboku i iskrenu sućut.“

„Mladen je, kao čovjek koji je uvijek pokazivao veliku empatiju, posebnu važnost pridavao besplatnoj pravnoj pomoći, i to ne samo u okviru Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći, na izradi kojeg je i radio u radnoj grupi Ministarstva pravosuđa RH, već i besplatnoj pravnoj pomoći koju hrvatski odvjetnici odlukom samog HOK-a već desetljećima daju hrvatskim građanima kojima je to najpotrebnije. Mladen Klasić je čvrsto vjerovao da je pružanje besplatne pravne pomoći put k ostvarenju vladavine prava za sve, bez obzira na društveni status ili financijski položaj. To su bila načela prema kojima se ponašao te je smatrao da nijednom odvjetniku ne smije biti teško preuzeti i obaviti potpuno besplatno zastupanje onoj osobi kojoj je takvo zastupanje potrebno i dodijeljeno rješenjem HOK-a. Mladenova sposobnost da na svako pitanje odgovori stručno, smireno i odgovorno najbolje se mogla vidjeti kada bi sudjelovao u televizijskim ili radijskim emisijama, gdje bi u ime Komore jasno obrazložio naša stajališta, ali i strpljivo odgovarao na pitanja građana. Mladenu, koji je vodio i Vijeće za medije Komore, nikada nije bilo teško sjesti u auto i doći iz Križevaca u Zagreb da bi odgovorio na neko novinarsko pitanje ili obavio bilo koji drugi posao za njegovu i našu Komoru“, rekao je neposredni bivši predsjednik HOK-a Robert Travaš, te dodao: „Kada sam bio predsjednik Komore, Mladen je bio moj dopredsjednik u oba mandata i znao sam da se u baš svim situacijama mogu osloniti na njega, a to je doista neprocjenjivo. Svi smo sa žaljenjem, ali i razumijevanjem primili njegovu odluku da se povuče s funkcija u HOK-u, znajući da su razlog ozbiljni zdravstveni problemi. Ali Mladen je uvijek i dalje bio tu, kada god je to trebalo.“

.....

„Uvijek si imao što reći i nije to bilo tek toliko da se nešto kaže, već izričaj duboko promišljenog čovjeka. Vjerojatno te i ta iznimna retorička vještina odvela u odvjetništvo, profesiju za koju kao da si bio predodređen. Ti bi s lakoćom uspio pridobiti pažnju, tebe se čulo i slušalo. S tebi tako svojstvenim, nekada možda i prividnim mirom dominirao si govoreći, uvijek pripremljeno, u sudnici, u našoj Hrvatskoj odvjetničkoj komori ili bilo gdje drugdje kao njezin predstavnik. Uvijek siguran u sebe, zavidnog obrazovanja i široke osobne i profesionalne kulture, pripremljen, u maniri imponirajuće konzervativne vanjšine bio si potpuno prepoznatljiv i drugačiji od drugih“, istaknula je u svom govoru Ljiljana Jedvaj-Peterlin dodajući: „Tijekom profesionalne karijere itekako si dobro upoznao čovjeka, sa svim njegovim manama i vrlinama, nikoga ljudski ne odbacivši, ali znajući koliko je važno ne dopustiti da u život pustiš išta što bi ti oduzimalo energiju, duševnu snagu i mir, osobito u privatnom životu. Uspio si u tome da svojom vanjšinom ostavljaš dojam nedodirljive i odmjerene osobe koja

▲ Robert Travaš

▲ Ljiljana Jedvaj-Peterlin

itekako bira društvo, dok si u duši ostao radoznao dječak, uvijek u potrazi za pravdom.“

„O svom privatnom životu rijetko si govorio, no uvijek s ljubavlju i poštovanjem, posebnom toplinom o svestranoj i brižnoj ženi Neli, s kojom si u duhovnom izobilju proveo punih pedeset godina. Za nju je tvojim odlaskom ostala praznina koju ništa neće moći ispuniti. Bio si i ostao nezamjenjiv. Tvoja majka Slavica u visokoj životnoj dobi ostala je bez jedinog i po osobnosti jedinstvenog sina, a bol takvog gubitka riječima nije moguće izraziti. Rastanak s tobom bolna je spoznaja gubitka iznimnog čovjeka, prijatelja i kolege koji je u svakom smislu bio iznimna i neponovljiva osobnost“, istaknula je.

.....

„Sjećam se našeg prvog susreta, mene kao vrlo mlade kolegice, koja se tek zaposlila kao vježbenica kod starijeg mentora, i Tebe kao već tada iskusnog kolege. Na prvu si me osvojio svojom osobnošću i posebnim darom govora. Naša prva „kava“ dala mi je osjećaj pripadnosti jednom novom, pravnom i poslovnom svijetu te vjetar u leđa da u tom svijetu mogu mnogo napraviti odgovornošću, poštenjem, radom i trudom. (...) Danas je ogledalo Tvoje osobnosti upravo Tvoj ured, u kojem si okupio „svoju djecu“, kako si mi uvijek govorio kad smo se dotaknuli priče o Tvojim Saneli, Željku i drugim mladim kolegama odvjetnicima i odvjetničkim vježbenicima. U tom odnosu između starijih i mlađih bio si specifičan po tome da si nas uvijek ispravljao kad smo Ti se obraćali s Vi, što te čak u nekim situacijama i ljutilo jer si htio pokazati svoju skromnost i obostrano, a ne samo jednostrano poštivanje i uvažavanje“, rekla je Sonja Dušić-Poljak te dodala: „Kad god bismo imali neke nedoumice unutar Zbora, najjednostavnije je bilo reći: ‘Pitat ćemo Mladena’, jer Mladen je uvijek znao odgovor ili se potrudio saznati ga. (...) U ime cijelog Zbora Koprivničko-križevačke županije, od sveg Ti srca hvala na svim angažmanima i aktivnostima, a za nas ćeš još dugo ostati od milja ‘naš Mladen’ ili ‘naš predsjednik’.

.....

„U ovom teškom času govorili smo o tome tko je bio, što je bio i što je značio naš Mladen. Naravno da nije moguće ni izraziti ni sažeti što je značio Mladen i to ćemo svi skupa saznati tek nakon njegova odlaska. Nema smisla ponavljati sve ono što je već rečeno. Ostalo je samo da mom prijatelju u ime svih nas ne kažem ‘zbogom’, već ‘doviđenja’. Vjera mi je duboka – da ćemo se sresti u maglovitim poljima beskraja. Hvala ti, dobri, dragi, poštenu i nezaboravljeni prijatelju. Slava ti!“, kazao je na kraju komemoracije bivši predsjednik HOK-a Leo Andreis.

▲ Sonja Dušić-Poljak

▲ Leo Andreis

Redovita Skupština Hrvatske odvjetničke komore

.....
Pripremila:
Nataša Barac,
izvršna urednica
„Odvjetnika“
.....

Redovita Skupština Hrvatske odvjetničke komore održana je u subotu 9. srpnja 2022. godine u prostorijama Hrvatske odvjetničke komore u Zagrebu, a na Skupštini su sudjelovali delegati iz svih odvjetničkih zborova Republike Hrvatske.

„Nakon dvije godine konačno ponovno održavamo Skupštinu u Hrvatskom odvjetničkom domu, ovdje smo doma i bolje smo volje“, pozdravljajući nazočne rekao je predsjednik Hrvatske odvjetničke komore Josip Šurjak.

Nakon što je utvrđeno da je na Skupštini nazočan dovoljan broj delegata, izabrano je radno predsjedništvo u sastavu Slaven Mijoč, Sandra Ivić, Anamarija Bokan i Ana Buljan. Za zapisničara je izabran Adrijan Čada, a za ovjervitelje zapisnika Monja Matić i Ivica Mazalin.

Jedan od gostiju na Skupštini bio je i ministar pravosuđa i uprave RH, dr. sc. Ivan Malenica, koji je u svom pozdravnom govoru istaknuo važnost odvjetništva te kazao kako je zajednički cilj HOK-a

i Ministarstva pravosuđa i uprave vraćanje povjerenja građana u pravosuđe.

„Pozdravljam vas u svoje osobno ime i u ime premijera Plenkovića. HOK je institucija koja ima dugu i bogatu povijest i svoju važnu ulogu u očuvanju vladavine prava“, kazao je Malenica te dodao kako je suradnja HOK-a i njegova ministarstva odlična.

Ministar pravosuđa istaknuo je važnost stručnog osposobljavanja odvjetnika, te dodao da je edukacija odvjetnika posebno važna u kontekstu daljnje digitalizacije pravosuđa i unapređenja sustava e-komunikacije.

„Naš je zajednički cilj vraćanje povjerenja građana u pravosuđe, a važan dio tog procesa upravo je odvjetništvo“, kazao je ministar.

Nazočnima se u ime Hrvatskog sabora obratio i Dražen Bošnjaković, podsjećajući da je i on sam odvjetnik u mirovanju te da odvjetništvo nije zanimanje, već način života.

Predsjednik HOK-a Josip Šurjak u svom je izvješću govorio o radu Komore tijekom protekle godine, kao i svim problemima s kojima se odvjetništvo suočava, a izvješća su podnijela sva nadležna tijela Komore. Izvješće predsjednika HOK-a, koje su delegati primili u materijalima, objavljeno je na mrežnoj stranici Hrvatske odvjetničke komore, zajedno sa svim drugim izvješćima.

Na Skupštini je bivšem predsjedniku HOK-a Leu Andreisu uručeno najviše priznanje hrvatskog odvjetništva – Plaketa dr. Ive Politea s poveljom. Mladenu Klasiću, drugom dobitniku ovogodišnje Plakete dr. Ive Politea s poveljom, priznanje je trebalo biti uručeno naknadno.

„Jako sam vam uzbuđen, a prije mi se činilo da sam hladan kao led. Ali teško je ostati hladan kao led kada vam se ostvari da ste dosanjali svoj san. A ja samo svoj profesionalni san dosanjao“, kazao je Leo Andreis.

„Najprije bih želio zahvaliti svojoj obitelji: supruzi, koja je trpjela što me nije bilo. Djecu molim da mi oprostite što me nije bilo – takve ste kakve sam želio da budete“, rekao je laureat te zatim

posebno zahvalio bivšoj poslovnoj tajnici Komore Biserki Barac, ali i svima ostalima s kojima je godinama surađivao u Komori i izvan nje.

„Htio sam vam puno toga reći, ali nisam to stavio na papir. Bojim se da sam došao u godine kada neću moći ispuniti želju gospodina ministra Malenice da mi ova nagrada bude poticaj za daljnji rad, ali dok sam živ, odvjetništvo će mi uvijek biti način života“, rekao je na kraju svoga govora Leo Andreis.

Izmjene i dopune Statuta Hrvatske odvjetničke komore i Izmjene i dopune Kodeksa odvjetničke etike

Skupština Hrvatske odvjetničke komore na svojoj je sjednici održanoj 9. srpnja 2022. godine u Zagrebu donijela Izmjene i dopune Statuta Hrvatske odvjetničke komore te Izmjene i dopune Kodeksa odvjetničke etike, koje su 13. srpnja 2022. objavljene u „Narodnim novinama“ broj 81/2022.

U skladu s odredbom članka 67. Izmjena i dopuna Statuta Hrvatske odvjetničke komore, odnosno članka 10. Izmjena i dopuna Kodeksa odvjetničke etike, navedene izmjene i dopune stupile su na snagu osmog dana od dana objave u „Narodnim novinama“, odnosno 21. srpnja 2022. godine.

Leo Andreis – dobitnik Plakete dr. Ive Politea s poveljom

Upravni odbor Hrvatske odvjetničke komore na sjednici održanoj 17. ožujka 2022., na prijedlog Izvršnog odbora Hrvatske odvjetničke komore, donio je odluku o dodjeli Plakete dr. Ive Politea s poveljom Leu Andreisu, odvjetniku u Zagrebu.

Leo Andreis rođen je 27. kolovoza 1950. godine u Splitu. Rano djetinjstvo proveo je u Splitu, a nakon preseljenja u Zagreb završio je osnovnu školu i klasičnu gimnaziju, na kojoj je maturirao 1969. te se upisao na studij prava na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, koji je uspješno završio 1975. godine. Dana 1. siječnja 1976. upisuje se u Imenik odvjetničkih vježbenika na vježbi kod svog oca Livija Andreisa, odvjetnika

u Zagrebu. U Imenik odvjetnika upisuje se 1. siječnja 1981. i odvjetnički poziv obavlja sve do danas.

Nakon dugogodišnje samostalne odvjetničke prakse Leo Andreis najprije 1996. sa svojim partnerima osniva Odvjetničko društvo Andreis & Čogurić, koje prestaje s radom, a zatim sa svojom suprugom Jadrankom Ruk-Andreis i kćerkom Lanom Andreis Nikolić osniva novo Odvjetničko društvo Andreis & Partneri.

Leo Andreis se odvjetništvom, računajući i vježbenički staž, bavi neprekidno 46 godina. U svom dugogodišnjem odvjetničkom radu Leo Andreis je osim zastupanja stranaka, i u civilnim i u kaznenim postupcima, sudjelovao i u izradi

ugovora i pružanju pravne pomoći u mnogobrojnim investicijskim projektima, primjerice pri gradnji elektrana, u izradi financijskih ugovora, ugovora o stranim ulaganjima i sl. Odgojio je niz odvjetničkih vježbenika koji su danas većinom odvjetnici.

Kao branitelj bio je član odvjetničkog braniteljskog tima pred Haaškim sudom kada se sudilo Dariju Kordiću.

Tijekom dugogodišnjega odvjetničkog staža Leo Andreis volonterski je obnašao čitav niz dužnosti u tijelima Odvjetničkog zbora Zagreb i Hrvatske odvjetničke komore. Bio je tajnik i dopredsjednik Odvjetničkog zbora Zagreb, član Upravnog i Izvršnog odbora Hrvatske odvjetničke komore. Bio je glavni tajnik Hrvatske odvjetničke komore i predsjednik Hrvatske odvjetničke komore u dva mandata.

U vrijeme predsjedanja Lea Andreisa, od 2006. do 2012. godine, intenzivirali su se pregovori s Europskom unijom vezani za ulazak Republike Hrvatske u punopravno članstvo EU-a, što je imalo za posljedicu ubrzanu zakonodavnu aktivnost radi usklađenja hrvatskih zakona s pravnom stečevinom EU-a. Stoga su Hrvatska odvjetnička komora i predsjednik Leo Andreis intenzivirali kontakte s odvjetničkim komorama iz zemalja članica EU-a, prije svega radi prikupljanja informacija. Što se je sve radilo, vidljivo je i iz tema okruglih stolova Dana hrvatskih odvjetnika koji su se održavali od 2006. do 2012. godine. Svi ti okrugli stolovi posvećeni su, na ovaj ili onaj način, ulasku Hrvatske odvjetničke komore u veliku obitelj odvjetničkih komora EU-a, a predavači su bili najjemenitiji europ-

ski odvjetnici, pa i tadašnji hrvatski predsjednik Ivo Josipović. Raspravljalo se o važnim temama: o stranim odvjetnicima, pristupu hrvatskog odvjetništva pravnoj stečevini EU-a, cjeloživotnom obrazovanju, vladavini prava i neovisnosti pravosuđa, odvjetničkoj tarifi, reklamiranju odvjetnika, Kodeksu odvjetničke etike, ulozi odvjetništva u procesu donošenja zakona, pravosudnom i odvjetničkom ispitu itd. Sve te važne teme danas su ugrađene u Zakon o odvjetništvu. Uloga Lea Andreisa u tom velikom i važnom procesu bila je neizmijerna.

Leo Andreis predstavljao je hrvatsko odvjetništvo na mnogim međunarodnim skupovima, poput konferencije Međunarodne unije odvjetnika, u kojoj je bio i stalni predstavnik Hrvatske odvjetničke komore, potom Međunarodne odvjetničke komore, Svjetske banke i dr.

Leo Andreis istaknuo se i u radu Hrvatskog autokluba, gdje je bio član Upravnog odbora i tajnik. Valja spomenuti da je bio aktivan i u Matici hrvatskoj, gdje je bio član Nadzornog odbora.

Izvršni i Upravni odbor Hrvatske odvjetničke komore smatraju da su se kod odvjetnika Lea Andreisa stekli svi uvjeti iz odredbe čl. 1. Odluke o uvođenju Plakete dr. Ive Politea s poveljom, jer je svojim dugogodišnjim radom u odvjetništvu, koji ne smatra samo svojom profesijom već i načinom razmišljanja i stilom života, kao i radom izvan odvjetništva, u potpunosti ispunio uvjete koje je utemeljio dr. Ivo Politeo i zbog kojih se to priznanje dodjeljuje zaslužnim odvjetnicima, članovima Hrvatske odvjetničke komore.

Konferencija odvjetnika i odvjetničkih vježbenika Hrvatske odvjetničke komore: profesionalizacija Komore, da ili ne?

.....
Piše:

Nataša Barac,
izvršna urednica
„Odvjetnika“
.....

Konferencija odvjetnika i odvjetničkih vježbenika Hrvatske odvjetničke komore, koju saziva predsjednik HOK-a u prvoj godini svoga mandata, od samih je početaka bila platforma za raspravu o novim idejama, o problemima odvjetništva, te prilika da svi članovi Komore iznesu svoje mišljenje o određenim temama. Ove je godine u Petrčanima pokraj Zadra održana XV. Konferencija odvjetnika i odvjetničkih vježbenika, a zanimljiva tema „Profesionalizacija HOK-a?“ privukla je velik broj članova Komore, koji su sudjelovali u radnom i društvenom dijelu Konferencije.

Okruglim stolom moderirala je predsjednica Odvjetničke akademije HOK-a dr. sc. Laura Valković, a izvjestitelji (čija izlaganja donosimo u nastavku časopisa) iznosili su komparativne prikaze profesionalizacije komora drugih reguliranih profesija, komparativni prikaz profesionalizacije stranih odvjetničkih komora, posebice na primjeru Odvjetničke komore Slovenije, a govorili su i o financijskim aspektima i izazovima profesionalizacije te drugim temama vezanim za ovo pitanje.

Sudionike Konferencije na samom je početku pozdravio predsjednik HOK-a

Josip Šurjak, koji je istaknuo kako je HOK organizacija osnovana po zakonu i predviđena Ustavom, ali je istaknuo i to da su ključne riječi kojima se bavi odvjetništvo, odvjetnici i Komora „služba“, „pravna pomoć svakome“, a to nisu, kako je rekao, stvari koje se mogu odrediti ikakvim direktivama.

Predsjednik HOK-a podsjetio je na to da je odvjetništvo samoregulirajuća profesija te da upravo u tome leži važna zadaća same Komore. Govorio je i o tome koliki teret leži na odvjetnicima koji volonterski rade za druge odvjetnike i za HOK te ulažu brojne sate rada u okviru tijela Komore, radnih skupina, dajući mišljenja o nacrtima zakona i zakonskih akata.

Nakon izlaganja izvjestitelja započela je rasprava u kojoj su sudjelovali odvjetnici te predstavnici različitih tijela Komore, a svoja razmišljanja i iskustva o ovoj temi izložili su video-vezom i predsjednik Austrijske odvjetničke komore Rupert Wolff te bivši predsjednik Odvjetničke komore Slovenije Roman Završek.

„Rad za odvjetničku komoru posljednjih trideset godina eksponencionalno se povećao i danas iznosi godišnje i do 1200 radnih sati. Austrijska odvjetnička komora uvela je prije pet godine naknadu za predsjednika i dopredsjednika Komore, a ona iznosi manje od cijene radnog sata odvjetnika u Austriji“, rekao je predsjednik Austrijske odvjetničke komore Rupert Wolff, koji se sudionicima obratio snimljenom videoporukom.

„Odgovore na pitanja o profesionalizaciji mora dati svatko za sebe, ali iz mog iskustva, predsjednik za Komoru mora odraditi više od 1500 radnih sati godišnje, a ja ponekad cijeli tjedan nisam bio u uredu“, rekao je neposredni bivši predsjednik HOK-a Robert Travaš, dodajući kako su neki kolege zbog svojih funkcija u Komori ostajali bez partnera, a pritom nijedan „odvjetnički ured nije dobio više stranaka zbog toga što je jedan član ureda bio predsjednik Komore“.

„Uvjeren sam da se neko rješenje mora pronaći, a siguran sam da ćemo znati izabrati prave osobe s dobrim motivima“, zaključio je Travaš.

Bivši predsjednik Odvjetničke komore Slovenije Roman Završek, koji je u tri mandata obnašao dužnost predsjednika, sudionicima Konferencije obratio se pomoću Zooma.

„Iz vlastitog iskustva s više od šesnaest godina rada u Odvjetničkoj komori Slovenije te tri mandata kao predsjednik, mislim da je profesionalizacija nužna jer su opseg posla i intenzitet sve veći i zato je potrebna profesionalizacija odvjetničkih komora“, kazao je Završek, koji je izračunao da je godišnje gotovo devet mjeseci radio samo za Komoru, a zbog toga je – paradoksalno – čak bio i kažnjen jer je nadležni inspektorat u Sloveniji zaključio da „nije dovoljno vremena provodio u svom uredu“.

„Profesionalizacija je nužna, a treba naći najbolji mogući modalitet i odlučiti hoće li to biti naknade ili nagrade za rad“, zaključio je bivši predsjednik.

▲ Roman Završek

▲ Rupert Wolff

▲ Robert Travaš

Svoje mišljenje o profesionalizaciji odvjetničkih komora podijelio je i bivši predsjednik HOK-a i CCBE-a (Vijeća odvjetničkih komora Europe) Ranko Pelicarić, koji smatra da bi trebalo uvesti naknadu troškova za funkcije u Komori, ali da ne bi trebalo uvoditi plaćenu profesionalizaciju funkcija.

„Bez obzira na sve što sam dao za odvjetništvo i Komoru, mogu reći da sam puno više dobio nego izgubio“, zaključio je.

Rasprava o ovoj temi potaknula je brojne sudionike da se jave za riječ. Disciplinski tužitelj HOK-a Alen Jakobović govorio je o velikom i napornom radu koji disciplinski tužitelji ulažu i koji imaju sve više posla i sve veću odgovornost. „Disciplinski tužitelji predstavljaju jedan od stupova neovisnosti HOK-a i nikakva naknada tu ne bi pomogla“, kazao je te dodao da se on zalaže za profesionalizaciju Komore.

Dugogodišnja bivša predsjednica Riječkog odvjetničkog zbora Nada Badurina kazala je kako joj smeta to što u izlaganjima nije dovoljno istaknuto da je u Komori u radni odnos primljeno više izvanrednih pravnika te da „već imamo vrsne ljude u Komori“. „Nemam primjedbi na to hoće li još netko – glavni tajnik i predsjednik – biti u radnom odnosu, ali on mora biti povezan sa stvar-

nim životom“, kazala je te dodala da profesionalizacija, koja se prema njezini mišljenju nikako ne bi smjela spustiti na razinu odvjetničkih zborova, ne smije značiti i dizanje članarine.

Želimir Brozović iz Riječkog odvjetničkog zbora, koji je u dva mandata bio i predsjednik Zbora, ocijenio je kako „nitko tko je izabran na bilo koju funkciju u Komori nije na to prisiljen, dakle znao si što te čeka i nisi se trebao toga prihvatiti“.

Ante Župić iz Odvjetničkog zbora Zagreb, koji aktivno sudjeluje u radu HOK-a već više od šesnaest godina, smatra da dosadašnji volonterski rad u Komori treba „adekvatno nagraditi, ali ne plaćom, već adekvatnim nagradama“.

Dopredsjednica Komore i predsjednica Odvjetničkog zbora Zagreb Maša Gluhinić također smatra da profesionalizaciju ne bi trebalo spuštati na razinu odvjetničkih zborova, ali i ističe da se mora razmišljati o profesionalizaciji nekih funkcija u HOK-u jer će „nam se dogoditi da više nitko neće htjeti biti predsjednik HOK-a“.

Član stručnog vijeća Odvjetničke akademije HOK-a Lovro Kovačić rekao je da bi do neke razine posao za Komoru trebao biti volonterski, ali bi se taj rad na visokim razinama trebao na neki način nagraditi.

Blagajnica HOK-a Zdenka Monterisi također smatra da bi neke funkcije, poput funkcije glavnog tajnika, trebalo profesionalizirati. Ona je sudionicima prenijela i riječi bivšeg predsjednika HOK-a i začetnika ideje o osnivanju Konferencije Ratka Žurića.

„Zamolila sam kolegu Žurića da nam kaže svoje mišljenje o temi današnje konferencije. Rekao je da nema jasan stav o tome koje bi se sve funkcije pro-

fesionalizirale, ali podržava ideju da se o temi razgovara i da se, prije donošenja odluka, temeljito razrade razlozi koji su ‘za’ i ‘protiv’. Mišljenja je da se profesionalizirati mogu sva mjesta, ali do nivoa odlučivanja, a da se ne bi trebale profesionalizirati funkcije na kojima počiva naša neovisnost i to: odlučivanje o upisima i brisanjima (Imenik) i disciplinskim postupcima te mjesto predsjednika Komore“, kazala je Zdenka Monterisi.

.....

Nakon stanke uslijedio je drugi dio Konferencije, koji je bio posvećen izmjenama akata HOK-a. Dopredsjednik Komore Mario Janković govorio je o općim aktima Komore te o tome što se sve predviđa u izmjenama općih akata, koje su između ostaloga nužne i zbog novog Zakona o odvjetništvu. Dodao je da će svi akti biti na e-savjetovanju te da Komora očekuje prijedloge prije nego što o izmjenama akata HOK-a bude raspravljano na redovitoj godišnjoj Skupštini u srpnju.

„Iz izlaganja i diskusije koja se razvila na ovoj zanimljivoj Konferenciji jasno je da nitko očito nije za punu profesiona-

lizaciju Komore i do toga sigurno neće doći još nekoliko godina“, rekao je na kraju Konferencije predsjednik Josip Šurjak.

Dodao je da će Komora nastaviti pratiti koje će smjerove poduzimati druge odvjetničke komore u Europi te ocijenio da „moramo pratiti što se događa zbog odvjetnika i zbog zaštite prava stranaka“.

Zaključak je Konferencije odvjetnika i odvjetničkih vježbenika HOK-a, istaknula je dr. sc. Laura Valković, da „treba nastaviti razgovarati o profesionalizaciji funkcija i da će se to dogoditi kada se za to stvore svi potrebni uvjeti“.

.....

Komparativni prikaz profesionalizacije komora drugih reguliranih profesija u Republici Hrvatskoj

.....
 Izvjestitelj:
Igor Mucalo,
 odvjetnik u
 Zagrebu

Rasprava o opsegu i modalitetima profesionalizacije funkcija u Hrvatskoj odvjetničkoj komori, odnosno o novčanoj valorizaciji truda i vremena koje obnašatelji tih funkcija posvete svojim dužnostima u Komori za korist odvjetničke profesije u cjelini, kao uostalom i svaka druga rasprava o složenijim pitanjima u kojima se očekuju suprotstavljena mišljenja i mnoštvo argumenata *pro et contra*, treba biti vođena na temelju što kompletnijeg seta činjenica i saznanja o svim aspektima te problematike.

Jedan od tih aspekata koji se može pokazati iznimno korisnim u strukturiranju educirane rasprave o tom pitanju jest analiza postojećih rješenja i eventualnih dobrih praksi u komorama drugih reguliranih profesija u Republici Hrvatskoj. U tom smislu, ovaj sumarni komparativni prikaz obuhvaća pitanje profesionalizacije funkcija i modaliteta nagrađivanja obnašatelja funkcija u komorama deset odabranih reguliranih profesija u Republici Hrvatskoj. Prilikom odluke koje bi regulirane profesije ovom analizom bilo najbolje obuhvatiti, trudio sam se odabrati upravo one koje sam smatrao usporedivima s odvjetništvom s obzirom na značaj općih legitimnih interesa koje štite.

Analiza stoga obuhvaća regulirane profesije liječnika, ljekarnika, medicinskih biokemičara, revizora, poreznih savjetnika, ovlaštenih arhitekata, ovla-

štenih inženjera geodezije, ovlaštenih inženjera građevinarstva, ovlaštenih inženjera strojarstva, te ovlaštenih inženjera elektrotehnike.

Sumarni zaključci komparativne analize jesu sljedeći:

- Sve komore analiziranih reguliranih profesija u radnom odnosu imaju svoje administrativno osoblje (npr. tajništvo, pravnike, ekonomiste, administratore, stručne suradnike i sl.).
- Sve analizirane komore imaju propisan model naknade stvarnih troškova obnašateljima funkcija (npr. troškova putovanja, smještaja i sl.). S druge strane, modeli naknade za usluge obnašateljima funkcija znatno variraju među analiziranim komorama, od toga da obnašatelji funkcija sve radnje i dužnosti obavljaju potpuno besplatno (npr. kod poreznih savjetnika), da im se isplaćuje naknada koja može biti određena u mjesečnom iznosu ili po obavljenoj radnji (npr. pristupu sjednici tijela), do toga da se takve dužnosti obavljaju u radnom odnosu s komorom.
- Većina promatranih komora svojim internim propisima detaljno razrađuju koje funkcije i dužnosti podliježu pravu na naknadu i u kojem iznosu, pri čemu se koristi i sustav određivanja naknade u bodovima s definiranom novčanom vrijednosti (npr. liječnici i ljekarnici). Međutim,

postoje i iznimke u kojima je nadležnom tijelu komore ostavljeno određivanje onoga što točno podliježe naknadi i u kojem iznosu (npr. Vijeće Hrvatske ljekarničke komore o tome odlučuje na godišnjoj razini ovisno o financijskim mogućnostima).

- Hrvatska ljekarnička komora propisuje da predsjednik komore svoju funkciju obavlja u radnom odnosu, dok većina ostalih analiziranih komora (npr. liječnici, arhitekti, geodeti, inženjeri građevinarstva, inženjeri strojarstva i inženjeri elektrotehnike) ostavlja to samo kao mogućnost, te će predsjednik koji se odluči na obavljanje svoje funkcije izvan radnog odnosa od komore primati propisani iznos naknade koja se u pravilu određuje u mjesečnom iznosu. Kod nekih profesija (npr. liječnici, ljekarnici), ako predsjednik obavlja funkciju u radnom odnosu s komorom, moguće je da ostane zaposlen i kod svojeg

ranijeg poslodavca te radi s podijeljenim radnim vremenom između starog poslodavca i komore.

- Osim predsjedničke funkcije kod koje je ostavljena mogućnost i radnog odnosa, za ostale funkcije u pravilu su definirani iznosi naknade, te donja tablica prema javno dostupnim izvorima prikazuje usporedbu funkcija koje u pojedinim komorama podliježu isplati naknade i iznosa te naknade.

▲ Igor Mucalo

Br.	Regulirana profesija	Funkcija u komori	Iznos naknade (HRK) ¹
1.	Liječnici	Predsjednik	13.000,00 neto mjesečno
		Zamjenik predsjednika	10.010,00 neto mjesečno
		Dopredsjednik	3.250,00 neto mjesečno
		Savjetnik predsjednika	2.600,00 neto mjesečno
		Rizničar	3.250,00 neto mjesečno
		Predsjednik Stalnog povjerenstva Izvršnog odbora	3.250,00 neto mjesečno
		Zamjenik predsjednika stalnog povjerenstva Izvršnog odbora	1.105,00 neto mjesečno
		Član stalnoga povjerenstva Izvršnog odbora	325,00 neto mjesečno
		Predsjednik Skupštine	3.250,00 neto mjesečno
		Zamjenik predsjednika Skupštine	2.600,00 neto mjesečno
		Zastupnik u Skupštini	520,00 neto mjesečno
		Predsjednik Vijeća	3.250,00 neto mjesečno
		Zamjenik predsjednika Vijeća	2.600,00 neto mjesečno
		Član Vijeća	2.015,00 neto mjesečno
		Član povjerenstva	325,00 neto mjesečno
		Zamjenik predsjednika povjerenstva	520,00 neto mjesečno
		Predsjednik Nadzornog odbora	2.015,00 neto mjesečno
		Zamjenik predsjednika i član Nadzornog odbora	975,00 neto mjesečno
		Predsjednik Središnjeg izbornog povjerenstva	715,00 neto mjesečno
		Član i zamjenik člana Središnjeg izbornog povjerenstva	520,00 neto mjesečno
Predsjednik Časnoga suda	2.015,00 neto mjesečno		
Zamjenik predsjednika Časnoga suda	1.105,00 neto mjesečno		
Predsjednik Visokoga časnog suda	2.015,00 neto mjesečno		
Zamjenik predsjednika Visokoga časnog suda	1.105,00 neto mjesečno		

¹ Kod onih profesija koje su iznose naknada propisale u bodovima, iznosi u tablici navedeni su množenjem broja bodova s trenutno objavljenom vrijednosti boda. Izostavljena je analiza Hrvatske komore medicinskih biokemičara, koja nema objavljenju vrijednost boda.

Br.	Regulirana profesija	Funkcija u komori	Iznos naknade (HRK) ¹
2.	Revizori	Predsjednik Članovi Upravnoga vijeća Predsjednik i članovi Odbora za nadzor financijskog poslovanja	7.000,00 neto mjesečno 1.150,00 neto po sjednici 1.150,00 neto po danu obavljanja nadzora
		Predsjednik Suda časti Članovi Suda časti	650,00 neto po predmetu 500,00 bruto po predmetu
3.	Arhitekti	Predsjednik	7.000,00 neto mjesečno
		Zamjenik predsjednika	2.500,00 neto mjesečno
		Predsjednik Nadzornog odbora	400,00 neto mjesečno
		Član Upravnog odbora	1.000,00 neto mjesečno
		Predsjednik Vijeća područnog odbora	400,00 neto mjesečno
		Glavni stegovni tužitelj	Nije utvrđen iznos
		Predsjednik i članovi radnih tijela koje imenuje Upravni odbor	Nije utvrđen iznos
		Predsjednik Stegovnoga suda	Nije utvrđen iznos
		Predsjednik Višeg stegovnog suda	Nije utvrđen iznos
		Glavni urednik web stranice i glavni urednik elektroničkog glasila	230,00 neto po sjednici
		Članovi Nadzornog odbora	150,00 neto po sjednici
		Predsjednik i članovi radnih tijela koje imenuje Upravni odbor	140 neto po satu
		Članovi ekspertnih i stručnih povjerenstava te voditelj i zamjenik voditelja natječaja i voditelj i zamjenik voditelja stalnog stručnog usavršavanja	25 % naknade na temelju zahtjeva za dodjelu registarskog broja natječaja
Voditelj i zamjenik voditelja natječaja	600,00 ili 1.200,00 neto, ovisno o postupku		
4.	Ovlašteni inženjeri građevinarstva	Predsjednik	350,00 neto mjesečno
		Predsjednik Nadzornog odbora	1.500,00 neto mjesečno
		Član Nadzornog odbora	1.000,00 neto mjesečno
		Zamjenik predsjednika Komore	3.000,00 neto mjesečno
		Član Upravnog odbora	1.500,00 neto mjesečno
		Predsjednik Vijeća područnog odbora	500,00 neto mjesečno
		Predsjednici i članovi radnih tijela	250,00 neto mjesečno
		Članovi Povjerenstva za stručnu procjenu zahtjeva za priznavanje i provjeru inozemnih stručnih kvalifikacija	500,00 neto mjesečno
		Član Povjerenstva za stručni nadzor nad radom članova Komore	1.000,00 neto redovni / 2.000,00 neto izvanredni nadzor
		Stegovni tužitelj / zamjenik stegovnoga tužitelja	300,00 neto po redovnom ročištu
		Predsjednik Vijeća Stegovnoga suda	400,00 neto po raspravnom ročištu / za izradu prvostupanjske presude
		Član Vijeća stegovnog suda	200,00 neto po raspravnom ročištu
		Predsjednik Vijeća Višega stegovnog suda Komore	400,00 neto po ročištu / za izradu drugostupanjske odluke
Član Vijeća Višega stegovnog suda Komore	200,00 neto po ročištu		
Predsjednik Centra za mirenje	750,00 neto mjesečno		
Izmiritelj Centra za mirenje	500,00 neto po sporu		
5.	Ovlašteni inženjeri strojarstva	Stegovni tužitelj	30,00 neto po optužnici
		Predsjednik Vijeća Stegovnog suda	30,00 neto po stegovnom nalogu, 400,00 neto po ročištu / za izradu prvostupanjske presude, 200,00 neto za izradu rješenja
		Tužitelj / zamjenik tužitelja	300,00 neto po ročištu
		Član Vijeća stegovnoga suda	300,00 neto po sjednici
		Predsjednik Vijeća Višeg stegovnog suda	400,00 neto po sjednici te za izradu drugostupanjske odluke / 200,00 neto za izradu rješenja
		Član Vijeća Višeg stegovnog suda	300,00 neto po sjednici
Predsjednik Centra za mirenje	600,00 neto po sporu		
Izmiritelj Centra za mirenje	500,00 neto po sporu		

Br.	Regulirana profesija	Funkcija u komori	Iznos naknade (HRK) ¹
6.	Ovlašteni inženjeri elektrotehnike	Stegovni tužitelj	300,00 neto po optužnici
		Predsjednik Vijeća Stegovnoga suda	300,00 neto po stegovnom nalogu / 400,00 po raspravnom ročištu te za izradu rješenja
		Tužitelj / zamjenik tužitelja	300,00 neto po ročištu
		Član Vijeća Stegovnoga suda	300,00 neto po raspravnom ročištu
		Predsjednik Vijeća Višega stegovnog suda	400,00 neto po sjednici, za izradu drugostupanjske odluke te za izradu rješenja
		Predsjednik Centra za mirenje	500,00 neto po sastanku
		Izmiritelj Centra za mirenje	400,00 neto po sastanku

– Vezano za način isplate naknade izvan radnog odnosa, zanimljivim smatram rješenje Hrvatske revizorske komore prema kojemu se naknade troškova i nagrade članovima tijela komore u pravilu isplaćuju članu tijela kao fizičkoj osobi, te je u tom slučaju komora obveznik obračuna i

plaćanja pripadnih doprinosa, poreza i prireza. Međutim, u slučaju kad je član tijela komore zaposlen u revizorskom društvu, tada se naknada troškova i naknada isplaćuje tom revizorskom društvu koje ispostavlja komori račun s pripadajućim PDV-om.

Priznata specijalnost Mariji Pujo Tadić, odvjetnici u Zagrebu

Upravni odbor Hrvatske odvjetničke komore na temelju odredbe čl. 69. st. 3. Zakona o odvjetništvu („Narodne novine“ broj 9/94., 117/08., 50/09. i 18/11.) i odredbe čl. 90. st. 5. Statuta Hrvatske odvjetničke komore („Narodne novine“ broj 115/13., 64/18., 67/19. i 126/21.) te odredbe čl. 10. Pravilnika o uvjetima i postupku za priznanje specijalnosti odvjetnicima upisanim u Imenik odvjetnika Hrvatske odvjetničke komore, odlučujući o zahtjevu Marije Pujo Tadić, odvjetnice u Zagrebu, Trg kralja Tomislava 18, za priznanje specijalnosti iz oblasti okolišnog prava, na sjednici održanoj 8. srpnja 2022. donio je rješenje kojim se Mariji Pujo Tadić, odvjetnici u Zagrebu, priznaje specijalnost iz područja okolišnog prava.

Marija Pujo Tadić, odvjetnica u u Zagrebu, podnijela je Hrvatskoj odvjetničkoj komori dana 28. veljače 2022. zahtjev za priznanje specijalnosti iz područja okolišnog prava. Izvršni odbor HOK-a, postupajući sukladno čl. 4. st. 1. Pravilnika o uvjetima i postupku za priznavanje specijalnosti odvjetnicima

upisanim u Imenik odvjetnika HOK-a (dalje: Pravilnik) utvrdio je da podnositeljica zahtjeva ispunjava preduvjete za priznanje specijalnosti pa je stoga, temeljem čl. 5. Pravilnika, prosljedio zahtjev Povjerenstvu za ocjenu postojanja uvjeta za priznanje specijalnosti (dalje: Povjerenstvo), koje je temeljem odredbe čl. 91. Statuta Hrvatske odvjetničke komore te odredbe čl. 6. Pravilnika, imenovao Upravni odbor HOK-a na sjednici održanoj 19. svibnja 2022. Povjerenstvo je nakon pregleda zahtjeva i priložene dokumentacije podnositeljice zahtjeva, na svojoj sjednici održanoj 30. lipnja 2022., jednoglasno donijelo mišljenje da podnositeljica zahtjeva ispunjava uvjete za priznanje specijalnosti iz područja okolišnog prava.

Upravni odbor je, sukladno odredbi čl. 10. st. 3. Pravilnika, kojom je propisano da je jednoglasna ocjena Povjerenstva obvezna za Upravni odbor, temeljem jednoglasnog mišljenja Povjerenstva donio rješenje kojim se Mariji Pujo Tadić, odvjetnici u Zagrebu, priznaje specijalnost iz područja okolišnog prava.

Komparativni prikaz profesionalizacije nacionalnih odvjetničkih komora

Izvjestitelj:
Dalibor Valinčić,
odvjetnik u
Zagrebu

1. Uvod

Funkcije koje odvjetnici obavljaju u svojim matičnim odvjetničkim komorama u načelu su tradicionalno smatrane počasnim dužnostima i odvjetnici nisu bili plaćeni za vrijeme koje bi utrošili za obavljanje tih dužnosti.¹ Međutim, porast broja članova odvjetnika upisanih u komorama i povećanje opsega poslova s kojima se odvjetničke komore susreću doveli su do promjena u načinu shvaćanja kako urediti funkcije koje za matične odvjetničke komore obavljaju njihovi članovi odvjetnici. Te promjene uključivale su u velikom dijelu i prihvaćanje stava da bi odvjetnici koji obavljaju takve funkcije trebali biti plaćeni za vrijeme koje posvećuju obavljanju tih funkcija.

Predmet ovog pregleda jest usporedba nekih komparativnih rješenja kojima su pojedine odvjetničke komore uredile pitanja naknada za vrijeme koje odvjetnici posvete obavljanju određenih funkcija za svoje matične komore. Međutim, razlike između zemalja po pitanju naknada za obavljanje funkcija u odvjetničkim komorama goleme su. Primjerice, Pariška odvjetnička komora, koja trenutno okuplja preko 30.000 odvjetnika, svome predsjedniku komore za rad isplaćuje godišnju naknadu od približno 250.000,00 eura, uz druge materijalne pogodnosti. Ovakve proporcije

su, naravno, neusporedive s Hrvatskom odvjetničkom komorom po nizu faktora, ponajprije po broju članova i sredstvima koja Pariška odvjetnička komora prikupi tijekom budžetske godine. Iz tog razloga, ovaj komparativni pregled fokusiran je na one odvjetničke komore koje su po broju članstva, pravnoj tradiciji i veličini usporedive s Hrvatskom odvjetničkom komorom.

Među svim promatranim komparativnim rješenjima, pitanje uvođenja naknade za vrijeme utrošeno u obavljanju funkcija unutar odvjetničkih komora se u načelu se tiče sljedećih aspekata:

- (i) koje bi prethodno počasne funkcije unutar odvjetničke komore postale plaćene funkcije
- (ii) na koji bi formalno-tehnički način bilo utvrđeno pravo na isplatu takvih naknada
- (iii) na koji bi način naknade bile utvrđene, primjerice u unaprijed određenom mjesečnom ili godišnjem iznosu ili po satu utrošenog vremena
- (iv) bi li uvođenje naknada zahtijevalo i propisivanje posebnih kriterija koje bi kandidati za te funkcije morali ispunjavati i
- (v) bi li nositelji tih funkcija, s obzirom na primanje naknade, trebali istovremeno nastaviti obavljati i svoj odvjetnički poziv.

U nastavku su prikazana neka komparativna rješenja koja su implementirale odvjetničke komore u zemljama u okruženju.

¹ Iznimka su, naravno, materijalni troškovi koje bi odvjetnici imali zbog obavljanja tih dužnosti i te troškove su, u pravilu, snosile matične odvjetničke komore za svoje članove.

2. Italija

Talijanska odvjetnička komora organizirana je u regionalne komore koje odgovaraju teritorijalnom ustrojstvu sudova. Osim regionalnih komora postoji još i nacionalno odvjetničko udruženje, Consiglio Nazionale Forense. Regionalne odvjetničke komore ne predviđaju plaćanje naknade za vrijeme koje odvjetnici utroše u obavljanju funkcija unutar tih komora.² Međutim, od 2016. godine nacionalna odvjetnička komora takve naknade isplaćuje svom predsjedniku, potpredsjedniku, glavnom tajniku i blagajniku. Naknada je predviđena u fiksnom godišnjem iznosu i to: 90.000 eura za predsjednika, 50.000 eura za potpredsjednika, 70.000 eura za glavnog tajnika i 50.000 eura za blagajnika. Odvjetnici koji obavljaju ove funkcije nisu dužni staviti u mirovanje obavljanje svoje odvjetničke prakse.

3. Austrija

Austrijska odvjetnička komora je, slično kao i talijanska, organizirana u devet regionalnih komora i jednu nacionalnu, krovnu, odvjetničku komoru. Osim administrativnih poslova koje su i ranije obavljali zaposlenici regionalnih i nacionalne komore i koji su za taj rad naravno bili plaćeni, druge funkcije u komorama obavljali su odvjetnici kao počasne dužnosti. Imajući u vidu činjenicu da je predsjednik nacionalne Austrijske odvjetničke komore na godišnjoj razini ulagao preko 1.200 radnih sati na poslove povezane s ovom počasnom dužnosti, u drugoj polovici 2000. unutar Austrijske odvjetničke komore započeli su razgovori o plaćanju novčane naknade odvjetnicima za vrijeme koje su utrošili za obavljanje najviših dužnosti u nacionalnoj komori.

² Pravilnik o naknadama dostupan je na: <https://www.consiglionazionaleforense.it/documents/20182/29519/Regolamento+interno+rimborsi+spese+e+gettoni+di+presenza/fa578209-ee6a-42cc-96bd-595ab3281900> (12. svibanja 2022. godine).

▲ Dalibor Valinčić

Godine 2017. postignut je konsenzus na glavnoj skupštini nacionalne odvjetničke komore i donesena je odluka da će predsjedniku za njegov rad ubuduće biti isplaćivana naknada od 80.000,00 eura godišnje, dok je ta naknada za potpredsjednike iznosila 50.000,00 eura. Ako bi inflacija porasla na više od 5 % na godišnjoj razini, glavna skupština je preuzela obvezu da revidira svoju odluku o iznosu naknade koja se isplaćuje predsjedniku i potpredsjednicima.

Pravo predsjednika i potpredsjednika nacionalne odvjetničke komore na primanje naknade za njihov rad i sam iznos naknade određen je odlukom glavne skupštine. Drugim riječima, zbog ove promjene nije došlo do izmjena zakona ili pravila koja reguliraju rad nacionalne odvjetničke komore. Također, ni tom odlukom glavne skupštine, a ni drugim pravilima nisu određeni nikakvi dodatni uvjeti za izbor predsjednika ili potpredsjednika komore koji bi bili posljedica okolnosti uvođenja naknade za njihov rad. Od predsjednika i potpredsjednika ne očekuje se da obavljanje odvjetničke prakse stave u mirovanje za vrijeme obavljanja svojih plaćenih funkcija unutar komore.

Osim funkcija predsjednika i potpredsjednika Austrijske odvjetničke komore, naknada se također u određenim slučajevima isplaćuje i predsjedniku Bečke odvjetničke komore u obliku

dnevnice od 40 eura po danu, dok ispitivači na ispitu za prijem u komoru primaju naknadu od 60 eura po ispitu.

4. Češka

Češka odvjetnička komora također predviđa naknadu za vrijeme koje odvjetnici utroše u obavljanju funkcija unutar komore. Naime, slično kao i u Austriji, pravo na naknadu za utrošeno vrijeme određeno je odlukom glavne skupštine Češke odvjetničke komore još 1999. godine, od kada se i primjenjuje plaćanje naknade. Pravo na naknadu određeno je prilično široko u smislu funkcija u komori na koje se isplata naknade primjenjuje. Tako je pravo na naknadu priznato predsjedniku komore, članovima upravnog odbora, članovima nadzornog odbora, članovima disciplinske komisije i prizivnog disciplinskog odbora, te ispitivačima na ispitima koje provodi Češka odvjetnička komora. Naknada je određena u iznosu od 500 čeških kruna (približno 20 eura) po satu. Prisustvovanje na sjednicama odbora i komisija izuzeto je od plaćanja naknade za utrošeno vrijeme. Odlukom glavne skupštine Češke odvjetničke komore povjerenje je ovlaštenje upravnom odboru da samostalno odluči o uvećanju naknade do 20 %, te da odluči o zamjeni naknade koja se isplaćuje po satu utrošenog vremena s naknadom određenom u fiksnom iznosu prema diskrecijskoj ocjeni upravnog odbora. Pravila Češke odvjetničke komore ne predviđaju mirovanje obavljanja odvjetničke prakse za vrijeme obavljanja plaćene funkcije u komori. Naknada koja se isplaćuje članovima ispitnih komisija i disciplinskih tijela određena je u apsolutnim iznosima po ispitu ili provedenom postupku i ovisi o ulozi odvjetnika u svakom od tih postupaka.

5. Slovačka

Pravila Slovačke odvjetničke komore ne predviđaju plaćanje naknade za utrošeno vrijeme odvjetnika koji obavljaju funkcije unutar komore. Međutim, imajući u vidu vrijeme koje odvjetnici moraju utrošiti na obavljanje svojih funkcija u

komori, vode se interni razgovori o implementaciji sustava plaćanja naknade za utrošeno vrijeme.

6. Mađarska

U Mađarskoj je odvjetnička komora organizirana u obliku regionalnih komora i nacionalne krovne organizacije. Odvjetnička komora Budimpešte, koja je teritorijalno najveća i okuplja više od polovice svih registriranih odvjetnika u Mađarskoj, donijela je 2013. godine odluku da će odvjetnici biti plaćeni za obavljanje najodgovornijih funkcija u komori. U tom smislu, pravo na naknadu za utrošeno vrijeme pripada predsjedniku komore, potpredsjednicima komore, glavnom tajniku komore, predsjednicima disciplinskih komisija i njihovim članovima, te odvjetnicima koji obavljaju pojedine druge funkcije unutar komore.³ Naknade su određene u fiksnom iznosu koji se isplaćuje mjesečno. Naknade su revidirane i uvećane 2020. godine, tako da predsjedniku komore sada pripada pravo na bruto naknadu od 800.000 forinti (približno 2.100 eura), dok glavom tajniku komore i predsjednicima disciplinskih tijela pripada mjesečna bruto naknada od 720.000 forinti (približno 1.900 eura). Potpredsjednicima komore pripada mjesečna bruto naknada od 200.000 forinti (približno 530 eura) mjesečno, uz mogućnost da predsjednik komore prema svojoj diskrecijskoj odluci potpredsjednicima komore odredi isplate dodatnih naknada za pojedine projekte ili zadatke, koje se isplaćuju iz godišnjeg budžeta od 3.600.000 forinti (približno 9.500 eura) koji je na raspolaganju predsjedniku komore za tu svrhu. Pravila Odvjetničke komore Budimpešte ne predviđaju mirovanje obavljanja odvjetničke prakse za vrijeme obavljanja plaćenih funkcija unutar komore.

³ Detaljan prikaz naknada koje isplaćuje Odvjetnička komora Budimpešte je dostupan na <http://kozzetetel.bpugyvedikamara.hu/index.php/s/18tzj2YzFyRwcs#pdfviewer> (12. svibnja 2022. godine).

Profesionalizacija na primjeru Odvjetničke komore Slovenije

1. Općenito o Odvjetničkoj komori Slovenije (Odvjetniška zbornica Slovenije, „Komora“)

Kao dio pravosuđa, odvjetništvo u Republici Sloveniji („Slovenija“) autonomna je i neovisna služba koju obavljaju odvjetnici kao pravni stručnjaci.¹ Načelo neovisnosti odvjetnika uspostavljeno je od 1868. godine kada je donesen *Advokaten Ordnung*.² Odvjetnik je pravni stručnjak koji je samostalan u svom radu i obavlja svoju djelatnost kao slobodnjak, a za svoj rad odgovara i klijentu.

Pravna osnova za djelovanje slovenske odvjetničke profesije nalazi se prije svega u odredbi čl. 137. Ustava Republike Slovenije koja uređuje da je odvjetništvo kao dio pravosuđa samostalna i neovisna služba uređena zakonom, zatim u Zakonu o odvjetništvu, Kodeksu profesionalne etike i u nizu drugih autonomnih akata Komore, kao i međunarodnih i europskih akata.³

Komora je organizirana u jedanaest područnih zborova.⁴ Za pojedine sudbene okruge formiraju se područni zborovi. Područne zborove čine odvjetnici, odvjetnički vježbenici i kandidati. Članstvo

.....
Izvjestiteljica:
Gina Grancarić,
odvjetnica u
Zagrebu
.....

u područnom zboru jest obvezno. Struktura Komore je klasična, te se sastoji od:

1. Skupštine
2. Upravnog odbora
3. Predsjednika (*trenutačni je Janez Starman*)
4. Nadzornog odbora
5. Disciplinskog tužitelja
6. Disciplinske komisije I. stupnja
7. Disciplinske komisije II. stupnja
8. Disciplinskog suda.⁵

Prihodi Komore su:

1. upisnine za odvjetnike, odvjetničke vježbenike i kandidate
2. članarine i drugi doprinosi odvjetnika, odvjetničkih vježbenika i kandidata
3. novčane kazne izrečene u stegovnim postupcima protiv odvjetnika i odvjetničkih vježbenika,
4. drugi prihodi.⁶

¹ Dostupno na: <https://www.odv-zb.si/odvjetniska-zbornica/predstavitev/o-odvjetnistvu/>, pristup na dan 8. svibnja 2022.

² Dostupno na: <https://www.odv-zb.si/odvjetniska-zbornica/predstavitev/o-odvjetnistvu/>, pristup na dan 8. svibnja 2022.

³ Dostupno na: <https://www.odv-zb.si/odvjetniska-zbornica/predstavitev/o-odvjetnistvu/>, pristup na dan 8. svibnja 2022.

⁴ Dostupno na: <https://www.odv-zb.si/odvjetniska-zbornica/zbori/obmocni-zbori/>, pristup na dan 8. svibnja 2022.

⁵ *Statut Odvjetniške Zbornice Slovenije*, čl. 8., dostupno na: <https://www.odv-zb.si/odvjetniska-zbornica/predpisi/statut/>, pristup na dan 8. svibnja 2022.

⁶ *Statut Odvjetniške Zbornice Slovenije*, čl. 54., dostupno na: <https://www.odv-zb.si/odvjetniska-zbornica/predpisi/statut/>, pristup na dan 8. svibnja 2022.

2. Sudjelovanje odvjetnika u radu Komore

Prema neslužbenim podacima, trenutačno u Sloveniji radi otprilike 1853 odvjetnika i malo više od 400 odvjetničkih vježbenika i kandidata.

Otprilike 170 odvjetnika u Sloveniji obavlja rad za Komoru obnašajući u Komori razne funkcije, te pritom aktivno rade i kao odvjetnici.⁷

Za svoj rad u Komori odvjetnici nisu plaćeni, jer se smatra da rad za Komoru predstavlja čast koja se obavlja na volonterskoj osnovi. Odvjetnici koji obnašaju određene funkcije u Komori imaju pravo na pokriveno putne troškove.⁸

No u slovenskoj javnosti već se duže raspravlja o tome bi li odvjetnici koji izdvajaju svoje vrijeme kako bi obavljali rad za Komoru trebali biti za to i novčano nagrađeni, odnosno bi li Komoru trebalo profesionalizirati. Poznato je da slovenski predsjednik Komore godišnje obavi više od 1800 sati rada za Komoru,⁹ te se sve više odvjetnika u Sloveniji slaže kako takav angažman treba biti odgovarajuće honoriran. Takav stav dijele i neke susjedne države kao što je, primjerice, Austrija, koja je također profesionalizirala

⁷ *Payment of lawyer's services and remuneration of functions in the bodies of the bar, Country report: Slovenian Bar Association, October 2019, Meeting of the Bars from Central and Eastern Europe, Kranjska Gora, 2 – 3 October 2019*, dostupno na: <https://www.odv-zb.si/en/2019/10/02/1941/>, pristup na dan 8. svibnja 2022.

⁸ *Payment of lawyer's services and remuneration of functions in the bodies of the bar, Country report: Slovenian Bar Association, October 2019, Meeting of the Bars from Central and Eastern Europe, Kranjska Gora, 2 – 3 October 2019*, dostupno na: <https://www.odv-zb.si/en/2019/10/02/1941/>, pristup na dan 8. svibnja 2022.

⁹ *Payment of lawyer's services and remuneration of functions in the bodies of the bar, Country report: Slovenian Bar Association, October 2019, Meeting of the Bars from Central and Eastern Europe, Kranjska Gora, 2 – 3 October 2019*, dostupno na: <https://www.odv-zb.si/en/2019/10/02/1941/>, pristup na dan 8. svibnja 2022.

svoju odvjetničku komoru, što sigurno utječe i na mnijenje u Sloveniji.¹⁰

Nadalje, postoje i drugi razlozi zašto je vidljivo da je došlo do povećanog opsega rada Komore, te da se pitanje profesionalizacije Komore ozbiljno uzme u obzir, a neki od tih razloga jesu sljedeći:¹¹

- povećani broj članova Komore
- potreba sudjelovanja u radu europskih institucija i udruženja komora
- povećana potreba sudjelovanja u izradi pozitivnih propisa
- povećana potreba za međunarodnim suradnjama
- pokrenuta suradnja sa slovenskim pravobraniteljem radi poboljšanja dostupnosti besplatne pravne pomoći za socijalno ugroženo stanovništvo
- povećana potreba poboljšanja statusa i prava odvjetnika s obzirom na uvođenje novih tehnologija
- ubrzane promjene u struci
- povećan broj disciplinskih postupaka koje vode...

3. Postupno uvođenje profesionalizacije Komore

Uvođenje profesionalizacije u Sloveniji odvijalo se postupno te u ovom trenutku profesionalizacija Komore nije do kraja provedena.

Naime, rasprava u slovenskoj javnosti o potrebi profesionalizacije Komore rezultirala je izmjenom temeljnog akta koji uređuje prava i obveze članova Komore, tj. Statuta Odvjetničke komore

¹⁰ *Meeting of the Presidents of the Bars from Central and Eastern Europe*, dostupno na: <https://www.odv-zb.si/upload/Dogodki/2019-MeetingOfThePresidents/%D3%A6RAK.pdf>, pristup na dan 8. svibnja 2022.

¹¹ *Payment of lawyer's services and remuneration of functions in the bodies of the bar, Country report: Slovenian Bar Association, October 2019, Meeting of the Bars from Central and Eastern Europe, Kranjska Gora, 2 – 3 October 2019*, dostupno na: <https://www.odv-zb.si/en/2019/10/02/1941/>, pristup na dan 8. svibnja 2022.

Slovenije („Statut“).¹² Donesena je Odluka o izmjenama i dopunama Statuta Odvjetničke komore Slovenije (Uradni list RS, br. 47/19 od 26. srpnja 2019.).¹³ Navedenim izmjenama Statuta uvedena je pravna mogućnost za isplatom naknade odvjetnika za obavljenu rad pri Komori, točnije radi se o čl. 61. st. 3. Statuta koji u slobodnom prijevodu glasi:

*Za rad u tijelima Komore može se odrediti nagrada ili naknada. Obujam i visinu nagrade ili naknade utvrđuje Skupština.*¹⁴

Dakle, pravno je moguće u skladu s navedenim izmjenama Statuta da određeni član Komore koji obavlja određenu funkciju bude za to novčano nagrađen. Međutim, navedenim izmjenama Statuta nije određeno:

- koje će točno funkcije biti plaćene, hoće li biti možda samo neke funkcije ili će biti sve funkcije plaćene
- na koji će se način određivati novčana naknada te koliko će ona iznositi za rad u svojstvu određene funkcije Komore

¹² Statut Odvjetniške Zbornice Slovenije, dostupno na: <https://www.odv-zb.si/odvetnis-ka-zbornica/predpisi/statut/>, pristup na dan 8. svibnja 2022.

¹³ Statut Odvjetniške Zbornice Slovenije, dostupno na: <https://www.odv-zb.si/odvetnis-ka-zbornica/predpisi/statut/>, pristup na dan 8. svibnja 2022.

¹⁴ „VI. PRAVA I DUŽNOSTI ČLANOVA KOMORE, Članak 61.

(1) Odvjetnici imaju pravo i dužnost sudjelovati u radu Skupštine Komore i Područnih zborova Komore.

(2) Odvjetnici imaju pravo birati i biti birani u tijela Komore i u biračko tijelo za izbor člana Nacionalnog vijeća – predstavnika nezavisnih struka i pravo predlaganja kandidata i kandidiranja za člana Nacionalnog vijeća – predstavnik nezavisnih struka.

(3) *Za rad u tijelima Komore može se odrediti nagrada ili naknada. Obujam i visinu nagrade ili naknade utvrđuje Skupština.* „Statut Odvjetniške Zbornice Slovenije, neslužbeni prijevod, dostupno na: <https://www.odv-zb.si/odvetnis-ka-zbornica/predpisi/statut/>, pristup na dan 8. svibnja 2022.

- hoće li odvjetnici koji rade za Komoru morati zatražiti mirovanje svoje odvjetničke službe, i sl.

Ono o čemu se do sada najviše raspravljalo jesu metode izračuna naknade za rad u Komori te postoje tri potencijalna modela koja se u slovenskoj javnosti najčešće spominju:¹⁵

1. metoda izračuna po uzoru na naknade koje se dodjeljuju Sudbenom vijeću Republike Slovenije (*Sodni svet Republike Slovenije*) na temelju koje se plaća fiksni iznos za sjednice do tri sata, te se zatim svaki započeti sat plaća po fiksno utvrđenoj satnici. Ostale funkcije kao što je disciplinski sud, dobivaju fiksno određenu naknadu, pri čemu predsjednik ima uvijek veću naknadu, te se općenito za rad u tijelima naknađuju dnevnice, troškovi putovanja i troškovi parkinga.
2. metoda izračuna da se naknada plaća u skladu s Odvjetničkom tarifom u Sloveniji, a koja bi iznosila 50 bodova po utrošenom satu pri čemu je jedan bod otprilike 0,60 eura
3. metoda izračuna da se prethodno analizira koliko je vremena potrebno za obavljanje određene funkcije Komore, pa da se u skladu s time odredi fiksni novčani iznos za pojedinu funkciju.

U ovom trenutku čeka se odluka Skupštine koja bi trebala donijeti potrebne odluke i interne akte Komore kojima će se detaljno odrediti uvjeti za određivanje i dodjeljivanje nagrade ili naknade za rad u tijelima Komore. Odluka Skupštine uvelike će biti ovisna o dostupnim financijskim sredstvima Komore.

¹⁵ *Payment of lawyer's services and remuneration of functions in the bodies of the bar, Country report: Slovenian Bar Association, October 2019, Meeting of the Bars from Central and Eastern Europe, Kranjska Gora, 2 – 3 October 2019*, dostupno na: <https://www.odv-zb.si/en/2019/10/02/1941/>, pristup na dan 8. svibnja 2022.

Financijski aspekti i izazovi profesionalizacije

.....
Izjestitelj:
Miće Ljubenko,
odvjetnik u
Zagrebu
.....

Organizacija rada naše Komore zbog objektivnih okolnosti nije moguća na način koji bi bio jednak kao u okolnostima prije 10 ili više godina. Prije svega zbog toga što kontinuirane važne promjene propisa koji se neposredno odnose na odvjetništvo, ali i stalno povećanje broja članstva uvjetuju dodatnu potrebu za razmatranjem opravdanosti ranije organizacije.

Svjedoci smo da se u proteklih nekoliko godina izmijenilo više propisa koji se odnose na odvjetništvo nego u razdoblju možda i 20 godina prije toga. Sama činjenica pristupanja Europskoj uniji morala je uzrokovati neka nova uređenja u obavljanju odvjetništva, a s druge strane evidentan je i trend promjene mnogih pravila zbog npr. digitalizacije sudskih postupaka, a što sve zahtijeva dodatne aktivnosti od strane odvjetničke komore.

Kao i u svakom procesu gdje se pristupa mogućoj novoj organizaciji, potrebno je ocijeniti primjerenu mjeru

između dva suprotna interesa. Prvi je potreba da se nastoji novim rješenjima organizirati rad u odnosu na sve nove aktivnosti koje Komora sada mora obavljati, a interes suprotan prvom jest da se ne naruše postojeća kvalitetno strukturirana organizacijska rješenja.

Imamo u vidu da naša Komora za razliku od velike većine ostalih stručnih komora ima neusporedivo dužu tradiciju, što je u smislu pristupanja promjenama uvijek znatno zahtjevnije po samoj logici stvari.

Neovisno o tome, može se čak uzeti da za neke poslove u Komori postoji povećana potreba samo zbog povećanja broja naših članica i članova. Na primjer, povećanje našeg broja samo po sebi mora uzrokovati veći broj disciplinskih postupaka, regulacija i praćenje obveznih osiguranja, obveznih edukacija, a što sve u redovnom tijeku stvari nije moguće riješiti npr. povećanjem broja zaposlenih osoba u samoj Komori. Jedan od takvih primjera može biti dužnost disciplinskog tužitelja.

Zbog navedenog trenda povećanja broja članova postoji i povećanje broja disciplinskih postupaka, a što povećava opseg, ali i raznovrsnost potreba posla onome tko obavlja dužnost glavnog disciplinskog tužitelja. Ova funkcija je u svakom slučaju značajna za našu profesiju i do sada možemo naglasiti da u cijelosti provodimo ovu specifičnu ovlast vrlo uredno i bez štetnih posljedica bilo za stranke, bilo za same članove.

U tom smislu kako bismo mogli zadržati istu razinu kvalitete i urednosti rada disciplinskog tužiteljstva u novim

okolnostima, držim razumnim urediti i nove uvjete za obavljanje te dužnosti. Pod time se prije svega misli na odgovarajući vid profesionalizacije koji se ne bi ogledao u tome da se primjerice ustroji svojevrsno menadžersko mjesto gdje bi netko tko nije aktivni odvjetnik obavljao takvu dužnost.

Već upravo suprotno, smatram da takva dužnost treba ostati uređena upravo za naše aktivne članice ili članove koji imaju najbolji uvid u aktualne procese i dvojbe koje se pojavljuju u disciplinskim postupcima. Kako bismo omogućili na kvalitetan način aktivnom članu zahtjevan angažman na ovoj dužnosti, smatram da je jedan od načina zadržavanja kvalitete rada određena kompenzacija za vrijeme koje mora izdvojiti u tom radu. To se može postići odgovarajućom novčanom naknadom, što je u širem smislu profesionalizacija te dužnosti, ali ne na način da se takvo mjesto ustroji kroz formu radnog odnosa.

Prema tome, kad razmatramo potrebu profesionalizacije pojedinih dužnosti u našoj Komori, to se može promatrati na temeljni način kao radni odnos koji je sam po sebi profesionalno obavljanje posla, ali i kao obavljanje pojedinih dužnosti bez radnog odnosa od strane aktivnih članica i članova uz odgovarajuću naknadu za angažman po toj osnovi. Pod time se ne misli naravno na tekuće materijalne npr. putne troškove, nego na naknadu za ono vrijeme koje taj član mora nužno koristiti za tu dužnost. Jasno je da time taj član nema mogućnost obavljati poslove u svom odvjetništvu, što treba nastojati korektno kompenzirati.

Dodatni efekt primjerene kompenzacije za neke dužnosti može se postići i u smjeru ne samo kompenzacije vremena i angažmana, nego i kao jače obvezivanje takvog člana na kvalitetu i urednost u obavljanju tih poslova.

Naime, bez toga očekivanja u rad tih kolega temelji se na našoj profesionalnoj savjesti što nije do sada bilo dvojbeno, ali

dvojbeno je do koje mjere mi kao institucija trebamo samo sa motivom i garancijom savjesti očekivati kvalitetan rad na tim dužnostima.

Neovisno o dosadašnjem uređenju, smatram da treba razmotriti profesionalizaciju i dužnosti glavnog tajnika te disciplinskog tužitelja. Moguća buduća dužnost glavnog tajnika u tom smislu treba biti i osmišljena kroz njegove ovlasti, obveze i prava, a nakon toga u svakom slučaju i po pitanju moguće kompenzacije, tj. profesionalizacije te dužnosti.

Uvođenje naknade za obavljanje ovih dužnosti moguće je urediti na način koji neće predstavljati značajan rashod za Komoru, a može biti primjeren za obavljanje tih dužnosti.

Pri tome, potrebno je pitanje naknade urediti na način da naknada ne smije sama po sebi biti motiv za obavljanje dužnosti, nego da to bude fer naknada za vrijeme, trud i materijalne troškove koje odvjetnik koji obavlja tu dužnost ima, a koje ne može iskazati samostalno. Riječ je dakle o obliku kompenzacije u svrhu obeštećenja tog kolege kako ne bi imao gubitak što se prihvatio kolegijalno obavljati tu dužnost, a time i s vremenom rezultirao gubitkom motiva u svom radu.

Neovisno o prethodnom, načelno, razumno je zaključiti da je u interesu kvalitetnog obavljanja svih aktivnosti iz nadležnosti Komore potrebno i profesionalno ugovaranje tih poslova s kolegicama i kolegama upravo iz razloga da se mogu jasnije urediti potrebe i očekivanja za one poslove koji se tijekom vremena pokažu kao nužni i značajni za rad Komore.

U svakom slučaju, ovakve odluke treba donijeti kada dođe vrijeme za njih, kako bi se postigla rješenja koja predviđaju možda čak i buduće potrebe, a time i zadržala kvaliteta rada na značajnijim poslovima u Komori koji se za sada obavljaju volonterski.

Kriteriji za izbor kandidata za obnašanje profesionaliziranih funkcija u odvjetničkoj komori

.....
 Izvjestiteljica:
Jelena Orlić,
 odvjetnica u
 Luxembourggu

Profesionalizacija funkcija u odvjetničkim komorama neminovno povlači pitanje kriterija izbora osoba koje će te funkcije obnašati u svojstvu profesionalnog kadra. Je li prilikom uvođenja profesionalizacije potrebno izmijeniti dosadašnje kriterije za imenovanje kandidata i u kojoj mjeri? Prilikom odgovaranja na ova pitanja potrebno je razmotriti ne samo činjenicu da dosadašnje počasne uloge postaju profesionalizirane, plaćene funkcije, već i (i) historijski značaj obnašanja funkcija u odvjetničkim komorama, (ii) oblik profesionalizacije i (iii) samu vrstu funkcije koja se profesionalizira.

Obnašanje funkcija u odvjetničkim komorama, pa tako i u Hrvatskoj odvjetničkoj komori, viđeno je ponajprije kao počasna uloga kojom odvjetnička zajednica odaje priznanje individualnim odvjetnicima koje izabire za svoje predstavnike. Tako izabrani predstavnici, koji za svoj angažman u odvjetničkoj komori nisu primali naknadu, percipirani su od odvjetničkog kolektiva kao pojedinci koji su se prije svega istaknuli svojim radom i djelovanjem među kolegama odvjetnicima davno prije samog stupanja na funkciju. Promatrajući kriterije izbora kroz prizmu počasne prirode funkcija u odvjetničkim komorama, formalni i pisani kriteriji izbora postavljaju svojevrsni tehnički minimum koji kandidati moraju

zadovoljiti kako bi uopće mogli biti razmotreni za njihovo obavljanje. Međutim, sama počasna narav funkcija i izbor kandidata od članova odvjetničke zajednice, postavlja i druge (nepisane) kriterije izbora, strože od formalnog propisanog minimuma. Primjerice, kandidat za predsjednika odvjetničke komore, neovisno o formalnim kriterijima izbora, ponajprije mora uživati povjerenje većine članova odvjetničke zajednice i imati osobine i sposobnost u narednom razdoblju voditi odvjetničku zajednicu, zastupati interese svih odvjetnika komore te ulagati prethodno usvojeno iskustvo, vještine i znanja u daljnji razvoj odvjetničke profesije.

Istovremeno, prilikom razmatranja potrebe za izmjenom kriterija za izbor kandidata za obnašanje profesionaliziranih funkcija u odvjetničkoj komori, moguće je razgraničiti stupanj potrebe za postroživanjem kriterija ovisno o tome je li riječ o potpunoj profesionalizaciji funkcija ili o (manje ili više) simboličnoj naknadi za utrošeno vrijeme prilikom obnašanja funkcija. Potpuna profesionalizacija funkcija u odvjetničkoj komori zahtijeva od izabranog kandidata da stavi u mirovanje svoju dotadašnju profesionalnu ulogu, primjerice samostalnu djelatnost odvjetnika ili ulogu partnera u odvjetničkom društvu, te nameće stopostotnu posvećenost radu komore u razdoblju mandata. Potpunom profesio-

nalizacijom funkcija i odvjetnički kolektiv koji je kandidata izabrao od izabrane osobe očekuje nepodijeljenu pažnju i ustrajnost u obavljanju funkcije jer se kandidat ne samo dobrovoljno opredijelio za njezino obnašanje već i za to prima (primjerenu) naknadu. Slijedom navedenog, potpuna profesionalizacija možebitno zahtijeva strože, formalne, objektivno mjerljive kriterije koje kandidat mora zadovoljiti kako bi uopće mogao biti razmotren za obavljanje određene funkcije (npr. minimalni broj godina rada u odvjetništvu, iskustvo na rukovodećim pozicijama, prethodni angažman u radu tijela odvjetničke komore).

Hibridni modeli profesionalizacije, koji kandidatu ne nameću mirovanje dotadašnjih vlastitih profesionalnih angažmana, zasigurno na odgovarajući način utječu na smanjenje očekivanja odvjetničke zajednice u odnosu na izabranog pojedinca koji će obavljati određenu funkciju u odvjetničkoj komori. Naknada za obavljanje, pa i kriteriji izbora u hibridnom modelu profesionalizacije, ne mogu biti, niti se to očekuje, jednaki onima koji su postavljeni za kandidate koji obnašaju potpuno profesionalizirane funkcije, a kako je to opisano u prethodnom paragrafu.

Uz sagledavanje oblika profesionalizacije i načina izbora kandidata, potrebu za izmjenom kriterija izbora moguće je diferencirati i u odnosu na vrstu same

funkcije na koju se kandidat izabire. Dok će odvjetnički kolektiv najvjerojatnije očekivano posvetiti veći stupanj pažnje i vlastitog zalaganja prilikom izbora predsjednika odvjetničke komore, to moguće neće biti slučaj, odnosno ne u istoj mjeri, prilikom izbora određenih drugih funkcija u odvjetničkoj komori, primjerice disciplinskih sudaca. Manji stupanj izloženosti određene funkcije kolektivu odvjetničke komore dovodi i do veće potrebe za regulacijom i postroživanjem formalnih kriterija izbora, upravo zato da bi se izbjegla zlouporaba profesionalizacije navedenih funkcija.

Zaključno, potreba određivanja dodatnih kriterija za izbor kandidata za obnašanje profesionaliziranih funkcija u odvjetničkoj komori primarno će biti vođena složenošću i sveobuhvatnošću već postojećih kriterija, oblikom uvedene profesionalizacije i konkretnim specifičnostima funkcije u odvjetničkoj komori na koju se kandidat bira. Međutim, počasna priroda funkcija u odvjetničkoj komori i demokratski način iskazivanja povjerenja većine članova odvjetničke komore odabranom kandidatu moraju biti prvenstveno uzeti u obzir prilikom zagovaranja izmjene kriterija izbora. Naime, upravo su ti faktori i dosad uspješno služili kao nepisani kriteriji iskustva, znanja i vještina koji se od kandidata očekuju te time i kao svojevrsni regulatori izbornog procesa.

Mirovanje obavljanja odvjetništva za vrijeme obnašanja profesionaliziranih funkcija u odvjetničkoj komori

.....
 Izvjestiteljica:
**Ana-Marija
 Bazina,**
 odvjetnica u
 Zagrebu

Prema trenutnom uređenju i organizaciji Hrvatske odvjetničke komore (dalje u tekstu: HOK), odvjetnici koji žele dati svoj doprinos obnašanjem funkcija u tijelima HOK-a takav doprinos daju na volonterskoj osnovi. Odvjetnici preuzimanjem pojedinih funkcija odvajaju svoje slobodno vrijeme, a u znatnom opsegu i radno vrijeme, kako bi doprinijeli radu HOK-a. Sve funkcije zahtijevaju vremenski angažman, ne samo što se tiče prisutnosti, nego i što se tiče pripreme, pa stoga svi odvjetnici nisu u mogućnosti odvojiti vrijeme te si priuštiti takav besplatan rad, bilo zbog opsega odvjetničkog posla i/ili financijski.

Pod pretpostavkom da se otvori put prema ideji da pojedine funkcije u HOK-u budu profesionalizirane, odnosno da odvjetnik za njihovo obnašanje prima naknadu, otvaraju se pojedina pitanja u odnosu na status odvjetnika te obavljanje odvjetništva.

Put prema profesionalizaciji HOK-a hipotetski bi se mogao kretati u tri smjera. Prvi bi bio da odvjetnik koji obavlja poslove u sklopu pojedinih funkcija u HOK-u te funkcije obnaša kao zaposlenik HOK-a, odnosno kao svoj redovan posao. Druga opcija bila bi da odvjetniku odvjetnička služba za vrijeme plaćenog obnašanja funkcije u HOK-u miruje.

► Ana-Marija Bazina

Treća opcija bila bi da odvjetnik, kao što je to i sada slučaj, nastavi obavljati odvjetničku službu, ali da za obnašanje funkcije prima određenu naknadu. Iz opisanog je razvidno da bi odvjetnik u prve dvije situacije trebao privremeno prestati obavljati odvjetničku službu, ali i svoj redovan posao u odvjetničkom društvu ili samostalnom/zajedničkom odvjetničkom uredu.

U prvoj situaciji, pod pretpostavkom da bi funkciju u HOK-u obnašao kao svoj redovan posao, odvjetnik bi trebao sklopiti ugovor o radu s HOK-om, koji bi za vrijeme obnašanja funkcije bio njegov poslodavac. Ovisno o tome obavlja li odvjetničku službu kao zaposlenik odvjetničkog društva, kao samostalni odvjetnik ili u zajedničkom odvjetničkom uredu, odvjetnik bi trebao dati otkaz, odnosno prestati obavljati samostalnu djelatnost. Međutim, ovdje treba voditi računa o čl. 56. Zakona o odvjetništvu kojim je propisano da odvjetniku prestaje pravo na obavljanje odvjetništva ako stupi u radni odnos, osim kod odvjetnika koji samostalno obavlja odvjetničku službu, u odvjetničkom društvu ili kod odvjetnika koji odvjetničku službu obavlja u zajedničkom odvjetničkom uredu. Dodatno, čl. 57. Zakona o odvjetništvu propisuje da odvjetnik ne smije obavljati odvjetništvo u slučaju stupanja u radni odnos, od dana stupanja na rad.

Zasnivanje radnog odnosa s HOK-om stoga bi dovelo do prestanka prava na obavljanje odvjetništva. Navedeno bi značilo da, prema postojećem zakonodavnom uređenju, odvjetnik ne može obavljanje odvjetništva staviti u mirovanje radi zaposlenja u HOK-u, nego da bi se trebao ispisati iz Imenika odvjetnika te se, ako bi želio nastaviti baviti se odvjetništvom nakon prestanka funkcije, ponovno upisati u Imenik odvjetnika. Ovakvo pravno uređenje dodatno je tegobno i za sve odvjetnike koji su članovi odvjetničkih društva jer ispisom iz Imenika odvjetnika ne bi mogli zadržati

status člana društva, uzimajući u obzir odredbu čl. 28. Zakona o odvjetništvu kojim je propisano da član odvjetničkog društva može biti samo odvjetnik ili odvjetničko društvo.

Osim odredbi Zakona o odvjetništvu, prema kojima odvjetnik ne može zadržati svoj status i pravo na obavljanje odvjetništva ako se zaposli u HOK-u, odredbe Statuta HOK-a također priječe obnašanje funkcija osobama koje nisu upisane u Imenik odvjetnika. Tako je, primjerice, odredbom čl. 35. Statuta HOK-a propisano da dužnost sudaca Disciplinskoga suda prestaje, uz ostalo, brisanjem iz Imenika odvjetnika.

Iz navedenoga razvidno je da u cilju profesionalizacije HOK-a prema postojećem pravnom uređenju odvjetnik ne bi mogao obnašati funkciju na način da je zaposlen u HOK-u.

Stoga bi rješenje trebalo potražiti u drugoj opciji, odnosno da odvjetniku za vrijeme plaćenog obnašanja funkcije u tijelima HOK-a obavljanje odvjetništva miruje. Člankom 54. Zakona o odvjetništvu propisano je da odvjetniku obavljanje odvjetničke službe miruje ako je izabran ili imenovan na kakvu plaćenu javnu dužnost, a da može mirovati ako je izabran ili imenovan na kakvu neplaćenu javnu dužnost. Obavljanje odvjetničke službe može mirovati i u drugim slučajevima u kojima odvjetnik zbog više sile, izvanrednih događaja ili drugih opravdanih razloga ne može obavljati odvjetničku službu. U navedenim slučajevima tijelo Komore odvjetniku postavlja privremenog zastupnika ili rješenjem o mirovanju obavljanja odvjetničke službe utvrđuje da je odvjetnik dogovorio zamjenu s drugim odvjetnikom.

Iz opisanih zakonskih odredbi proizlazi da bi mirovanje obavljanja odvjetničke službe uslijed obnašanja funkcije u HOK-u moglo biti podvedeno pod druge opravdane razloge zbog kojih odvjetnik ne može obavljati odvjetničku službu. Takvi opravdani razlozi prema

dosadašnjem iskustvu bili bi, primjerice, korištenje roditeljskog dopusta, dulje bolovanje ili akademsko usavršavanje, te se otvara pitanje bi li se plaćeno obnašanje funkcije u HOK-u moglo podvesti pod opravdani razlog za mirovanje odvjetništva. Kada bi se otvorio put prema profesionalizaciji HOK-a, tada bi postojali argumenti da se obnašanje funkcije u HOK-u okarakterizira kao opravdani razlog za mirovanje odvjetničke službe. U tim slučajevima, odvjetnici koji su zaposleni u odvjetničkom društvu ili kod drugog odvjetnika trebali bi s poslodavcem dogovoriti neplaćeni dopust, a samostalni odvjetnici privremeno obustaviti obavljanje samostalne djelatnosti.

U opisanom slučaju odvjetnik bi se u potpunosti mogao posvetiti radu u HOK-u i funkciji koju obnaša, a uz to bi mogao zadržati status odvjetnika te bi imao osiguranu naknadu za svoj rad. Takva situacija može se činiti kao *win-win* situacija i za HOK i za odvjetnika, međutim, ovu opciju potrebno je sagledati iz više aspekata. Kao što je ranije rečeno, za vrijeme mirovanja odvjetničke službe odvjetniku se postavlja privremeni zastupnik koji preuzima zastupanje njegovih stranaka. U odvjetničkim društvima u kojima je zaposleno više odvjetnika, za vrijeme mirovanja stranke mogu preuzeti kolege iz ureda tako da stranke u neku ruku ostaju „u kući“ te su i dalje zastupane od odvjetnika iz istog odvjetničkog društva. Međutim, kada za vrijeme mirovanja samostalnog odvjetnika mijenja drugi odvjetnik, tada postoji mogućnost da stranka odluči da se više ne želi vraćati odvjetniku koji je odnos sa strankom stavio na drugo mjesto kako bi obnašao funkciju u HOK-u. Stranke zahtijevaju punu pozornost i posvećenost te se vežu i stječu povjerenje u odvjetnika koji ih zastupa, tako da se odlazak stranke drugom odvjetniku može dogoditi i kod stranaka koje su formalno klijenti odvjetničkog

društva. Stoga mirovanje odvjetničke službe radi obnašanja funkcije u HOK-u odvjetnika dugoročno može stajati gubitka stranaka, *networkinga* i radnog iskustva koje se stječe jedino kroz praksu. Mirovanje odvjetništva radi obnašanja funkcije u HOK-u stoga bi svoje prednosti moglo ispuniti u situacijama u kojima bi se funkcije obnašale na kraće vremensko razdoblje. Svako dugotrajnije obnašanje funkcije ili reizbor u praksi bi značili da odvjetnik, iako zadržava svoj status u teoriji, ne prakticira odvjetništvo i otuđuje se od obnašanja odvjetničke službe. Dugotrajnije mirovanje odvjetništva radi obnašanja funkcije u tijelima HOK-a moglo bi ostvariti svoj potencijal kod odvjetnika koji na zalasku dugogodišnje karijere žele kroz iskustvo i poznavanje prilika dati svoj doprinos obnašanjem pojedinih funkcija u HOK-u.

Treća opcija koja preostaje za razmotriti jest da odvjetnik funkciju u HOK-u obavlja kao i dosad, odnosno istovremeno s obavljanjem odvjetničke službe, ali uz određenu naknadu kao kompenzaciju za izgubljeno vrijeme u kojem je mogao obavljati odvjetničku službu. Na taj način odvjetnik bi i dalje radio i zastupao svoje stranke te ne bi bilo potrebe za mirovanjem obavljanja odvjetničke službe. Ova je opcija svakako najzahtjevnija, jer se od odvjetnika očekuje posvećenost i odvjetništvu i funkciji, pa odvjetnici koji obnašaju funkcije u HOK-u ulažu povećane napore kako bi isporučili rezultate na oba područja. Ipak, plaćanjem određene naknade za rad u tijelima HOK-a odvjetnik bi mogao bolje prilagoditi radno opterećenje te lakše balansirati odvjetničku službu i obnašanje funkcije u HOK-u. Kada se sagledaju sva tri slučaja, posljednji se čini životno najrealnijim. Ovakav pristup u pogledu obnašanja pojedinih funkcija zauzela je primjerice Austrijska odvjetnička komora, i to se pokazalo kao pozitivno rješenje.

Prigovori profesionalizaciji HOK-a i kako ih otkloniti

Hrvatsko odvjetništvo kao neovisna i samostalna služba od svojih početaka organizirana je u Hrvatsku odvjetničku komoru, u kojoj je rad kojim odvjetnik pridonosi funkcioniranju Komore i tijela Komore volonterski odnosno besplatan. Zato možemo slobodno ustvrditi da je besplatni rad odvjetnika za potrebe Komore duboko ukorijenjen u svijest i moralni habitus hrvatskih odvjetnika, te da sudjelovanje u radu Komore za svakoga odvjetnika predstavlja čast za koju ni ne traži ni ne očekuje nagradu.

Svaka vlast, pa i ona najliberalnija po svojoj prirodi teži kontrolirati sve aspekte društvenog uređenja, odnosno teži autokraciji, pa ne čudi da ni odvjetništvo nije pošteđeno takvih nastojanja i pokušaja smanjenja i ograničenja neovisnosti i autonomnosti Hrvatske odvjetničke komore, pokušajima da se odvjetnička služba svrsta u kategoriju roba i usluga, kao i brojnim drugim nastojanjima, bilo da dolaze od izvršne vlasti iz Zagreba ili Bruxellesa. Zato su zahtjevi rada za Ko-

moru sve veći, a time i vrijeme koje je potrebno da se obave svi poslovi.

Imajući u vidu sve navedeno, u ovome kratkome izlaganju želim na neutralan način, bez zauzimanja stava o potrebi profesionalizacije određenih funkcija u Hrvatskoj odvjetničkoj komori, ukazati na najočitiije prigovore ovoj ideji i ukazati na moguće odgovore na te prigovore.

Prvi prigovor profesionalizaciji funkcija u Komori koji se nameće jest brojnost odvjetnika i uloga koje odvjetnici obavljaju u Komori i za Komoru, a time i utrošenog vremena. Bilo bi nemoguće platiti sve odvjetnike i sve vrijeme koje odvjetnici ulažu u rad Komore. Ako je nemoguće platiti sve odvjetnike i sve vrijeme, kako adekvatno odlučiti koje uloge i funkcije profesionalizirati, a koje ne. Ako ne možemo platiti sve funkcije koje odvjetnici obnašaju u Komori i za Komoru, a posve je sigurno da ne možemo, nameće se pitanje kako odvjetnike čiji se rad ne plaća motivirati da i dalje obavljaju svoje časne službe za Komoru nenaplatno, dok se istovremeno neke druge uloge tretiraju kao naplatne i profesionalizirane.

Daljnji prigovor odnosi se na kandidiranje osoba koje bi obnašale naplatne funkcije u Komori. Naime, Komora je do sada funkcionirala tako da za vođenje Komore nije postojao financijski interes. Uvođenjem profesionalizacije Komore, otvara se mogućnost ostvarivanja financijske koristi, a time i mogućnost da se u tijela Komore prvi put u njezinoj povijesti kandidiraju odvjetnici kojima je motiv koristoljublje, a ne interes i probitci odvjetničke službe i Hrvatske odvjetničke komore. Ovo pitanje posebno je

.....
 Izvjestitelj:
 mr. sc. **Ive**
Brkić,
 odvjetnik u Zadru

osjetljivo kad se uzme u obzir podatak da trenutačno u izborima u tijela Komore u prosjeku ne sudjeluje niti polovica upisanih odvjetnika.

Odgovor na navedene prigovore mogao bi biti profesionalizacija najmanjeg mogućeg broja funkcija, te da se primanja na tim radnim mjestima ograniče na iznose koji su usporedivi s primanjima sličnog ranga u pravosuđu, primjerice, kada bi se profesionalizirala samo funkcija glavnog tajnika i disciplinskog tužitelja, čiji je opseg zadataka i rada za Komoru takav da onemogućuje rad u vlastitom uredu.

Uz sve navedeno postavlja se pitanje prave mjere vrijednosti rada odvjetnika za Komoru i kako pronaći balans koji će istovremeno osigurati da se na profesionalne dužnosti javljaju kvalitetni kandidati, a da istovremeno to ne bude previsok motiv za one kojima bi to bio način na koji bi si osigurali stalne i sigurne prihode.

I kod ovoga prigovora rješenje može biti ograničenje broja profesionaliziranih funkcija, te ograničenje primanja pojedinih funkcija na iznose koji su usporedivi s primanjima sličnog ranga u pravosuđu. Također bi bilo posebno važno da sve izravno izborne funkcije ostanu izvan profesionalizacije, jer se time može otkloniti mogućnost da se u izborne procese u Komori uključe oni čiji je motiv koristoljublje.

Daljnji je prigovor mjera uspješnog obavljanja profesionaliziranih funkcija, odnosno što ako osoba koja je imenovana na plaćenu funkciju ne zadovoljava kvalitetom svoga rada i kako uopće regulirati taj rad. Ako su profesionalizirane funkcije izborne, to znači da jednom izabrana osoba ostaje na plaćenju funkciji do isteka mandata bez obzira na to obavlja li ili ne obavlja svoj rad kvalitetno. Zato smatram da se svakako treba razmišljati u pravcu izostavljanja izbornih funkcija u Komori iz profesionalizacije.

Treba imati u vidu i činjenicu da je Hrvatska odvjetnička komora i danas djelomično profesionalizirana, jer Komora ima stalne zaposlenike. Prema tome, profesionalizacija se može provesti i tako da ne uključuje plaćene funkcije koje obavljaju odvjetnici, naprosto primanjem u stalni radni odnos osobe koja će profesionalno i trajno obavljati neku funkciju.

Smisao ovoga kratkog izlaganja bio je ukazati kako su prigovori profesionalizaciji HOK-a mogući, ali da ih je moguće i otkloniti. Stav svakoga od nas o ideji profesionalizacije Komore zato nije odrediv mjerljivim i objektivnim kriterijima, već je utemeljen na subjektivnim promišljanjima o tome kakvu Komoru želimo u budućnosti. Volonterski odnosno besplatan rad odvjetnika za potrebe Komore jest tradicija pa zato svaka novina treba biti dobro promišljena.

Odvjetnik Mladen Vukmir izabran za predsjednika ECTA-e

Odvjetnik Mladen Vukmir, jedan od malobrojnih odvjetnika specijaliziranih u Hrvatskoj za autorska prava, izabran je u kolovozu 2022. za predsjednika organizacije ECTA, koja već 42 godine okuplja profesionalce na području zaštite intelektualnih prava.

Vukmir je na dvogodišnji mandat za predsjednika izabran na godišnjoj skupštini ECTA-e u Kopenhagenu, gdje su za potpredsjednice izabrane Carina Gommers i Paola Ruggiero. Mladen Vukmir je jedan od prvih odvjetnika koji se u Hrvatskoj počeo baviti intelektualnim vlasništvom.

ECTA je s radom započela pod imenom *European Communities Trade Mark Association* (Udruženje za trgovinske žigove europskih zajednica), ali već niz godina, otkako je Europska zajednica postala Europska unija, kraticu ECTA koristi kao svoj naziv. ECTA predstavlja forum za dijeljenje i razmjenu znanja na polju zaštite intelektualnih prava u Europi, gdje je uspjela uvesti ujednačen sustav zaštite intelektualnih prava. Okuplja više od 1.500 članova iz država EU-a i šire, te održava redovite godišnje sastanke i usko surađuje s institucijama EU-a što se tiče pitanjima intelektualnog vlasništva.

Novine u zakonskom uređenju autorskih djela stvorenih u radnom odnosu

1. Novi Zakon o autorskom i srodnim pravima iz 2021.

Intelektualno vlasništvo jest sustav stvaranja nematerijalnih dobara koja potječu iz ljudske kreativnosti, utemeljen na međunarodnim sporazumima, nacionalnom zakonodavstvu i dobrim poslovnim običajima, u svrhu postizanja poslovnog uspjeha poduzetnika te ekonomskog, tehnološkog i kulturnog napretka država i ljudskog društva u cjelini. Pod pravom intelektualnog vlasništva podrazumijeva se skupni naziv za sve grane prava stvaratelja intelektualnih tvorevina i prava koja su u uskoj vezi s tim tvorevinama, odnosno kao zajednički naziv za dvije povezane grane prava – pravo industrijskog vlasništva i autorsko pravo.¹

U čl. 2. st. 1. toč. VIII. Konvencije o osnivanju Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo – WIPO – propisano je da izraz „intelektualno vlasništvo“ označava prava koja se odnose na književna, umjetnička i znanstvena djela, interpretacije umjetnika glumaca i izvedbe umjetnika izvođača, na fonografske zapise i na radijske emisije, na izume na svim poljima ljudske djelatnosti, znanstvena otkrića, industrijske uzorke i modele, tvorničke, trgovačke i uslužne zaštitne znakove, na trgovačka imena i trgovačke nazive, na zaštitu od

nelojalne konkurencije i na sva druga prava vezana za intelektualnu djelatnost na području industrije, znanosti, književnosti i umjetnosti.

U pravo industrijskog vlasništva uvrštavaju se sljedeća prava: patent, žig, industrijski dizajn, oznake zemljopisnog podrijetla i oznake izvornosti, topografije poluvodičkih proizvoda, kao i tzv. soft prava (nove biljne sorte – oplemenjivačko pravo, *know-how*, nelojalna utakmica, poslovna tajna).² Autorsko pravo normira pravne odnose koji se tiču intelektualnih tvorevina s književnog, znanstvenog i umjetničkog područja.³

Hrvatsko pravo intelektualnog vlasništva počelo se formirati 90-ih godina prošlog stoljeća te se, uz stalne procese usklađivanja s međunarodnim pravnim vrelima i pravnom stečevinom Europske unije, oblikovalo u moderno cjelovito uređeno pravno područje.

U ovom pravnom području stalna je potreba za promjenama, posebice pod utjecajem razvoja međunarodne trgovine, globalizacije, informatičkog

.....
Piše:

doc. dr. sc.

Dragan

Zlatović, prof.

v. š., pročelnik

Upravnog odjela

Veleučilište u

Šibeniku
.....

¹ Tako Čizmić, J.; Boban, M.; Zlatović, D., *Nove tehnologije, intelektualno vlasništvo i informacijska sigurnost*, Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu, Split, 2016., str. 42.

² Prema čl. 1. st. 2. Pariške konvencije za zaštitu industrijskog vlasništva iz 1883., pravo industrijskog vlasništva uključuje inventivne patente, korisne modele, industrijske uzorke ili modele, tvorničke ili trgovačke žigove, uslužne žigove, trgovačka imena, oznake ili imena podrijetla i suzbijanje nelojalne utakmice. V. Zlatović, D., *Upravljanje intelektualnim vlasništvom i marketing*, Libertin, Rijeka, 2018., str. 17.

³ Tako Henneberg, I., *Autorsko pravo*, Informator, Zagreb, 2001., str. 3.

društva, novih tehnologija i sveprisutnog digitalnog okruženja. U prošlom desetljeću naročito je intenzivirana zakonodavna aktivnost Europske unije u ovom pravnom području, posebice u području zaštite autorskog prava i srodnih prava⁴, što je dovelo do potrebe novelira-

⁴ Za novi hrvatski pravni okvir u području autorskog prava i srodnih prava implementirani su propisi europskog prava u ovom području, a posebice: Direktiva Vijeća 93/83/EEZ od 27. rujna 1993. o koordinaciji određenih pravila s obzirom na autorsko pravo i srodna prava koja se odnose na satelitsko emitiranje i kabelsko reemitiranje (SL L 248, 6. 10. 1993.), Direktiva 96/9/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 1996. o pravnoj zaštiti baza podataka (SL L 77, 27. 3. 1996.), Direktiva 2001/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2001. o usklađivanju određenih aspekata autorskog prava i srodnih prava u informacijskom društvu (SL L 167, 22. 6. 2001.), Direktiva 2001/84/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 27. rujna 2001. o pravu slijeđenja u korist autora izvornika umjetničkog djela (SL L 272, 13. 10. 2001.), Direktiva 2004/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o provedbi prava intelektualnog vlasništva (SL L 157, 30. 4. 2004.), Direktiva 2006/123/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o uslugama na unutarnjem tržištu (SL L 376, 27. 12. 2006.), Direktiva 2006/115/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o pravu iznajmljivanja i pravu posudbe te o određenom autorskom pravu i srodnim pravima u području intelektualnog vlasništva (kodificirana verzija) (SL L 376, 27. 12. 2006.), Direktiva 2006/116/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o trajanju zaštite autorskog prava i određenih srodnih prava (kodificirana verzija) (SL L 372, 27. 12. 2006.), Direktiva 2009/24/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o pravnoj zaštiti računalnih programa (kodificirana verzija) (SL L 111, 5. 5. 2009.), Direktiva 2011/77/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 27. rujna 2011. o izmjeni Direktive 2006/116/EZ o trajanju zaštite autorskog prava i određenih srodnih prava (SL L 265, 11. 10. 2011.), Direktiva 2012/28/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o određenim dozvoljenim korištenjima djela siročadi (SL L 299, 27. 10. 2012.), Direktiva 2014/26/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o kolektivnom ostvarivanju autorskog prava i srodnih prava te izdavanju odobrenja za više državnih područja za prava na internetsko korištenje glazbenih djela na unutarnjem tržištu (SL L 84, 20. 3.

nja i hrvatskih propisa o intelektualnom vlasništvu u posljednjih nekoliko godina. S obzirom na to da su prethodni zakonski i podzakonski tekstovi bili višekratno mijenjani te da je sve bogatija upravna i sudska praksa zauzela stajališta u otvorenim pitanjima, bilo je očekivano donošenje novih zakona ili važnih izmjena i dopuna prethodno donesenih zakona u gotovo svim podgranama prava intelektualnog vlasništva u Republici Hrvatskoj.

Tako je, među ostalim novim zakonima i podzakonskim propisima u području prava industrijskog vlasništva u Republici Hrvatskoj⁵, donesen i novi Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima (Narodne novine, br. 111/21; dalje: ZAPSP 21).

Neka od tvorevina koja je predmet zaštite prava intelektualnog vlasništva može nastati u okviru obavljanja poslova određenog radnog mjesta u radnom odnosu kod određenog poslodavca. Nužno je zakonski definirati odnose i prava radnika (izumitelja, autora i sl.) i poslodavca glede prava na intelektualnim tvorevinama nastalim u radnom odnosu odnosno u svezi s radnim odnosom.

2014.) i Direktiva (EU) 2017/1564 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. rujna 2017. o određenim dopuštenim upotrebama određenih djela i drugih predmeta zaštite koji su zaštićeni autorskim pravom i srodnim pravima u korist osoba koje su slijepe, koje imaju oštećenje vida ili imaju drugih poteškoća u korištenju tiskanim materijalima i o izmjeni Direktive 2001/29/EZ o usklađivanju određenih aspekata autorskog i srodnih prava u informacijskom društvu (SL L 242, 20. 9. 2017.).

⁵ Vidi Zakon o patentu (Narodne novine, br. 16/29.; dalje ZP), Zakon o žigu (Narodne novine, br. 14/19.; dalje ZŽ), Zakon o industrijskom dizajnu (Narodne novine, br. 173/03., 54/05., 76/07., 30/09., 49/11. i 46/18.; dalje: ZID), Zakon o oznakama zemljopisnog podrijetla i oznakama izvornosti proizvoda i usluga (Narodne novine, br. 173/03., 186/03., 54/05., 76/07., 49/11. i 46/18.; dalje: ZZPOIPU), Zakon o zaštiti topografija poluvodičkih proizvoda (Narodne novine, 173/03., 76/07., 30/09., 49/11. i 46/18.; dalje: ZZTPP) i Zakon o zaštiti neobjavljenih informacija s tržišnom vrijednosti (Narodne novine, br. 30/18.; dalje: ZZNITV).

Ova materija nije uređena u jedin-stvenom propisu, nego konkretno rješe-nje trebamo tražiti pregledom općeg Za-kona o radu (Narodne novine, br. 93/14., 127/17. i 98/19.; dalje: ZR) ili posebnih zakona u području prava intelektualnog vlasništva (npr. ZAPSP 2021.).

U ZR-u uređena su pitanja prava na izum ostvaren na radu ili u vezi s radom (čl. 98. ZR-a), na izum koji je u vezi s djelatnošću poslodavca (čl. 99. ZR-a) i tehničkog unapređenja koje je predložio radnik (čl. 100. ZR-a)⁶, međutim nije uređen pravni režim autorskih djela stvo-renih u radnom odnosu koji svoje mjesto nalazi u ZAPSP-u kao *lex specialis*.

2. Autorsko pravo i srodna prava i radni odnos

2.1. Osnovne odrednice vezane za zaštitu autorskog prava i srodnih prava

Autorskim pravom kao dijelom prava intelektualnog vlasništva uređuje se zaštita autorskih djela, odnosno intelektualnih tvorevina s područja književnosti, znanosti i umjetnosti. Autorsko pravo u subjektivnom smislu jest pravo koje uživaju stvaratelji (autori) književnih, znanstvenih i umjetničkih djela (autorska djela), a koje im daje isključivo pravo korištenja ili odobravanja korištenja svog djela drugima, a uključuje i sustav zaštite tih prava. U objektivnom smislu, autorsko pravo jest sustav pravnih pravila i načela koje reguliraju prava pripadajuća autoru autorskog djela.

Predmet autorskog prava jesu individualna i intelektualna djela, a to su originalne intelektualne tvorevine koje imaju individualan karakter (svojstvene duhovne tvorevine), i to na području književnog, znanstvenog i umjetničkog stvaranja. Proizvod ljudskog duha jest

svojstven ili individualan ako je rezultat stvaralačke duhovne djelatnosti te ako njegova jedinstvenost po kojoj se razlikuje od ostalih djela proizlazi iz osobnosti stvaratelja. Upotrebom pojma intelektualnosti ili duhovnosti nastoji se istaknuti kako predmet zaštite autorskog prava nije ono materijalno (npr. izrađen predmet ili mnoštvo predmeta), već duhovno oblikovanje koje se krije iza toga. Pod pojmom tvorevina ili stvaralaštvo podrazumijeva se rezultat oblikovanja određenog prikazanog sadržaja, s time da taj rezultat mora biti razvidan u pojavnom vanjskom svijetu. Međutim, zakonodavac izričito navodi da na to ima li određeno djelo karakter autorskog djela ne utječe način i oblik izražavanja, vrsta ili namjena, ako zakonom nije drukčije određeno. Djela, dakle, moraju biti originalna, a međusobno se moraju razlikovati po autorskim pravima (što znači da moraju biti individualna, tj. osobna, vlastita); nadalje, moraju biti objektivno ocijenjena kao intelektualno djelo te smisljeno pojmljiva. Za zaštitu autorskih prava potreban je sljedeći preduvjet – određeno djelo mora biti iz područja književnosti, znanosti ili umjetnosti, odnosno drugih područja stvaralaštva. U ZAPSP-u iz 2021. navode se najvažnije vrste autorskih djela, pri čemu, međutim, nabrojanje nije iscrpno, tako da i tvorevine koje nisu eksplicite *ex lege* spomenute potpadaju pod pojam „autorskog djela“ ako ispunjavaju opće zakonske preduvjete.⁷ U novom ZAPASP-u iz 2021. katalogu autorskih djela u čl. 14. st. 2. dodana su izriječkom navedena djela i to novinarska djela, kao što su članci, fotografije i audiovizualni prilozi, te videoigre i druga multimedijalna djela, dok su arhitekton-ska djela preciznije određena.⁸

⁷ Cit. Čizmić, J.; Boban, M.; Zlatović, D., *op. cit.*, str. 328.

⁸ Detaljnije o novinama koje donosi novi ZAPSP iz 2021. kod Matanovac Vučković, R., *Što donosi novi Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima*, Informator, br. 6703., od 1. studenoga 2021., str. 1–5.

⁶ O tome detaljnije kod Zlatović, D., *Novo pravo intelektualnog vlasništva u RH i promjene u regulaciji prava na intelektualnim tvorevinama stvorenim u radnom odnosu*, Radno pravo, Rosip, Zagreb, god. 18., br. 3., 2021., str. 8.

Zaštita je određena za izražaje, a isključena je za ideje, postupke, metode rada, proces, sustav, koncept, načela ili otkriće. Autorsko pravo pripada, po svojoj naravi, fizičkoj osobi koja stvori autorsko djelo (čl. 4. st. 1. ZAPSP-a iz 2021.). Dakle, samo fizička osoba može biti autor autorskog djela. To ne mogu biti pravne osobe, kao ni druga živa bića (npr. životinje) odnosno tehnička sredstva (npr. fotoaparat, satelit, dron i sl.). Autorsko djelo pripada autoru na njegovu djelu činom samog stvaranja. Dakle, u konstitutivnom smislu riječi, za postojanje autorskog prava na autorskom djelu ne traži se registracija kod nadležnog organa, nego samo kreativni izražaj samog autora.

Srodna prava jesu prava koja imaju svoj poseban predmet zaštite koji je uglavnom vezan za autorska djela. S obzirom na sličan predmet zaštite i bliskost s autorskim pravima, nazivaju se i autorskom pravu srodna prava ili samo srodna prava, odnosno autorskom pravu susjedna prava ili samo susjedna prava. Prema važećem ZAPSP-u iz 2021., ta prava obuhvaćaju:

- a) pravo umjetnika izvođača na njihovim izvedbama
- b) pravo proizvođača fonograma na njihovim fonogramima
- c) pravo proizvođača videograma (audiovizualnih producenata) na njihovim videogramima
- d) pravo organizacija za emitiranje na njihovim programskim signalima
- e) pravo nakladnika informativnih publikacija na njihovim informativnim publikacijama
- f) pravo proizvođača neoriginalnih baza podataka na njihovim neoriginalnim bazama podataka
- g) pravo nakladnika na njihovim pisanim izdanjima.

Autorsko djelo stvoreno u radnom odnosu jest svako autorsko djelo koje je stvaralačkim intelektualnim/duhovnim djelovanjem stvorio autor koji je u vrijeme stvaranja autorskog djela bio

zaposlenik druge fizičke osobe ili pravne osobe kao poslodavca, gdje je autor djelo stvorio kao izravan rezultat izvršavanja svojih radnih obveza iz ugovora o radu ili koji je autorsko djelo stvorio prema izravnim, direktnim i konstruktivnim naputcima tog poslodavca.⁹

Česte su situacije da radnik prema prirodi svojega radnog odnosa ili po nalogu poslodavca u okviru obavljanja poslova svojega radnog mjesta stvara autorska i srodna djela.¹⁰ Za razliku od pravila o ostvarivanju prava u svezi s izumima i tehničkim unapređenjima stvorenim u radnom odnosu odnosno u svezi s radnim odnosom propisanih općim propisima o radu, kod autorskih prava stvorenih u radnom odnosu imamo sasvim drukčiji pristup u zakonodavnom uređenju te materije. Naime, ta se materija uređuje upravo odredbama posebnog zakona o autorskom pravu, a ne općim propisima u području radnih i službeničkih odnosa kao u slučaju izuma i tehničkih unapređenja.¹¹ Jedan od razloga za takav izbor jest i činjenica što su se te dvije vrste intelektualnih tvorevina tradicionalno nalazile na suprotnim stranama glede zakonskih rješenja u ovom području, promjenu koje paradigme možemo očekivati stupanjem na snagu Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima iz 2021.¹²

⁹ Cit. Alija, I.; Hasić, H.; Kliko Zec, Dž., *Pojmovnik prava intelektualnog vlasništva*, Pravni fakultet Univerziteta u Travniku, Travnik, 2014., str. 43.

¹⁰ Primjerice, novinari kod poslodavca medijskog nakladnika, dramaturg u kazalištu, softverski inženjer pri izradi računalnih programa za potrebe poslodavca, modni, likovni i grafički dizajner i sl.

¹¹ Detaljnije kod Gliha, I., *Prava na autorskim djelima nastalim u radnom odnosu i po narudžbi*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, 56, posebni broj, 2006., str. 813.

¹² Tako Matanovac Vučković, R.; Kunda, I., *Materijalnopravno i kolizijskopravno uređenje intelektualnog vlasništva nastalog u radnom odnosu*, Zbornik Pravnog fakulteta u Rijeci, v. 32., br. 1., 2011, str. 76.

Materija prava na autorskim djelima stvorenim u radnom odnosu sasvim je drukčije uređena u kontinentalno-pravnim europskim sustavima u odnosu na sustave *copyrighta*, kakav je primjerice u Ujedinjenom Kraljevstvu. Prema usvojenim rješenjima u kontinentalnim europskim pravnim sustavima, autorsko pravo na tim djelima pripada autoru, a poslodavac stječe pravo na korištenje temeljem ugovora s radnikom – autorom. Sasvim suprotno, u pravnim sustavima *copyrighta ex lege* se propisuje presumpcija u korist poslodavca kojemu pripada autorsko pravo na autorskom djelu koje je stvorio njegov zaposlenik u okviru obveza iz radnog odnosa, te je tako poslodavac izvorni nositelj autorskog prava (*first owner of copyright*).¹³

Nakon donošenja novog ZAPSP-a 2021. godine, povijesno gledano, u našem autorsko-pravnom zakonodavstvu bila su zastupljena tri različita koncepta regulacije ostvarivanja prava na autorskim djelima stvorenim u radnom odnosu i u svezi s radnim odnosom.

Naime, svaki zakon koji je uređivao autorsko pravo i srodna prava u Republici Hrvatskoj od osamostaljenja do danas na različite je načine uređivao ovu materiju. Stoga je nužno iznijeti ta tri koncepta i uvidjeti različitost u pristupu ovoj problematici.

2.2. Autorska djela stvorena u radnom odnosu prema Zakonu o autorskom pravu iz 1991.

Prema čl. 19. Zakona o autorskom pravu (Narodne novine, br. 53/91., 58/93., 9/99. – pročišćeni tekst, 76/99., 127/99.

¹³ Cit. Gliha, I., *op. cit.*, str. 812. Vidi za britansko pravo § 11.2. Copyright, Design and Patent Act 1988.: „Kad je književno, dramsko, glazbeno ili umjetničko djelo ili film snimio zaposlenik tijekom svog zaposlenja, njegov je poslodavac prvi titular bilo kojeg autorskog prava (*copyright*) na to djelo, ako ne postoji suprotan sporazum.“ Detaljnije Davis; J., *Intellectual Property Law*, 3rd ed., Oxford University Press, 2008., str. 39.

i 67/01.; dalje: ZAP) autorsko-pravni odnosi glede autorskih djela stvorenih u radnom odnosu uređivali su se općim aktima i kolektivnim ugovorima ili ugovorima o zapošljavanju, u skladu s odredbama ZAP-a. Dakle, tada je vrijedilo pravilo iz čl. 30. ZAP-a prema kojemu pravna osoba ili poslodavac imaju isključivo pravo, u okviru svoje redovne djelatnosti, za vrijeme od pet godina, iskorištavati autorsko djelo što ga je u izvršenju svoje radne obveze stvorio zaposlenik u toj pravnoj osobi odnosno kod poslodavca (djelo stvoreno u radnom odnosu), bez zahtijevanja odobrenja od zaposlenika – autora tog djela.¹⁴ Za iskorištavanje autorskoga djela stvorenog u radnom odnosu, u navedenom smislu zaposlenik – autor ima pravo na posebnu naknadu, u skladu s kolektivnim ugovorima ili ugovorima o zapošljavanju razmjerno doprinosu što ga je korištenje njegova djela imalo na povećanje dohotka odnosno dobiti ili na obavljanje djelatnosti i izvršavanje zadaća te pravne osobe. Zaposlenik – autor djela stvorenog u radnom odnosu zadržava na to djelo ostala autorska prava.¹⁵ Ostala autorska prava na djela stvorena u radnom odnosu ne mogu se ograničiti kolektivnim ugovorima ili ugovorima o zapošljavanju, ni ugovorom. Uz iznimku citiranih odredaba iz ZAP-a, na računalnom programu stvorenom u pravnoj osobi, odnosno kod poslodavca, nositelj

¹⁴ Iz sudske prakse: „Ako je radni odnos prestao prije nego što je autor dovršio djelo koje je bio dužan stvoriti u radnom odnosu, ne predviđaju se nikakve mjere prisile na izvršenje autorske obveze, ali autor može biti odgovoran za tako nastalu štetu.“ – odluka Privrednog suda Hrvatske, Pž-1233/85, od 7. listopada 1986.

¹⁵ Iz sudske prakse: „Autor ima pravo štiti od tuđeg prisvajanja (plagijata) i svoje djelo nastalo u okviru radnog odnosa. I u takvom slučaju autoru ostaju njegova osobnopravna ovlaštenja – autorsko moralno pravo, a to znači i pravo da svoje djelo štiti i od tuđeg prisvajanja – plagijata.“ – odluka Vrhovnog suda RH, II Rev-62/88, od 14. veljače 1990., Pregled sudske prakse 52/92, odl. 90.

autorskog imovinskog prava jest pravna osoba odnosno poslodavac.

Dakle, prema regulaciji iz ZAP-a, nositelj autorskih imovinskih prava na autorskom djelu stvorenom u radnom odnosu bio je poslodavac¹⁶, dok je autor – radnik zadržavao autorska moralna prava.¹⁷

Prema čl. 21. ZAP-a pravo objavljivanja autorskoga djela stvorenog u radnom odnosu obuhvaćalo je pravo na objavljivanje jednog bibliografskog izdanja odnosno pravo na jedno umnažanje. Pri objavi djela stvorenog u radnom odnosu, pravna osoba odnosno poslodavac bio je po tadašnjem režimu dužan označiti ime i prezime autora odnosno pseudonim autora. Ako pravna osoba odnosno poslodavac nije objavio djelo stvoreno u radnom odnosu u roku predviđenom u općem aktu, kolektivnom ugovoru odnosno ugovoru o zapošljavanju, pravo na

objavu takva djela stjecao je autor. Pravna osoba odnosno poslodavac mogao je i prije isteka navedenog roka autoru dopustiti da objavi djelo stvoreno u radnom odnosu. Prema ZAP-u, pri objavi svojih sabranih djela autor može i bez odobrenja pravne osobe odnosno poslodavca objaviti djelo stvoreno u radnom odnosu, bez obzira na to što je ono već objavljeno.

Nakon isteka pet godina od dana završetka djela stvorenog u radnom odnosu, pravo na objavljivanje pripadalo je autoru.¹⁸ Pravo na objavljivanje djela stvorenog u radnom odnosu pripadalo je autoru i prije isteka navedenog roka ako je aktualnost djela ograničena na kraći rok.

Prema čl. 22. ZAP-a, ako je zaposlenik u radnom odnosu u pravnoj osobi odnosno kod poslodavca u izvršavanju svojih radnih obveza izradio stručno izvješće, referat, službeni akt ili sličan rad, nije stjecao nikakva autorska prava na tim radovima.

ZAP nije sadržavao odredbe koje bi uređivale prava na autorskim djelima nastalim u svezi s radnim odnosom radnika – autora.

2.3. Autorska djela stvorena u radnom odnosu prema ZAPSP-u iz 2003.

ZAPSP iz 2003. sadržavao je odredbe o autorskim djelima stvorenim u izvršavanju ugovora o radu. Prema čl. 75. ZAPSP-a iz 2003., autorsko djelo stvoreno u radnom odnosu jest djelo koje za vrijeme trajanja radnog odnosa kod određenog poslodavca stvori autor –

¹⁶ Iz sudske prakse: „Poslodavac je nosilac prava iskorištavanja autorskog djela kojeg su stvorili njegovi zaposlenici u izvršavanju obveza iz radnog odnosa i uživa pravnu zaštitu toga prava, zbog čega je legitimiran i na podnošenje prijedloga za određivanje privremene mjere protiv svakoga tko povređuje to njegovo pravo ili neposredno prijeti da će mu ga povrijediti.“ – odluka Visokog trgovačkog suda RH, 19. svibnja 2005., cit. prema Tajić, H., *Autorsko pravo i pravo industrijskog vlasništva*, Privredna štampa, Sarajevo, 2015., str. 75–77.

¹⁷ Iz sudske prakse: „Tvorac djela je nositelj autorskog prava i onda kada je djelo stvoreno na osnovi ugovora o radu. To proizlazi iz osobnog pravnog karaktera autorskog prava, zbog toga i zakon zabranjuje da poslodavac ili naručitelj to pravo može pribaviti. Stoga, iako imovinsko pravna ovlaštenja pripadaju korisniku, dužan je poštovati osobna pravna ovlaštenja radnika autora, jer su ona *ex lege* ostala kod njega. Dakle, na djelu stvorenom u radnom odnosu autor zadržava moralna autorska prava. To znači i pravo da bude priznat i označen kao tvorca djela. Dakle, poslodavac ima u tom slučaju isključivo pravo iskorištavati autorsko djelo svojega radnika stvoreno u radnom odnosu, bez traženja posebna dozvole od radnika – autora i bez plaćanja naknade za korištenje.“ – odluka Privrednog suda Hrvatske, PŽ-1233/85, od 7. listopada 1986., Informator, br. 3511., od 31. listopada 1987.

¹⁸ Iz sudske prakse: „Autor koji u izvršavanju svojih obveza za vrijeme trajanja radnog odnosa izradi fotografije, stječe autorsko pravo na tim radovima u roku od pet godina nakon stvaranja svake pojedine fotografije. Visina naknade utvrđuje se u omjeru s naknadom što bi ju autor dobio da je ovaj koji je iskorištavao djelo, za iskorištavanje djela zatražio dozvolu autora i platio odgovarajuću naknadu za to.“ – odluka Visokog trgovačkog suda RH, PŽ-4123/94, od 13. veljače 1996., Informator, br. 4387., od 23. ožujka 1996.

zaposlenik izvršavajući svoje obveze ili po uputama toga poslodavca.¹⁹ Odnosi u vezi s autorskim djelom stvorenim u radnom odnosu uređuju se ZAPSP-om iz 2003., ugovorom o radu ili drugim aktom kojim se uređuje radni odnos. Ako se u izvršavanju obveza iz radnog odnosa stvaraju autorska djela, ugovorom o radu određuje se, između ostalog, stječe li poslodavac pravo na iskorištavanje autorskog djela, te posebice, ako ga stječe, opseg i trajanje prava iskorištavanja autorskog djela. Ako ZAPSP-om iz 2003., ugovorom o radu ili drugim aktom kojim se uređuje radni odnos nije drukčije određeno, autorsko pravo na autorskom djelu zadržava autor bez ograničenja prema čl. 76. ZAPSP-a iz 2003.

Dakle, ZAPSP iz 2003. uveo je sasvim nov pristup u određivanju nositelja autorskog prava na autorskim djelima nastalim stvaralaštvom radnika u radnom odnosu u odnosu na rješenja iz ZAP-a iz 1991. ZAPSP iz 2003. prije svega prepušta uređenje ovih prava zakonu, ugovoru o radu ili drugom aktu kojim se uređuje radni odnos (npr. kolektivni ugovor), te ako u tim propisima izostaje takvo uređenje, autorsko pravo na takvom autorskom djelu zadržava autor djela, dakle radnik.

Poslodavac koji inzistira na tome da stekne pravo iskorištavanja autorskog djela svojega radnika koje je nastalo u radnom odnosu, to mora ugovoriti u ugovoru o radu s takvim radnikom, odnosno u istom ugovoru predvidjeti stjecanje toga prava, njegov opseg i trajanje. Nadalje, pitanja vezana za iskorištavanje autorskog djela nastalog u okviru obveza iz radnog odnosa radnika mogu biti regulirana i kolektivnim ugovorima, bilo individualnim na razini poslodavca, bilo granskim ili onima temeljnim na nacionalnoj razini, međutim, ne nalazimo u praksi takvih ugovora.

A contrario, ako je računalni program stvorio zaposlenik u izvršavanju svojih obveza ili slijedeći upute poslodavca, poslodavac je isključivo ovlašten izvršavati sva imovinska prava na tako stvorenom programu ako ugovorom nije drugačije određeno, prema odredbi čl. 108. ZAPSP-a iz 2003.²⁰

ZAPSP iz 2003. ne sadržava odredbe koje bi uređivale prava na autorskim djelima nastalim u svezi s radnim odnosom radnika – autora.

ZAPSP ne sadržava ni odredbe koje bi uređivale prava na autorskim djelima nastalim u okviru službeničkog radnog odnosa.

Prema čl. 202. st. 6. ZAPSP-a, na autorska djela koja su nastala nakon stupanja na snagu ZAPSP-a (30. listopada 2003. – *op. aut.*) u okviru radnog odnosa nastalog na temelju ugovora o radu zaključenog prije stupanja na snagu ZAPSP-a, tri godine od dana stupanja na snagu ZAPSP-a (do 30. listopada 2006. – *op. aut.*) primjenjivale su se odredbe Zakona o autorskom pravu iz 1999.

2.4. Autorska djela stvorena u radnom odnosu prema rješenjima iz novog ZAPSP-a iz 2021.

Predlagatelj novog Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima iz 2021. nova rješenja u predloženom zakonskom tekstu obrazlaže potrebama veće pravne sigurnosti, pri čemu ona značajno mijenjaju paradigmu iz ZAPSP-a iz 2003. glede ostvarivanja prava na autorskim djelima nastalim u radnom odnosu.

²⁰ Detaljnije Vukmir, M.; Manuilenko, O., *Računalni programi kao objekt zaštite prema Zakonu o autorskom pravu i srodnim pravima*, Zbornik Hrvatskog društva za autorsko pravo, br. 5., 2004., str. 159. i dalje., te Kunda, I.; Matanovac Vučković, R., *Raspolaganje autorskim pravom na računalnom programu – materijalopravni i kolizijskopravni aspekti*, Zbornik Pravnog fakulteta u Rijeci, vol. 31., br.1. Suppl., 2010., str. 98.

¹⁹ Tako Henneberg, I., *Autorsko pravo*, Informator, 2001., str. 123.

Veća pravna sigurnost posljedica je koja se planira postići jasnijim i detaljnijim reguliranjem sljedećega: autorskih djela stvorenih u državnoj ili javnoj službi, autorskih djela stvorenih na javnim visokim učilištima u znanstvenom, umjetničkom i nastavnom radu, autorskih prava studenata na autorskim djelima koja su oni stvorili na visokim učilištima u izvršavanju svojih studentskih obveza te prava i obveza stranaka prema ugovoru o stvaranju autorskog djela po narudžbi.

U nastavku dajemo pregled novih rješenja predviđenih u novom Zakonu o autorskom pravu i srodnim pravima iz 2021.

2.4.1. *Autorsko djelo stvoreno u radnom odnosu*

Prema čl. 100. st. 1. ZAPSP-a iz 2021. utvrđuje se kako je autorsko djelo stvoreno u radnom odnosu ono djelo koje za vrijeme trajanja radnog odnosa kod određenog poslodavca stvori autor izvršavajući svoje obveze iz ugovora o radu i/ili po uputama tog poslodavca. Ovdje se daje određenje autorskog djela stvorenog u radnom odnosu slično, uz neznatne korekcije, kao što je to i do sada predviđeno u odredbi čl. 75 ZAPSP-a iz 2003.

Nadalje, propisuje se kako se odnosi vezani za autorsko djelo stvoreno u radnom odnosu uređuju ZAPSP-om, ugovorom o radu ili drugim aktom kojim se uređuje radni odnos ili drugim ugovorom sklopljenim između autora i poslodavca (npr. kolektivnim ugovorom, ugovorom o autorskom djelu i sl.).

Odredba čl. 100. st. 2. novog ZAPSP-a iz 2021. stipulirana je kako slijedi: „Ako ugovorom o radu ili drugim aktom kojim se uređuje radni odnos ili drugim ugovorom sklopljenim između autora i poslodavca nije drukčije određeno, smatra se da je poslodavac stekao isključiva autorska imovinska prava iskorištavanja autorskog djela stvorenog u radnom odnosu, u sadržaju i opsegu koji je potreban za ostvarenje djelatnosti koju obavlja, bez prostornog i vremenskog ograniče-

nja, neovisno o prestanku radnog odnosa za vrijeme čijeg je trajanja djelo nastalo.“ Ta predložena odredba nije samo novina nego i promjena paradigme, odnosno koncepta u regulaciji tih odnosa u odnosu na prethodna rješenja. Naime, ta odredba uspostavlja sasvim drukčiju pretpostavku od prethodne iz čl. 76. ZAPSP-a iz 2003., prema kojemu je ta prava bez ograničenja zadržavao autor – zaposlenik ako nije bilo drukčije propisano ili ugovoreno. Dakle, prema novom prihvaćenom rješenju, isključiva autorska imovinska prava iskorištavanja autorskog djela stvorenog u radnom odnosu pripadala bi poslodavcu, ako drukčije nije ugovoreno.²¹

Navedenim rješenjima naše se zakonodavstvo približilo onima u pravnim sustavima *copyrighta*, uz preciziranje kako bi poslodavcu pripadala isključivo autorska imovinska prava iskorištavanja, dok bi se moralna prava i dalje vezivala uz samog autora.

Do novine u uređenju došlo je jer se smatralo kako je uređenje iz ZAPSP-a iz 2003. stvorilo probleme u praksi jer većina poslodavaca nije ugovorom o radu ili drugim aktom uredila pitanja autorskog prava nad autorskim djelima stvorenima u radnom odnosu presumirajući upravo suprotno zakonskom uređenju, a slični problemi pojavljivali su se i u državnoj i javnoj službi. Također, prethodni model

²¹ Na to novo zakonsko rješenje prigovore su u javnom savjetovanju izrekle novinarske druge Hrvatsko novinarsko društvo (HND) i Društvo za zaštitu novinarskih autorskih prava (DZNAP), smatrajući kako se njime autor stavlja u nepovoljan položaj, a poslodavcu se olakšava odluka o otkazu ugovora o radu s obzirom na to da zadržava sva imovinska prava na autorsko djelo. Smatraju kako će posljedica novih rješenja biti slabljenje prava autora, posebice novinara i fotografa, jer nakon prestanka radnog odnosa poslodavci zadržavaju njihov portfolio autorskih djela što se tiče prava na iskorištavanje. Te primjedbe predlagatelj zakona nije prihvatio, smatrajući kako se zakonom ne mogu riješiti specifična pitanja vezana za pojedini sektor, što je moguće učiniti kolektivnim pregovaranjem s poslodavcima u području novinskih nakladnika i medija.

regulacije tih prava prouzročio je i pravnu nesigurnost u praksi što se tiče korištenja tako nastalih djela, jer se poslodavac nije prema trećima mogao predstavljati kao nositelj prava iskorištavanja na djelima stvorenim u radnom odnosu (osim ako nije bilo ugovoreno drugačije). Radi jačanja pravne sigurnosti vezane za pravni promet autorskih djela stvorenih u radnom odnosu, uključujući i djela stvorenih u državnoj i javnoj službi, te veće transparentnosti prava i obveza zaposlenika, odredbe kojima se uređuju odnosi vezani za autorska djela stvorena u radnom odnosu predložene su novine predviđene u novom ZAPSP-u iz 2021.²²

Nadalje se u st. 3. istog članka novog ZAPSP-a iz 2021. propisuje presumpcija prema kojoj se smatra da je poslodavac dobio autorovo odobrenje da djelo stvoreno u radnom odnosu javno objavi, pretrađuje i prevodi te takvo koristi, sastavi s drugim djelom radi zajedničkog korištenja te uključi u zbirku ili bazu podataka i tako koristi, kao i da djelo predstavlja javnosti pod imenom poslodavca, zajedno s autorovim imenom, ako je to moguće s obzirom na način korištenja i ako nije drukčije ugovoreno s autorom djela. Te ovlasti poslodavac može izvršavati u sadržaju i opsegu koji je potreban za obavljanje njegove redovite djelatnosti.

Nadalje, smatra se kako je poslodavac dobio autorovo odobrenje da dovrši njegovo nedovršeno djelo stvoreno u radnom odnosu ako autoru radni odnos prestane prije dovršetka djela, kao i onda kad se opravdano može smatrati da autor neće moći sam dovršiti djelo uredno i pravovremeno u skladu s potrebama poslodavca, ako nije drukčije ugovoreno s autorom djela (čl. 100. st. 4. ZAPSP-a iz 2021.).

Prema novom rješenju iz čl. 100. st. 5. ZAPSP-a iz 2021., kada je arhitektonsko djelo stvoreno u radnom odnosu, odredbe čl. 96. st. 1.–4. ZAPSP-a iz 2021.

odnosile bi se na sve elemente arhitektonskog djela (skice, studije, plastične i druge prikaze, nacрте, idejne projekte, glavne projekte, izvedbene projekte i planove, zahvate u prostoru iz područja arhitekture, urbanizma i krajobrazne arhitekture) te bi poslodavac bio ovlašten koristiti sve ili neke elemente arhitektonskog djela izrađenog u radnom odnosu za izradu drugih elemenata istog ili drugog arhitektonskog djela, bez ograničenja i bez ikakvog dodatnog dopuštenja autora, ako nije izrijeком drukčije ugovoreno između poslodavca i autora.

U čl. 100. st. 6. ZAPSP-a iz 2021. zadržano je postojeće rješenje glede računalnog programa stvorenog u radnom odnosu iz čl. 108. ZAPSP-a iz 2003. Tako kad je računalni program stvorio zaposlenik u izvršavanju svojih obveza iz ugovora o radu ili slijedeći upute svojega poslodavca, poslodavac ima sva isključiva prava iskorištavanja toga računalnog programa, bez sadržajnog, vremenskog i prostornog ograničenja, osim ako je ugovorom o radu drukčije određeno. U novom rješenju posebno je naznačeno kako poslodavac ima sva prava iskorištavanja tog računalnog programa bez limita osim onih posebno ugovorenih, čime se izvršilo usklađivanje s člankom 2. stavkom 3. Direktive 2009/24/EZ.

Odredbama novog ZAPSP-a iz 2021. predviđene su i posebne odredbe o plaći i posebnoj primjerenoj naknadi u svezi s autorskim djelima nastalim u okviru radnog odnosa. Naime, prema tim rješenjima, sadržanim u čl. 101. st. 1. ZAPSP-a iz 2021., ako pravo iskorištavanja pripada poslodavcu *ex lege* prema odredbama čl. 100. st. 2.–6. ZAPSP-a iz 2021., autor – zaposlenik nema pravo na posebnu nagradu, nego je takvo primanje već ukalkulirano u njegovu redovitu plaću. Ugovorena plaća prema ugovoru o radu radnika koji redovito ili izvanredno stvara autorska djela u smislu čl. 100. st. 2.–6. ZAPSP-a iz 2021. implicira i autorску nagradu za tako stvorena djela. Dakle, autor – zaposlenik ne bi imao pravo

²² Cit. Obrazloženje Prijedloga ZAPSP-a, Vlada RH, 2020., str. 191–192.

na posebnu nagradu za takva autorska djela.²³ Ipak, propisuju se i posebne situacije kada bi autor – zaposlenik mogao ostvarivati pravo na primjerenu naknadu za stvaranje takvih autorskih djela, ali samo u kvalificiranim slučajevima. To bi bilo onda ako je korištenje autorskog djela stvorenog u radnom odnosu imalo bitan doprinos na povećanje dohotka, odnosno dobiti ili na unaprjeđenje obavljanja djelatnosti poslodavca, pa bi tada autor – zaposlenik imao pravo na posebnu primjerenu naknadu, razmjerno doprinosu koji je njegovo autorsko djelo imalo na povećanje dohotka, odnosno dobiti ili na unaprjeđenje obavljanja djelatnosti poslodavca, ako je to određeno u ugovoru o radu, pravilniku o radu, kolektivnom ugovoru ili u drugom aktu kojim se uređuje radni odnos ili u drugom ugovoru sklopljenom između autora i poslodavca. To bi pravo pripadalo autoru neovisno o prestanku radnog odnosa za vrijeme čijeg trajanja je autorsko djelo nastalo.²⁴ Ako se prava za autorska djela stvorena u radnom odnosu ostvaruju kolektivno, tako ostvarena naknada u cijelosti bi pripadala autoru ako nije drukčije ugovoreno između poslodavca i autora ili ne proizlazi iz pravila odgovarajuće organizacije za kolektivno ostvarivanje prava ili iz ZAPSP-a.²⁵

U slučaju prijenosa cijelog poslovanja ili poslovnog pogona poslodavca na drugu osobu, pri čemu se iskorištava ili treba iskorištavati autorsko djelo stvoreno u radnom odnosu, predmnijeva se prema odredbi čl. 102. st. 1. ZAPSP-a iz 2021. da sva autorska prava iskorištavanja vezana za pripadajuća autorska djela stvorena u radnom odnosu iz čl. 100. st. 2.–6. ZAPSP-a iz 2021. prelaze na tu osobu, zajedno s poslovanjem ili poslov-

nim pogonom. U slučaju prestanka rada ili smrti poslodavca koji nema pravnog sljednika niti nasljednika, prestala bi prava iskorištavanja kako su propisana u čl. 100. st. 2. ZAPSP-a iz 2021.

U praksi su se postavljala pitanja statusa članova upravnih tijela poslodavca u odnosu na njihovo djelovanje i status kao autora određenih autorskih djela koja stvore u okviru obavljanja toga članstva. Naime, članstvo u upravi trgovačkog društva ne mora isključivo biti uređeno ugovorom o radu, kada se radi o radnom odnosu člana uprave sklopljenim s trgovačkim društvom kao poslodavcem. Štoviše, često je status člana uprave trgovačkog društva uređen posebnim menadžerskim ugovorom kao ugovorom *sui generis*, te takav član uprave ne mora biti u radnom, nego u posebnom ugovornom odnosu prema trgovačkom društvu.

Zakonodavac je predvidio odgovarajuću primjenu zakonskih odredbi koje uređuju autorska djela u radnom odnosu (čl. 100.–102. ZAPSP-a iz 2021.) i na autorska djela koja u ispunjavanju svojih obveza prema trgovačkom društvu stvori član upravnih ili nadzornih tijela trgovačkog društva. U takvom slučaju trgovačko društvo smatra se poslodavcem. Isto se na odgovarajući način primjenjuje i u odnosu prema drugim pravnim osobama privatnog prava (ustanove, zaklade, udruge i sl.) te autorima koji su članovi statutarne tijela tih pravnih osoba odnosno članovi upravnih ili nadzornih tijela ili osobama koje obavljaju drugu odgovarajuću upravljačku funkciju u tim pravnim osobama, (npr. ravnatelji ustanova, članovi upravnih vijeća ustanova i sl.), neovisno o vrsti obvezno-pravnog odnosa s pravnom osobom ili odluke pravne osobe o obavljanju upravljačke funkcije.

2.4.2. Autorsko djelo stvoreno u državnoj ili javnoj službi

Novi ZAPSP iz 2021. sadržava sasvim novu regulaciju koja bi se odnosila na prava u svezi s autorskim djelima stvorenim u državnoj ili javnoj službi.

²³ Vidi čl. 101. st. 1. ZAPSP-a iz 2021.: „Pravo na naknadu za stvaranje autorskog djela u radnom odnosu i njegovo iskorištavanje u skladu s člankom 100. stavcima od 2. do 6. ovoga Zakona ostvaruje se primanjem plaće.“

²⁴ V. čl. 101. st. 2. i 3. ZAPSP-a iz 2021.

²⁵ V. čl. 101. st. 4. ZAPSP-a iz 2021.

Pojmovi državni službenici i namještenici, državna služba, državni dužnosnici, službenici i namještenici te članovi predstavničkih tijela i izvršna tijela u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, javni službenici i namještenici i javna služba, koji se koriste u novom ZAPSP-u iz 2021., imaju značenje koje je uređeno zakonima kojima se uređuje državna i javna služba, lokalna i područna (regionalna) samouprava te prava i obveze državnih dužnosnika.

Dakle, u čl. 104. ZAPSP iz 2021. upućuje na odgovarajuću primjenu pojmova iz sljedećih propisa:

- Zakona o sustavu državne uprave (Narodne novine, br. 66/19.; dalje: ZSDU);
- Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (Narodne novine, br. 33/01., 60/01., 129/05., 109/07., 125/08., 36/09., 150/11., 144/12., 19/13. – pročišćeni tekst, 137/15. – ispravak, 123/17. i 98/19. i 144/20.: ZLPS);
- Zakona o državnim službenicima (Narodne novine, br. 92/05., 107/07., 27/08., 34/11., 49/11., 150/11., 34/12., 49/12., 37/13., 38/13., 138/15. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 61/17., 70/19. i 98/19.; dalje: ZDS);
- Zakona o službenicima i namještenicima u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave (Narodne novine, br. 86/08., 61/11., 4/18. i 112/19.; dalje: ZSNJLPS).

Autorsko djelo stvoreno u državnoj službi jest djelo koje za vrijeme trajanja državne službe stvori autor – državni službenik ili namještenik, izvršavajući svoje obveze iz državne službe.²⁶ Odnosi

koji se tiču autorskog djela stvorenog u državnoj službi uređuju se odredbama ZAPSP-a iz 2021. ili drugim aktom kojim se uređuje državna služba ili aktom člnika tijela u kojem autor obavlja državnu službu ili ugovorom sklopljenim između nadležnog tijela i autora.

U odredbi čl. 105. st. 1. ZAPSP-a iz 2021. uređuje se presumpcija da je Republika Hrvatska stekla isključiva autorska imovinska prava iskorištavanja autorskog djela stvorenog u državnoj službi, u sadržaju i opsegu koji je potreban za ispunjavanje svrhe državne službe, bez prostornog i vremenskog ograničenja i neovisno o prestanku državne službe za vrijeme čijeg je trajanja djelo nastalo, a sve to ako aktom kojim se uređuje državna služba ili aktom člnika tijela u kojem autor obavlja državnu službu ili ugovorom sklopljenim između autora i nadležnog tijela nije drukčije određeno. Imovinska prava iskorištavanja za Republiku Hrvatsku izvršavaju nadležna tijela. Nadalje se prema čl. 105. st. 3. ZAPSP-a iz 2021. presumira da je nadležno tijelo koje za Republiku Hrvatsku izvršava imovinska prava na djelu stvorenom u državnoj službi dobilo autorovo odobrenje da djelo stvoreno u državnoj službi javno objavi, prerađuje i prevodi te takvo koristi, sastavi s drugim djelom radi zajedničkog korištenja te uključi u zbirku ili bazu podataka i tako koristi, kao i da djelo predstavlja javnosti pod nazivom Republike Hrvatske i/ili nadležnog tijela u kojem autor obavlja državnu službu, zajedno s autorovim imenom, ako je to moguće s obzirom na način korištenja i ako nije drukčije ugovoreno s autorom djela. Te ovlasti nadležno tijelo može izvršavati u sadržaju i

²⁶ Prema čl. 3. ZDS-a, državni službenici jesu osobe koje u državnim tijelima kao redovito zanimanje obavljaju poslove iz djelokruga tih tijela utvrđene Ustavom, zakonom ili drugim propisima donesenim na temelju Ustava i zakona. Državni službenici jesu i osobe koje u državnim tijelima obavljaju informatič-

ke poslove, opće i administrativne poslove, planske, materijalno-financijske i računovodstvene poslove i slične poslove. Namještenici su osobe koje u državnim tijelima rade na pomoćno-tehničkim poslovima i ostalim poslovima čije je obavljanje potrebno radi pravodobnog i kvalitetnog obavljanja poslova iz djelokruga državnih tijela.

opsegu koji je potreban za ispunjavanje svrhe državne službe.

Uređuje se odredbom čl. 105. st. 4. ZAPSP-a iz 2021. te se presumira da je nadležno tijelo koje za Republiku Hrvatsku izvršava imovinska prava na djelu stvorenom u državnoj službi dobilo autorovo odobrenje da dovrši njegovo nedovršeno djelo stvoreno u državnoj službi za slučaj da mu državna služba prestane prije dovršetka djela, kao i u slučaju kad se opravdano može smatrati da autor neće moći sam dovršiti djelo uredno i pravodobno u skladu s potrebama nadležnog tijela, ako nije drukčije ugovoreno s autorom djela.

Odredbom čl. 106. ZAPSP-a iz 2021. propisuje se kako se pravo na naknadu za stvaranje autorskog djela u državnoj službi i njegovo iskorištavanje ostvaruje primanjem redovite plaće. Međutim, ako je korištenje autorskog djela stvorenog u državnoj službi komercijalno, autor ima pravo na posebnu primjerenu naknadu, razmjerno komercijalnom prihodu koje je njegovo autorsko djelo ostvarilo, ako je to određeno aktom kojim se uređuje državna služba ili aktom člnika tijela u kojem autor obavlja državnu službu, kolektivnim ugovorom ili ugovorom sklopljenim između nadležnog tijela i autora. To pravo na posebnu primjerenu naknadu pripada autoru neovisno o prestanku državne službe za vrijeme čijeg je trajanja autorsko djelo nastalo. Nadalje se uređuje kako u slučaju kad se prava za autorska djela stvorena u državnoj službi ostvaruju kolektivno, tako ostvarena naknada u cijelosti pripada autoru, ako nije drukčije ugovoreno između nadležnog tijela i autora ili ne proizlazi iz pravila odgovarajuće organizacije za kolektivno ostvarivanje prava ili iz ZAPSP-a.

Odredbe koje se primjenjuju na državne službenike i namještenike (čl. 105. i 106. ZAPSP-a iz 2021.) adekvatno se odnose i na autorska djela koja u ispunjavanju i radi ispunjavanja dužnosničkih obveza stvore državni dužnosnici u

tijelima državne vlasti i državne uprave Republike Hrvatske.

Odredbe članaka od 105. do 107. ZAPSP-a iz 2021. primjenjuju se na odgovarajući način i na autorska djela koja stvore službenici i namještenici zaposleni u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, kao i članovi predstavničkih tijela i izvršna tijela u ispunjavanju i radi ispunjavanja njihovih obveza u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave (čl. 108. ZAPSP-a iz 2021.), dok se prema čl. 109. ZAPSP-a iz 2021. odredbe članaka od 100. do 103. ZAPSP-a iz 2021. primjenjuju na odgovarajući način i na autorska djela koja stvore javni službenici i namještenici u obavljanju javne službe.²⁷

2.4.3. Autorska djela stvorena u znanstvenom, umjetničkom i nastavnom radu na javnim visokim učilištima i znanstvenim institutima

Odredbom čl. 110. ZAPSP-a iz 2021. posebno se uređuju prava na autorskim djelima stvorenim u znanstvenom, umjetničkom i nastavnom radu na javnim visokim učilištima i znanstvenim institutima, što do sada nije bilo posebno regulirano u ZAPSP-u iz 2003. Sagledavajući specifičnosti autorskog stvaralaštva u znanosti i visokom obrazovanju, novim se rješenjima uređuju posebne odredbe za autorska prava na autorskim djelima stvorenim na javnim visokim učilištima i znanstvenim institutima.

Što se tiče autorskih djela koja stvore znanstvenici, suradnici i nastavnici izabrani u znanstveno-nastavna, umjetničko-nastavna, znanstvena, nastavna, suradnička i stručna zvanja, u izvršavanju njihove nastavne, obrazovne ili slične djelatnosti, na visokim učilištima i u znanstvenim organizacijama, primjenjuju se članci od 100. do 103. te članak 109. ZAPSP-a iz 2021. Autorska prava

²⁷ O pojmu javne službe detaljnije kod Ivanda, S., *Javne ustanove*, Osijek, 2008., str. 26–32.

na autorskim djelima koja stvore znanstvenici, suradnici i nastavnici izabrani u znanstveno-nastavna, umjetničko-nastavna, znanstvena, nastavna, suradnička i stručna zvanja, sukladno zakonu kojim se uređuje znanstvena i umjetnička djelatnost i visoko obrazovanje, u izvršavanju njihove znanstvene, istraživačke, stručne, umjetničke ili slične djelatnosti, na visokim učilištima i u znanstvenim organizacijama, pripadaju njihovim autorima, bez ograničenja, ako ugovorom o radu, drugim aktom kojim se uređuje radni odnos, kolektivnim ugovorom ili drugim ugovorom s autorom nije drukčije određeno.

Visoka učilišta i znanstvene organizacije mogu donositi pravila o upravljanju autorskim djelima i pripadajućim autorskim pravima na visokim učilištima i u znanstvenim organizacijama, u skladu s odredbama ZAPSP-a iz 2021.

Za razliku od čl. 104. ZAPSP-a, ovdje nije posebno navedeno da pojmovi koji se koriste u čl. 110. ZAPSP-a iz 2021. imaju značenje koje je uređeno posebnim zakonom u području znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja.²⁸

3. Zaključak

Inovacije i autorska prava temeljni su pokretač gospodarskog razvoja i uvjet su razvitka poduzetništva, posebice u sektoru kreativnih industrija i industrije u IT području, a njihovo pravilno vrednovanje trebalo bi biti jednom od osnovnih zadaća nositelja gospodarske politike. Uvođenje novih i poboljšanih tehnologija, proizvoda i usluga uvjet je bez kojeg se ne može opstati ni na svjetskom ni u tranzicijskom gospodarstvu.

Uočene manjkavosti u regulaciji i problemi u praksi rezultirali su novim rješenjima sadržanim u nizu novih zakona u području prava industrijskog vlasništva u Republici Hrvatskoj, ali i u novom ZAPSP-u iz 2021. Ovim propisima željelo se u naš autorsko-pravni sustav, kao i u cjelovito pravo intelektualnog vlasništva i radno pravo unijeti nova rješenja, koja znatno mijenjaju pozicije titulara na iskorištavanje autorskih djela i drugih intelektualnih tvorevina (izuma, tehničkog unapređenja) nastalih u radnom odnosu, kako onom klasičnom, temeljem ugovora o radu, tako i u onom posebnom službeničkom, te u radnom odnosu na visokoškolskim institucijama i u znanstvenim institutima.

Novo uređenje prava koja se tiču autorskih djela stvorenih u radnom odnosu temelji se na analizi komparativnog zakonodavstva država članica Europske unije, uz prilagodbu takvih rješenja situaciji u Republici Hrvatskoj. Novo uređenje sadrži važne novine u odnosu na prethodno uređenje te će tražiti prilagodbu i u praksi i u stajalištima sudske prakse. Ipak, to ne uvažava ZAPSP iz 2021. kada u završnim odredbama, za razliku od ZAPSP-a iz 2003., ne ostavlja vrijeme prilagodbe, nego propisuje kako se na autorska djela i predmete srodnih prava koji nastanu u radnom odnosu nakon stupanja na snagu novoga ZAPSP-a, a na temelju ugovora o radu ili drugog akta kojim se uređuje radni odnos sklopljen prije stupanja na snagu novoga ZAPSP-a, primjenjuje novi ZAPSP iz 2021.

Uređenje odnosa radnika i poslodavaca koji se tiče inovacija svih oblika (primijenjenih i razvojnih istraživanja, izuma, tehničkih unapređenja, korisnih prijedloga i netehnoloških inovacija) i autorskih djela stvorenih na radu ili u svezi s radom – imperativ su od presudne važnosti za održanje konkurentnosti nacionalnog gospodarstva, za što su nužni i suvremeni pravni okvir i praksa.

²⁸ Ipak, za razumijevanje odredbe čl. 110. ZAPSP-a iz 2021. nužno je konzultirati odredbe Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (Narodne novine, br. 123/03., 198/03., 105/04., 174/04., 2/07. – OUSRH, 46/07., 45/09., 63/11., 94/13., 139/13., 101/14. – O, RUSRH, 60/15. – OUSRH i 131/17.; dalje: ZZDVO).

Izbor iz aktualne sudske prakse

.....
Pripremila:
Višnja Drenški
Lasan,
odvjetnica u
Zagrebu
.....

1.) Vrhovni sud Republike Hrvatske donio je 7. lipnja 2022. godine presudu broj I Kž-Us 15/2021-7, kojom je prihvaćanjem žalbe državnoga odvjetnika preinačio pobijanu presudu u odluci o kazni te je optuženika na temelju čl. 294. st. 1. KZ/11 osudio na kaznu zatvora od 1 (jedne) godine.

Prvostupanjskom presudom Županijski sud u O. proglasio je krivim optuženog F. L. za počinjenje kaznenog djela davanja mita te ga je osudio na kaznu zatvora od jedne godine, a na temelju čl. 55. stavka 1. i 2. KZ/11 kazna zatvora zamijenjena je radom za opće dobro na način da se jedan dana zatvora zamjenjuje s dva sata rada.

Optuženik se teretio da je nuđenjem mita izvršio izravan utjecaj na novinara D. H., čija je zadaća bila izvijestiti javnost o imovinskim prilikama optuženika kao saborskog zastupnika, čime je optuženik nastojao prikriti informacije koje su od značaja za transparentnost djelovanja državnih dužnosnika.

Citiranom presudom VSRH ponovio je svoja ranija stajališta vezana za nezakonite dokaze i tumačenje pojma odgovorne osobe.

Pozivom na pravni stav iz rješenja I Kž-Us 77/2019 od 22. kolovoza 2019. VSRH konstatirao je kako je snimka razgovora između optuženika i novinara D. H. načinjena bez naloga suca istrage i bez znanja i pristanka osobe čiji se razgovor snima, čime su povrijeđena Ustavom zajamčena prava osobnog i

obiteljskog života, dostojanstva, ugleda i časti, koja su zaštićena čl. 35. Ustava Republike Hrvatske, što bi predstavljalo nezakoniti dokaz iz čl. 10. stavka 2. točka 2. ZKP/o8. Međutim, taj se dokaz u konkretnom slučaju ne smatra nezakonitim u smislu članka 10. stavka 3. ZKP/o8 jer se radi o teškom obliku kaznenog djela iz nadležnosti županijskog suda, gdje interes kaznenog progona i kažnjavanja počinitelja preteže nad povredom prava.

Člankom 87. stavkom 6. KZ/11 pod pojmom odgovorne osobe smatra se fizička osoba koja vodi poslove pravne osobe iz područja djelovanja pravne osobe. Trgovačko društvo T. d. o. o. s novinarom D. H. dana 1. rujna 2015. godine zaključilo je ugovor kojim se D. H. obvezao za naručitelja T. d. o. o. uz ugovorenu autorsku naknadu povremeno stvarati autorska djela i to: pripremanje članaka, kolumni, osvrti i drugih pisanih djela iz djelokruga općih društvenih zbivanja, s naglaskom na temama iz političkog života i temama vezanim za kaznena djela. D. H. je u konkretnom slučaju, sukladno zaključenom ugovoru, provodio novinsko istraživanje vezano za optuženika F. L., a sadržaj i opseg povjerenog posla te odgovornost novinara sukladno zaključenom ugovoru, obuhvaća područje djelovanja pravne osobe kao naručitelja poslova. Stoga novinar D. H. u konkretnom slučaju ima svojstvo odgovorne osobe u smislu čl. 87. stavka 6. KZ/11.

U odnosu na odluku o kazni VSRH navodi kako je u pravu državni odvjetnik kada tvrdi da je prvostupanjski sud utvrđene olakotne okolnosti (neosuđivanost,

roditeljstvo i životnu dob) precijenio zanemarujući činjenicu da je optuženik počinio teško koruptivno kazneno djelo prema novinaru, čime je grubo povrijedio odredbu čl. 38. Ustava RH kojom je zajamčena sloboda mišljenja i izražavanja misli, koja obuhvaća osobito slobodu tiska i drugih sredstava priopćavanja, slobodu govora i javnog nastupa, iako je kao zastupnik u Hrvatskom saboru bio dužan štiti i promicati prava građana zajamčena Ustavom RH. Zbog toga VSRH smatra da je kazna zatvora u trajanju od jedne godine ona kazna koja ostvaruje svrhu specijalne i generalne prevencije te sadrži dostatnu moralnu i društvenu osudu za zlo koje je optuženik počinjenjem djela proizročio.

2.) Ustavni sud Republike Hrvatske rješenjem broj U-III-3941/2022 od 13. srpnja 2022. privremeno je odgodio izvršenje rješenja Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj I KŽ-12/2022-4 od 7. lipnja 2022. i rješenja Županijskog suda u Puli – Pola broj Kv I-317/2021 od 28. ožujka 2022., koja su donesena u postupku izručenja podnositelja ustavne tužbe G. U. po molbi Sjedinjenih Američkih Država na temelju čl. 56. stavka 1. Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima.

G. U. podnio je ustavnu tužbu protiv citiranih sudskih odluka kojima je utvrđeno da je udovoljeno zakonskim pretpostavkama za izručenje podnositelja Sjedinjenim Američkim Državama radi vođenja kaznenog postupka pred Okružnim sudom u Južnom okrugu New Yorka po potvrđenoj optužnici zbog kaznenih djela urote u uvozu te pomoći i podrške u distribuiranju heroina u Sjedinjene Američke Države, a što predstavlja prekršaj iz Glave 21. Zakona Sjedinjenih Američkih Država.

Prema citiranim odlukama izručenje je dopušteno pod uvjetom da država moliteljica izručeni (podnositelja i G. F.) ne progoni ili ne kazni ili ne izruči trećoj državi zbog određenog djela počinjenog prije uhićenja, a u odnosu na koje djelo nije odo-

breno izručenje, ne ograničava u njihovim osobnim pravima zbog razloga koji nije nastao u vezi s izručenjem i ne izvede pred izvanredni sud.

U ustavnoj tužbi istaknute su povrede ustavnih prava iz čl. 16., 17., 22., 29. te prava zajamčena čl. 3. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. Podnesen je i prijedlog za odgodom izvršenja osporenih rješenja s obzirom na razloge ustavne tužbe, obvezna stajališta iznesena u presudi ESLJP-a u predmetu *Trabelsi protiv Belgije*¹ te činjenicu da bi provođenjem osporavanih odluka bio realno i objektivno izložen kazni doživotnog zatvora, čime bi mu bila proizročena nepopravljiva šteta, dok se prihvatanjem predložene odgode nikome drugom ne nanosi nikakva veća šteta, a odgoda nije suprotstavljena javnom interesu. Podnositelj je upozorio na činjenicu da je ESLJP 24. lipnja 2022. prihvatio prijedlog suizručnika G. F. te je naložio odgodu izručenja do konačne odluke ESLJP-a.

Cijeneći navode ustavne tužbe u smislu članka 67. stavka 2. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu, zaključeno je kako će u postupku pred Ustavnim sudom biti nužno pribaviti i izvršiti uvid u spis Županijskoga suda u Puli – Pola, analizirati navode ustavne tužbe i osporenih rješenja te provesti druge potrebne radnje u skladu s načelnim stajalištima o primjeni ustavnih i konvencijskih jamstava prava na život te zabrane mučenja, ponižavajućeg i nečovječnog postupanja ili kazni u predmetima izručenja ili protjerivanja.

Kako je podnositelj u ovoj fazi postupka učinio dovoljno vjerojatnim postojanje opasnosti da bi izvršenjem osporenih rješenja za njega mogla nastati teška i nepopravljiva šteta, kako odgoda nije suprotna javnom interesu, niti bi se njome nekom nanijela veća šteta, Ustavni sud usvojio je prijedlog za odgodom koja je privremena i traje do donošenja odluke o osnovanosti ustavne tužbe.

¹ Presuda ESLJP-a u predmetu *Trabelsi protiv Belgije*, donesena 4. rujna 2014. (zahtjev br. 140/10), odnosi se na zabranu mučenja iz čl. 3. Konvencije.

3.) Ustavni sud Republike Hrvatske odlukom broj U-III-3447/2021 od 15. lipnja 2022. usvojio je navode ustavne tužbe podnositelja M. T. i K. T. zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku te je odredio primjerenu naknadu u iznosu od 7.600,00 kuna svakom iz državnog proračuna.

Podnositelji M. T. i K. T. obratili su se Ustavnom sudu smatrajući da im je povrijeđeno pravo na suđenje u razumnom roku zbog dugotrajnosti kaznenog postupka koji su pokrenuli 9. lipnja 2015. privatnom tužbom pred Općinskim sudom u R. protiv dvoje optuženika zbog kaznenih djela tjelesne ozljede i uvrede.

Sud je provodio postupak, ali nije postupao marno, tako da su podnositelji posebnim podnescima upozoravali na nastup zastare kaznenog progona.

Podnositelji su 30. ožujka 2021. podnijeli zahtjev predsjedniku suda za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku, koji je prihvaćen te je određen rok od 30 dana za rješavanje predmeta. Međutim, 25. svibnja 2021. doneseno je rješenje o obustavi kaznenog postupka zbog nastupa zastare, a podnositeljima je dostavljano 2. lipnja 2021.

Sukladno stajalištu iz rješenja U-III-A-322/2014 od 23. prosinca 2014. Ustavni sud utvrdio je da je konkretna

ustavna tužba dopuštena jer su se podnositelji prethodno koristili pravnim sredstvom koje im je bilo na raspolaganju tj. zahtjevom za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku.

Ustavni sud utvrdio je duljinu sudskog postupka u trajanju od pet (5) godina, jedanaest (11) mjeseci i dvadeset četiri (24) dana, te je konstatirao da se ne radi o složenom predmetu.

Postupanje nadležnog prvostupanjskog suda ocijenio je neaktivnim jer u razdoblju od jedne (1) godine i šest (6) mjeseci nije bilo zakazivanja rasprave, a punomoćnik podnositelja upozoravao je sud na opasnost nastupa zastare.

Ponašanje podnositelja tužbe utjecalo je na duljinu postupka jer su od suda zatražili odgodu rasprave radi pokušaja mirnog rješenja spora te su u roku koji je odredio sud propustili obavijestiti sud o tome jesu li postigli dogovor.

Međutim, polazeći od vrste postupka, činjenice da nije riječ o složenom predmetu te važnosti tog postupka za podnositelje, Ustavni sud zaključio je da je podnositeljima povrijeđeno pravo na suđenje u razumnom roku.

Visina naknade određena je s obzirom na okolnosti konkretnog predmeta uz istodobno uvažavanje ukupnih gospodarskih i socijalnih prilika u Republici Hrvatskoj.

.....
 Pripremila:
Sanja Mišević,
 odvjetnica u
 Osijeku

1) Predmet: Dragan Kovačević protiv Hrvatske, 12. svibnja 2022., zahtjev br. 49281/15

Predmet spora pred ESLJP-om odnosi se na troškove postupka pred Ustavnim sudom RH

Dragan Kovačević obratio se Europskom sudu za ljudska prava (ESLJP), ustajući protiv odluke Ustavnog suda broj U-III-1380/2014 od 20. svibnja

2015., kojom je usvojena ustavna tužba podnositelja, a kojom je osporio rješenje Županijskog suda u Bjelovaru broj Gž-1279/2013-2 od 23. siječnja 2014. te rješenje Općinskog suda u Slatini broj R1-74/12-14 od 5. ožujka 2013., pri čemu je, međutim, odlučeno da svaka strana snosi svoje troškove.

Presudom ESLJP-a u ovom predmetu utvrđena je povreda čl. 6. st. 1. Kon-

vencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u sporu zbog odbijanja zahtjeva za naknadom troškova ustavnosudskog postupka.

U čl. 23. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu (Narodne novine br. 99/99., 29/02., 49/02. – službeni pročišćeni tekst) propisano je da u ustavnosudskom postupku svaki sudionik snosi svoje troškove postupka ako Ustavni sud ne odluči drukčije.

Europski sud u odredbi čl. 23. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu vidi legitimni cilj, u smislu odvratanje pojedinaca od upućivanja velikog broja neosnovanih ustavnih tužbi, kako ne bi došlo do ugroze pravilnog funkcioniranja ovog tijela. Međutim, upozorio je na to da odredba ima iznimku koja se odnosi na one predmete u kojima će biti nužno dosuditi troškove, kao što je u predmetnoj situaciji. Naime, sud je upozorio da je trošak sastava ustavne tužbe značajan financijski teret za prosječnog građanina, napose podnositelja s obzirom na njegova primanja, čime mu je ograničeno pravo na pristup sudu.

Razmatrajući je li ovo ograničenje imalo legitimni cilj, sud zaključuje da odredba čl. 23. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu ima legitimni cilj, ali i iznimku kada će biti legitimno dosuditi troškove ustavnosudskog postupka.

Razmatrajući razmjernost ograničenja iz čl. 23. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu, ESLJP napominje kako se radi o statusnoj stvari koja je važna za podnositelja. Pritom posebno uočava kako je pomoć odvjetnika pred Ustavnim sudom u pravilu potrebna svima, upravo zbog složenih pitanja o kojima ovaj sud odlučuje.

Također, ESLJP je obrazložio i kako nacionalno zakonodavstvo ne predviđa mogućnost besplatne pravne pomoći za zastupanje pred Ustavnim sudom, iako, i da predviđa, to ne bi priječilo pravo podnositelja da sam bira odvjetnika po svom nahođenju. U navedenom, ESLJP je posebno primijetio da Ustavni sud RH svoju odluku da svaka strana u postupku snosi svoje troškove ničim nije obrazložio.

2) Predmet: Presuda Visokog trgovačkog suda od 11. prosinca 2022., Pž-6739/2016

Presudom Trgovačkog suda u Zagrebu odbijen je zahtjev tužitelja na utvrđenje da je ugovor o prijenosu poslovnih udjela ništetan zato što njegov punomoćnik, koji je sklopio ugovor, nije raspolagao s punomoći koja bi bila načinjena u obliku javnobilježničkog akta (na njoj je bio samo ovjeren potpis opunomoćitelja). Tužitelj je tvrdio da je punomoć morala biti u obliku koji zakon traži za sklapanje ugovora o prijenosu poslovnih udjela, odnosno u obliku javnobilježničkog akta ili solemnizirane privatne isprave.

U žalbenom postupku Visoki trgovački sud konstatira da je pogrešno primijenio materijalno pravo tj. odredbu iz čl. 314. Zakona o obveznim odnosima, kojom je predviđeno da se oblik propisan zakonom za neki ugovor ili koji drugi pravni posao odnosi i na punomoć za sklapanje toga ugovora. Člankom 412. st. 3. Zakona o trgovačkim društvima predviđa se da ugovor o prijenosu poslovnih udjela mora biti sklopljen u obliku javnobilježničkog akta ili privatne isprave koju potvrdi (solemnizira) javni bilježnik, stoga i punomoć kojom se punomoćnik opunomoćuje za sklapanje ugovora o prijenosu poslovnog udjela mora biti dana u obliku javnobilježničkog akta ili solemnizirane privatne isprave. Također, utvrđeno je kako je punomoć za sklapanje ugovora o prijenosu poslovnog udjela trebala sadržavati odredbe konkretnog ugovora o prijenosu poslovnog udjela. Kako je punomoć sadržavala tek ovjeru potpisa opunomoćitelja, navedenom odlukom Visokog trgovačkog suda ugovor o prijenosu poslovnih udjela utvrđen je ništetnim.

Napomena: odluka je važna stoga što je njome odstupljeno od dotadašnjih shvaćanja sudske prakse, primjerice u sljedećim odlukama: VTS Pž 5721/03-3 od 27. rujna 2006.; VTS Pž 1347/05-3 od 18. rujna 2007.; VTS Pž 3097/05-3 od 9. siječnja 2007.; VTS Pž 5518/03-3 od 19. rujna 2003.; VTS Pž 5537/04-3 od 3. srpnja 2007.

„Izabrana praksa Europskog suda za ljudska prava i građanski postupci pred hrvatskim sudovima“ sutkinje Iris Gović Penić

.....
Piše:

Igor Hrabar,
urednik
„Odvjetnika“
.....

Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (Konvencija) međunarodni je ugovor kojim se države članice Vijeća Europe obvezuju osigurati zaštitu temeljnih građanskih i političkih prava i sloboda. Republika Hrvatska Konvenciju je ratificirala 5. studenoga 1997. i ona je od tada kod nas u primjeni. Dakle, uskoro dvadeset pet godina.

Sukladno čl. 141. Ustava RH, Konvencija je postala dio našega unutarnjeg pravnog poretka te je po svojoj pravnoj snazi iznad zakona. S obzirom na to da ona u primjeni ima prednost spram zakona, sve presude i odluke u predmetima protiv RH obvezujuće su za državu, što znači da je Republika Hrvatska dužna poduzeti sve potrebne mjere za izvršenje pojedine presude te osigurati da se takve povrede ne ponavljaju u budućnosti.

Ipak, u praksi primjena Konvencije i ostvarivanje obveza RH vezanih za Konvenciju nije uvijek lako. Vrlo često strankama i njihovim punomoćnicima zna biti teško i dugotrajno dokazivanje da je sudskim odlukama došlo do povrede ljudskih prava i temeljnih sloboda. Navedeno upućuje na to da struka još uvijek nedovoljno kvalitetno procjenjuje

i utvrđuje povrede ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Naime, ako stranka tek pred Ustavnim sudom dokaže povredu ljudskih prava i temeljnih sloboda, za takvu se pravdu teško može reći da je pravovremena i odgovarajuća. Još je veći problem u definiranju takve pravde kada se ostvari tek pred Europskim sudom za ljudska prava u Strasbourgu (dalje u tekstu: ESLJP), sudom koji je osnovan radi zaštite prava i sloboda koje se jamče Konvencijom.

Treba znati da ESLJP „nastoji svaki spor riješiti u roku od tri godine od pokretanja postupka“¹ pa stranka koja se odluči zatražiti pravnu zaštitu i od ESLJP-a, mora imati na umu očekivano trajanje tog postupka te da će nakon uspjeha pred ESLJP-om vrlo često morati nastaviti svoju pravnu „bitku“ pred domaćim sudovima. Isto vrijedi i onda kada Ustavni sud RH ukine sudske odluke domaćih sudova i predmet vrati na ponovno odlučivanje. Zbog toga, za pružanje pravovremene i odgovarajuće

¹ <https://uredzastupnika.gov.hr/europski-sud-za-ljudska-prava/186>

pravde veliku vrijednost ima stručna literatura koja doprinosi razvoju prava na području ljudskih prava i temeljnih sloboda, a koje kod nas još uvijek nema dovoljno.

Nova knjiga sutkinje Iris Gović Penić tim je više velik doprinos razvoju konvencijskog prava pred hrvatskim sudovima. Sama autorica u uvodu knjige ističe da prevladava primjena čl. 6. Konvencije (pravo na pošteno suđenje), ali je pozivanje stranaka postupaka koji se vode pred hrvatskim sudovima na Konvenciju i praksu ESLJP-a u praksi sve raznovrsnije i složenije.

Sudionici sudskih postupaka tijekom dvadeset pet godina primjene Konvencije sve su informiraniji o praksi ESLJP-a, a u međuvremenu je donesen i znatan broj odluka ESLJP-a u postupcima protiv RH, koje postaju sve poznatije stručnoj, ali i široj javnosti. Te odluke utjecale su na domaću sudsku praksu i zakonodavstvo, a ponekad su zahtijevale i da se pravo tumači onako kako to baš i ne proizlazi iz sadržaja domaće pravne norme.

Upravo zbog toga Iris Gović Penić, sutkinja Županijskoga suda u Zagrebu, nakon višegodišnjeg proučavanja tog pravnog područja, odlučila je započeti rad na ovoj knjizi, objavljenoj u svibnju 2022. u dobro poznatoj biblioteci *Pravo* izdavačke kuće Organizator d. o. o. iz Zagreba.

Osim toga što knjiga sadržava oko 800 odluka i presuda vezanih za zaštitu ljudskih prava u sudskim postupcima, njezina je posebna važnost u tome što se na jednom mjestu, u jednom izdanju, mogu pronaći mnoge odluke i presude ESLJP-a koje su primjenjive u građanskim sudskim postupcima. Te odluke i presude sada su lako i brzo dostupne ne samo odvjetnicima i njihovim strankama, već i sucima.

Ova laka i brza dostupnost pomaže da se u kratkom vremenu, osim informacije o sadržaju pojedine odluke i presu-

de, stekne i predodžba o tome kako bi se pravna shvaćanja iz pojedine odluke ili grupe odluka odnosno presuda trebala primjenjivati pred domaćim sudovima. U ostvarivanju navedenoga posebno pomaže povezivanje domaće sudske prakse s istim pravnim pitanjima o kojima se izjašnjavao i ESLJP, kao i analiza koju u napomenama daje sama autorica.

Naime, nakon prikaza odluka ESLJP-a, ondje gdje je to potrebno i prikladno, stavljene su napomene kojima se pojašnjava primjena odluke ESLJP-a u konkretnim sudskim postupcima, a tome prethodi i bogata hrvatska sudska praksa temeljem koje se može shvatiti kako se konvencijsko pravo štiti u postupcima pred hrvatskim sudovima.

Gledajući iz pozicije odvjetnika, a imajući na umu da je ESLJP supsidijarni (podredni) mehanizam zaštite ljudskih prava, što znači da djeluje kao zaštitnik od povreda koje nisu ispravljene na nacionalnoj razini, bilo da su nacionalna tijela propustila primijeniti Konvenciju ili su je pogrešno primijenila, kao i to da se za dopuštenost podnošenja zahtjeva ESLJP-u traži da su iscrpljena sva pravna sredstva pred domaćim sudovima i da se domaćim sudovima da prilika da

isprave povrede na koje stranke upozoravaju (i) u postupku pred ESLJP-om, vrijednost je ove knjige u tome što odvjetnicima olakšava upozoravanje i isticanje da je u postupcima pred domaćim sudovima došlo ili da bi moglo doći do povrede prava koje štiti (i) Konvencija. Posebno je pritom važno naglasiti da se smatra da stranka koja ne upozori na povredu konvencijskog prava pred domaćim sudovima, nije iscrpila pravna sredstva prije podnošenja zahtjeva ESLJP-u.

Iako je praksa ESLJP-a koja je prikazana u knjizi primjenjiva prije svega u građanskim sudskim postupcima, neke od odluka i pravnih shvaćanja primjenjive su i u drugim vrstama postupaka.

Knjiga koja ima 1470 stranica, 366 odluka ESLJP-a i 427 odluka hrvatskih sudova, sastoji se od dvaju dijelova.

U prvom dijelu prikazane su pretpostavke i praksa vezana za dopuštenost podnošenja zahtjeva ESLJP-u, a u drugom dijelu dan je prikaz prakse vezane za pojedina ljudska prava i slobode prema člancima Konvencije za koje je autorica ocijenila da su važni za građanske sudske postupke. To su sljedeća prava i slobode:

- pravo na život (čl. 2. Konvencije)
- zabrana mučenja (čl. 3. Konvencije)
- zabrana ropstva i prisilnog rada (čl. 4. Konvencije)
- pravo na slobodu i sigurnost (čl. 5. Konvencije)
- pravo na pošteno suđenje (čl. 6. Konvencije)
- pravo na poštovanje privatnog i obiteljskog života (čl. 8. Konvencije)
- sloboda mišljenja, savjesti i vjeroispovijedi (čl. 9. Konvencije)

- sloboda izražavanja (čl. 10. Konvencije)
- sloboda okupljanja i udruživanja (čl. 11. Konvencije)
- pravo na djelotvoran pravni lijek (čl. 13. Konvencije)
- zabrana diskriminacije (čl. 14. Konvencije).

Nakon prakse ESLJP-a o pojedinim člancima Konvencije prikazana je i relevantna praksa vezana za Protokol br. 1 uz Konvenciju, koji uređuje zaštitu vlasništva.

Velik dio odluka i presuda koje su prikazane u ovoj knjizi preuzete su na hrvatskom jeziku s internetske stranice Ureda zastupnika Vlade RH pred ESLJP-om i ESLJP-a. No znatan dio odluka i presuda autorica je preuzela s internetske stranice ESLJP-a i samostalno ih prevela na hrvatski jezik. Te odluke i presude na internetu uopće nije lako naći, a ponekad to nije ni moguće, zbog čega su prijevodi sutkinje Gović Penić posebno vrijedni.

Snalaženje u toj velikoj zbirci odluka i presuda, uz detaljno razrađen sadržaj knjige i uz popis pojedinačnih odluka i presuda, olakšava i abecedno kazalo pojmova.

Zaključno možemo reći da je knjiga „Izabrana praksa Europskog suda za ljudska prava i građanski postupci pred hrvatskim sudovima“ jedinstven doprinos hrvatskom pravu jer na pregledan i sustavan način povezuje europsko pravo i domaću sudsku praksu i pritom dokazuje da je za uspješno zastupanje stranaka danas nužno poznavati i sudsku praksu ESLJP-a.

Dr. sc. Šime Savić: „Obvezno osiguranje od automobilske odgovornosti kao sredstvo zaštite potrošača“

.....
 Piše:
 dr. sc. **Šime**
Ivanjko

U korpusu relativno siromašne stručne literature iz područja prava osiguranja pojavila se nedavno knjiga odvjetnika dr. sc. Šime Savića „Obvezno osiguranje od automobilske odgovornosti kao sredstvo zaštite potrošača“.¹ Knjiga je u osnovi prerađena doktorska disertacija „Zaštita oštećenika kao potrošača iz obveznog osiguranja od automobilske odgovornosti“, koju je autor obranio 16. svibnja 2020. godine na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Mostaru. Recenzenti knjige, prof. em. dr. sc. Šime Ivanjko, mentor za doktorsku disertaciju, dr. sc. Marijan Ćurković,

izv. prof., i dr. sc. Mile Lasić, red. prof., u svojim su ocjenama naglasili važan doprinos autora teoretskom razmatranju pravne i socijalne funkcije obveznog osiguranja od automobilske odgovornosti te uočenih nedostataka u praksi provođenja spomenutih funkcija.

U Hrvatskoj odvjetničkoj komori u Zagrebu održana je 15. srpnja 2022. godine promocija knjige na kojoj su svoje pozitivne ocjene iznijeli spomenuti recenzenti, dr. sc. Marijan Ćurković i dr. sc. Šime Ivanjko, poznati stručnjaci iz područja osiguranja u Hrvatskoj i Sloveniji. U svojim su izlaganjima posebno istaknuli da je pravo osiguranja grana prava koja se neprestano razvija, a značajne promjene koje se događaju u posljednje vrijeme dodatno aktualiziraju djelatnost osiguranja, posebice s aspekta zaštite sudionika u prometu. Knjiga je po njihovim ocjenama znanstveni doprinos pravu osiguranja kao sredstvu zaštite

¹ Kao prvi opsežniji rad o problematici automobilske osiguranja objavljen je magistarski rad koji sam obranio na Pravnom fakultetu u Zagrebu 1969. godine pod mentorstvom poznatog istraživača u području osiguranja, prof. dr. sc. Vladimira Brajkovića. Vidi; Ivanjko, Š.: Osiguranje od odgovornosti korisnika odnosno vlasnika motornih vozila, Osiguranje i privreda : časopis za teoriju i praksu osiguranja, br. 10 (1969), 3-4, str. 9-25.

trećih osoba i poticaj nužnim inovacijama kako na području pravnih teoretskih istraživanja tako i na području prakse.

Dr. sc. Šime Savić u državama nastalim raspadom SFR Jugoslavije utvrdio je dvostruku situaciju: u državama članicama Europske unije (Sloveniji i Hrvatskoj) u primjeni je pravo EU-a, dok se u ostalim državama (Srbiji, Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori, Makedoniji, Kosovu) situacija razlikuje od države do države, s tim da je očigledno nastojanje zakonodavaca da poboljšaju sustav zaštite trećih oštećenih osoba i uređenjem postupka naknade štete temeljem obveznog osiguranja od automobilske odgovornosti. U praksi je, međutim, u objema skupinama država primijećeno nepoštivanje nekih profesionalnih standarda u postupku naknade štete, što sve ugrožava pravnu poziciju i sigurnost oštećenih da će ostvariti potpunu naknadu pretrpljene štete, čime se dovodi u pitanje i sam razlog postojanja obveznog osiguranja od odgovornosti.

Autor knjige, dr. sc. Šime Savić po svojoj je vokaciji odvjetnik s dugogodišnjim stažem u području osiguranja te svoja teorijska razmišljanja povezuje s praktičnim napomenama: što je u praksi pravilno odnosno što nije prihvatljivo u vezi s uvođenjem obveznog osiguranja u promet. Prikazujući povijesni razvoj spomenutog osiguranja metodom komparativnog prikaza pravnih nacionalnih i međunarodnih akata, autor posebno upozorava na svrhu i ciljeve tog osiguranja usmjerene na mnogostruku zaštitu osiguranika, oštećenih trećih osoba i osiguratelja, što po logici same stvari izaziva sukobe spomenutih interesa.

Kao okosnica, u fokusu je autora zaokupljenost socijalnom funkcijom koju prepoznaje u strukturi industrije osiguranja, gospodarstva uopće, preventivnom i sanacijskom djelovanju u području zaštite socijalno-gospodarskog položaja žrtava cestovnog prometa.

Od pojedinih institucija spomenute zaštite autor posebnu pozornost posvećuje sredstvima zaštite oštećenih trećih osoba, kao što su: pravo na izravan odštetni zahtjev oštećene osobe osiguratelju štetnika, zabrana prigovora oštećenom na osnovi ugovornih klauzula, zabrana franšize, posebno pravno uređenje u prekograničnim prometnim nesrećama, položaj ovlaštenog predstavnika za rješavanja šteta prema pravu EU-a, ured za naknadu štete, pravobranitelj osiguranja, direktna obrada štete, pravo na prigovor o rješenju osiguratelja o odštetnim zahtjevu i dr.

Dr. sc. Šime Savić, kao dobar poznavatelj prakse, vrlo detaljno razrađuje postupak naknade štete pred

osigurateljem s vrlo korisnim upozorenjima na nužnost aktivnog sudjelovanja osiguranika, oštećenika, osiguratelja odgovarajućih državnih organa i dr. U posebnom poglavlju obrađen je i sudski postupak naknade štete od osiguratelja. Koristan je i dodatak knjige koji sadrži najvažnije zakonske i druge propise Republike Hrvatske te propise EU-a o zaštiti žrtava u prometu.

Popis izvora – publikacija (160), članaka (183), zakonskih i drugih propisa Republike Hrvatske, drugih država bivše Jugoslavije i država EU-a (85) te mnogobrojnih presuda različitih sudova EU-a i pojedinih sudova Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine – nadopunjuje sveobuhvatnu dokumentaciju za neka buduća dodatna istraživanja u području osiguranja u vezi sa zaštitom žrtava u prometu.

Zaključci koje donosi autor u knjizi od posebnog su interesa za praksu i pravnu regulativu tih pitanja *de lege ferenda*. U njima autor posebno upozorava na nedostatke u postupku naknade štete, na razloge otezanja postupaka, opterećenje sudova nepotrebnim sporovima i dr., što prijeti poništenju same svrhe ove vrste osiguranja. Zbog toga autor ističe potrebu, po posebnoj pravnoj regulaciji, rješavanja pitanja naknade štete oštećenima u postupcima regulacije štete kod osiguratelja. Pravna praznina što se tiče osobnih šteta vozača štetnika ima za posljedicu da oni ostanu bez zaštite ako nisu zaključili posebno ugovorno dobrovoljno osiguranje, kao što je u Sloveniji AO+ osiguranje odgovornosti vozača. Među ostalim, predlažu se veće ovlasti pravobranitelja osiguranja, posrednika u osiguranju, pravo na povrat odvjetničkih i drugih troškova u postupku naknada štete.

Predložena bi rješenja ubuduće trebala koristiti u pisanju propisa iz područja obveznog osiguranja od automobilske odgovornosti, te u svakodnevnom rješavanju odštetnih zahtjeva u osiguravajućim društvima – tim prije što do sada na ovim prostorima nije bilo rada koji bi na jednom mjestu, cjelovito i detaljno obradio postupak izvansudske naknade štete pred osigurateljem te poteškoće koje oštećene treće osobe imaju u ostvarenju zajamčenog prava na naknadu štete. Posebno će razrada položaja samog vozača štetnika, koji po sadašnjem pravu ostaje bez naknade pretrpljene štete, i prijedlog rješenja toga problema *de lege ferenda* biti novi doprinos području zaštite oštećenih osoba.

Stoga se knjiga dr. sc. Šime Savića preporučuje svima koji se profesionalno bave pitanjima zaštite sudionika u prometu, a posebno postupcima naknade štete na temelju obveznog osiguranja od automobilske odgovornosti.

Uvijek se možete odlučiti za izvrsnost.

Najveća, sveobuhvatna zbirka propisa, sudske prakse i pravne literature u Hrvatskoj

Jednostavno korisničko sučelje i povezanost cjelokupnog sadržaja omogućavaju vam brzo pronalaženje svih pravnih informacija, uštedu vremena, povećanje kvalitete rada i uspješno poslovanje.

- Sustavno uređeni pravni sadržaji
- Najveći broj poveznica između zakonodavstva, sudske prakse, stručnih mišljenja i članaka
- Sve verzije redakcijski pročišćenih tekstova propisa u određenom vremenskom periodu
- Usporedan prikaz dviju odabranih verzija zakona u bilo kojem vremenskom razdoblju
- Informiranje o odabranim promjenama u svim dokumentima na portalu
- Jednostavan pristup i učinkovito traženje informacija

Sadržaje svakodnevno ažurira pravna redakcija portala IUS-INFO čime omogućavamo stručne i pouzdane informacije.

LEXPERA d.o.o.
pravne i poslovne informacije
Tuškanova 37, Zagreb

www.iusinfo.hr

e-mail: info@iusinfo.hr

Telefon: 01 599 9918

Odluka SCOTUS-a po mjeri bivšeg POTUS-a

.....
 Piše:
Ivana Bendow,
 prof.¹

With sorrow — for this Court, but more, for the many millions of American women who have today lost a fundamental constitutional protection — we dissent.

Tim riječima troje sudaca američkog Vrhovnog suda izražava svoje neslaganje s mišljenjem šesteročlane većine kojim je ukinuta pedeset godina stara i naknadnim sudskim odlukama dvadesetak puta potvrđena odluka *Roe v. Wade*, koja je američkim ženama pružala ustavnu zaštitu prava na pobačaj. Kada sudska odluka nije jednoglasna, izdvojeno mišljenje (*separate opinion*) u angloameričkom pravu sastavni je dio pisane odluke, stoga citiranu rečenicu čitamo u 213 stranica dugoj odluci SCOTUS-a (Supreme Court of the United States) u predmetu *Dobbs v. Jackson Women’s Health Organization*, objavljenoj 24. lipnja ove godine. Ovakva nas odluka Vrhovnog suda SAD-a ne iznenađuje kada znamo da je troje od šest konzervativnih sudaca koji su glasali za ukidanje polustoljetnog presedana imenovao prethodni POTUS (President of the United States). SCOTUS po mjeri prethodnog POTUS-a nije ni mogao donijeti drugačiju odluku. Očekivano, Donald Trump – uzgred, jedini američki predsjednik koji je za svog mandata sudjelovao u Hodu za život – pozdravio je odluku kao *the biggest win for life in a generation*.

¹ Ivana Bendow profesorica je engleskog jezika i autorica dvaju rječnika u nakladi Školske knjige. Podučava pravnički engleski jezik, prevodi stručne tekstove i sastavlja hrvatsko-engleski pravni rječnik.

Ukidanjem ustavne zaštite prava na pobačaj uređenje tog pitanja prepušteno je američkim saveznom državama, čime se žestoke podjele američkog društva sada manifestiraju i na planu podjele među državama. Tako se, primjerice, kao države koje ženama pružaju najširu zaštitu reproduktivnih prava ističu Oregon, Kalifornija, Vermont i Maryland, dok je na suprotnom kraju dvanaest država koje su izričito zabranile pobačaj, među kojima se svojom upornom *pro-life* politikom posebno ističe Teksas.

Da zabrana ne smanjuje broj pobačaja, već samo gura pobačaj u ilegalu, jasno je svakome tko nije izgubio osjećaj za životnu realnost, kažu pobornici prava na izbor. Ističu da ono što zabrana sigurno postiže jest to da siromašnim ženama otežava pristup zdravstveno sigurnom postupku i osuđuje ih na ilegalne „klinike u mračnim uličicama“ – *back-alley abortion clinics*. Međutim, kada novinari upitaju vodeće američke „prolajfere“ što će sada biti sa životima milijuna siromašnih žena koje si ne mogu priuštiti putovanje u saveznu državu u kojoj je abortus legalan, njihovi odgovori – kako bismo s pravom očekivali – nisu sljedeći: „Natjerat ćemo poslodavce da im osiguraju plaćeni porodiljni dopust“, „Osigurati ćemo dovoljan broj dostupnih jaslaca i vrtića“, „Sva će školska djeca dobivati besplatan topli obrok“... Ne! Uz blaženi osmijeh na licu vodeći američki prolajferi odgovaraju: „Mi ih volimo. Mi ih sve volimo. U središtu je ovog pokreta ljubav.“ *Love is at the center of this movement.* Oni vole žene kojima oduzimaju pravo

da pobačaj obavljaju legalno, u sigurnim, zdravstveno kontroliranim uvjetima! Kada su aktualnom ukrajinskom predsjedniku zapadnjaci ponudili da ga evakuiraju iz napadnute Ukrajine, odgovorio im je: *Don't give me a ride – give me weapons.* „Hvala, ne trebam prijevoz, trebam oružje.“ U istom duhu, američke žene nastavljaju borbu i prodavačima ljubavne magle žustro odgovaraju: *Don't give me love – give me my rights.* Ljubav? Ne treba, hvala. Ne trebamo vašu ljubav, hoćemo samo svoja prava. Hoćemo pravo da same, bez diktata države, odlučujemo hoćemo li se udati, kada i za koga, hoćemo li imati djecu, kada i koliko. Hoćemo i svoje pravo na reproduktivno zdravlje. Ohrabrujuće je da se na uličnim demonstracijama američkih „pročojsera“ vidi sve više muškaraca. Čini se da među američkim muškarcima raste svijest da i oni igraju neku ulogu u biološkoj reprodukciji i opstojnosti i zdravlju obitelji, pa se pridružuju protestima umjesto da se skrivaju iza leđa žena gurajući ih u prve borbene redove.

Poznato je da je svaki savjesni zakonodavac i savjesni sudac suočen s izazovom kako pomiriti i dovesti u ravnotežu suprotstavljena prava i time u konačnici osigurati stabilnost društvenih zajednica. Prema riječima troje liberalnih sudaca koji su izrazili izdvojeno mišljenje, ustavna odluka *Roe v. Wade* bila je uspješno izbalansirala pravo nerođenog djeteta da se rodi s pravom trudne žene na privatnost (*Roe* je pravo na pobačaj podveo pod ustavom zajamčeno pravo na privatnost), pa je već zbog toga nije trebalo ukinuti. Nadalje, ono što trojku najviše zabrinjava s pravne točke gledišta jest činjenica da se ukidanje pedesetogodišnjeg presedana protivi jednom od stozernih načela angloameričkog prava poznatom pod latinskim nazivom *stare decisis* (ostani pri ranijoj odluci, tj. poštuju presedan).

U nastavku je nekoliko isječaka iz lipanjske odluke Vrhovnog suda SAD-a, a vi ćete lako prepoznati iz čije je argumentacije pojedini isječak izvađen, iz one šesteročlane većine ili tročlane manjine.

Stare decisis, this Court has often said, ‘contributes to the actual and perceived integrity of the judicial process’ by ensuring that decisions are ‘founded in the law rather than in the proclivities of individuals’. (...) Today, the proclivities of individuals rule. Ovaj je Sud nekoliko puta rekao da načelo stare decisis ‘doprinosi stvarnom integritetu i percepciji integriteta sudskog postupka’ tako

što ‘osigurava utemeljenost odluka na zakonu, a ne na sklonostima pojedinaca’. (...) Danas su prevladale sklonosti pojedinaca.

The Constitution makes no express reference to a right to obtain an abortion, and therefore those who claim that it protects such a right must show that the right is somehow implicit in the constitutional text. Ustav ne spominje izričito pravo na pribavljanje pobačaja, stoga oni koji tvrde da on štiti to pravo, moraju pokazati da se to pravo na neki način podrazumijeva iz teksta ustava.

Roe, however, was remarkably loose in its treatment of the constitutional text. It held that the abortion right, which is not mentioned in the Constitution, is part of a right to privacy, which is also not mentioned. (...) And that privacy right, Roe observed, had been found to spring from no fewer than five different constitutional provisions – the First, Fourth, Fifth, Ninth, and Fourteenth Amendments. Međutim, upadljivo je kako se Roe opušteno odnosi prema tekstu ustava. U toj se odluci pravo na pobačaj, koje se ne spominje u tekstu ustava, tumači kao dio prava na privatnost, koje se također ne spominje. (...) A to pravo na privatnost, navodi se dalje u odluci Roe, proistječe iz čak pet različitih ustavnih odredaba – prvog, četvrtog, petog, devetog i četrnaestog amandmana.

For in this Nation, we do not believe that a government controlling all private choices is compatible with a free people. Jer u ovoj državi ne vjerujemo da je kontrola vlasti nad svim osobnim izborima spojiva s pojmom slobodnog naroda.

The weaknesses in Roe’s reasoning are well-known. Without any grounding in the constitutional text, history, or precedent, it imposed on the entire country a detailed set of rules much like those that one might expect to find in a statute or regulation. Slabosti obrazloženja u predmetu Roe dobro su poznate. Bez ikakvog utemeljenja u tekstu ustava, u povijesti ili precedentu, njome su cijeloj zemlji nametnuta detaljna pravila kakva bismo očekivali naći u tekstu zakona ili uredbe.

Problem (ne)razumljivosti teksta (upotreba zamjenica, predugih i nejasnih rečenica)

.....
 Piše:
 izv. prof. dr. sc.
Marko Alerić¹

U komunikaciji s jednom ili više osoba, u govorenom i u pisanom izražavanju, kako bismo jasno iskazali kome se obraćamo ili o kome govorimo, upotrebljavamo nečije ime, prezime ili zanimanje. Istu osobu možemo, kako više puta ne bismo navodili njezino ime, prezime ili zanimanje, osloviti i upotrebom lične ili osobne zamjenice (ti/Vi). Zamjenice, dakle, nekoga ili nešto zamjenjuju. Umjesto navođenja prezimena, npr. u rečenici: „Odluka se odnosi na gosp. **Petrića.**, Gospodine **Petriću**, trebate postupiti u skladu s odlukom koju ste primili.“, često ćemo upotrijebiti ličnu zamjenicu, pogotovo ako se gosp. Petriću izravno obraćamo. Reći ćemo, npr.: „Odluka se odnosi na Vas, Vi trebate postupiti u skladu s odlukom koju ste primili.“

Ipak, može se dogoditi da upotreba zamjenice, pogotovo ako se npr. u tekstu udaljimo od subjekta kojeg zamjenicom zamjenjujemo, ne osigurava jasno razumijevanje teksta, tj. da čitatelj ne bude siguran koga zamjenica zamjenjuje, na koga se odnosi, tko što treba učiniti.

Dobro se prisjetiti da je komunikacija iznimno složen proces u kojem vrlo lako dolazi do nesporazuma, bilo zbog sadržaja koji je nerazumljiv, nejasan, bilo zbog njegova nepravilnog oblikovanja. Nismo uvijek svjesni činjenice

da oni kojima se obraćamo s nama ne moraju dijeliti ista znanja, isti kontekst, da njihova upoznatost s temom o kojoj govorimo ili pišemo ne mora biti jednaka našoj. Često provjeravanje kako je netko razumio i shvatio poruku koju smo mu uputili aktivnost je kojom izbjegavamo da poruka koju smo poslali bude drugačije razumljena i da u vezi s njom bude drugačije postupljeno.

Ako npr. u tekstu govorimo o odluci u skladu s kojom gosp. Petrić treba postupiti i ako osim gosp. Petrića navodimo i druge osobe, lako se može dogoditi da u nekoj od rečenica u kojoj upotrijebimo ličnu zamjenicu ne bude jasno na koga se zamjenica odnosi, na gosp. Petrića ili na neku drugu u tekstu spomenutu osobu. Zato umjesto ‘ti, on, ona, mi, vi, oni, one’, kad smo se u tekstu udaljili od prezimena osobe koju spominjemo, trebamo ponoviti prezime osobe na koju se što odnosi. Nije dobro pretpostavljati da će svatko moći ispravno protumačiti na koga se zamjenica odnosi i to će otvoriti velike mogućnosti pogrešnog razumijevanja.

Drugi problem koji često uzrokuje teže razumijevanje teksta jest upotreba predugih rečenica. Preduga rečenica jest ona u kojoj se navodi previše riječi, previše sadržaja, previše misli. Idealno je da sadržaj jedne rečenice bude sadržaj jedne misli, tj. da jedna misao bude oblikovana kao jedna rečenica.

Da bismo ih razumjeli (otkrili osnovno značenje riječi) i shvatili (otkrili značenje riječi u konkretnoj rečenici), pre-

¹ Izv. prof. dr.sc. Marko Alerić diplomirao je na Odsjeku za kroatistiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu, a zatim magistrirao i doktorirao. Na odsjeku za kroatistiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu zaposlen je kao profesor.

duge rečenice često moramo čitati više puta, kao i podijeliti ih na manje dijelove koje zatim nastojimo razumjeti i povezati u cjelinu. Tek razumijevanje dijelova rečenice omogućuje nam razumijevanje rečenice u cjelini.

Preoblikovanje dugih rečenica u kraće i jednostavnije vještina je koja podrazumijeva dugotrajno vježbanje, najčešće bez mogućnosti oslanjanja na neki pouzdan savjet u vezi s tim kako se to može najbolje učiniti.

Kad zamislite i napišete rečenicu koja je preduga, koja se sastoji od npr. nekoliko redaka teksta, pokušajte je preoblikovati u nekoliko kraćih rečenica. Preoblikovanje dugih rečenica u kraće, kao i općenito preoblikovanje i doradivanje teksta, moguće je, naravno, samo kada se jezikom služimo u djelatnosti pisanja. Naime, djelatnost govorenja zbiva se u istom trenutku kad i proizvodnja govora, što znači da rečenice koje smo izgovorili ne možemo više preoblikovati, u njima nešto promijeniti, ispraviti i sl. Djelatnost pisanja omogućuje nam trajno napredovanje. Međutim, napredovati možemo samo ako osvijestimo da tekst nije oblikovan u trenutku kad smo ga napisali. Tekst je prije nego što ga objavimo nužno više puta pročitati, promisliti o napisanom, jezično ga i sadržajno doraditi.

Nažalost, nije rijetkost da se tekstovi objavljuju, a da ih prethodno nije pročitao ni njihov autor, a ni neka stručna i/ili jezično obrazovana osoba. Nije rijetkost ni da autori odbijaju savjetovanje i ispravljanje sadržajnih i jezičnih propusta. Time sami sebi uskraćuju pravo na cjeloživotno obrazovanje i onemogućuju vlastiti jezični razvoj. Bez dobivanja povratne informacije u vezi sa sadržajnim i formalnim dijelom napisanog ili izgovorenog teksta ne možemo otkriti vlastite pogreške i napredovati.

Publikacija „Pišimo jasno“, koju je objavio Ured za publikacije Europske unije 2015., pokazuje važnost brige za razumljivo, pravilno i jasno oblikovanje pisanih tekstova, kao i isticanje nužnosti trajnog ovladavanja jezičnim djelatnosti. Autore tekstova u publikaciji potiče se na nužnost trajne provjere formalne i sadržajne razine napisanog teksta. Savjetuje im se da prije objave kritički pročitaju tekst razmišljajući o tome kako bi ga razumio i shvatio onaj kome je namijenjen, da razmisle o tome: „Jesu li rečenice i odlomci jasno povezani?, Imaju li logični slijed?“ (str. 14) „Uvijek ćete pronaći nešto što možete popraviti ili pojed-

nostavniti. Pitajte kolege za mišljenje, uključujući i one od kojih dosad niste tražili savjet. Pozorno slušajte njihove prijedloge. Primijenite one koji će vaš tekst učiniti jezgrovitijim, jasnijim i pristupačnijim.“ (isto)

Rečenica: „Ako je očito da izabrani branitelj u tom roku ne može doći, ili okrivljenik ne zna kojeg bi od branitelja izabrao, dat će mu se izbor s liste dežurnih odvjetnika koju za područje županije sastavlja Hrvatska odvjetnička komora te je dostavlja sudu, državnom odvjetniku i nadležnim policijskim upravama uz izvješće sucu istrage.“ može se preoblikovati u dvije rečenice.

Prva bi rečenica glasila: Ako je očito da izabrani branitelj u tom roku ne može doći, ili okrivljenik ne zna kojeg bi od branitelja izabrao, dat će mu se izbor s liste dežurnih odvjetnika.

Druga bi rečenica glasila: Listu dežurnih odvjetnika za područje županije sastavlja Hrvatska odvjetnička komora te je dostavlja sudu, državnom odvjetniku i nadležnim policijskim upravama uz izvješće sucu istrage.

U obje je rečenice potrebno ispraviti neke dijelove koji su nejasni i zbunjuju one kojima su namijenjene.

Iz dijela rečenice: „okrivljenik ne zna kojeg bi od branitelja izabrao“ proizlazi da se okrivljenik ne može odlučiti u vezi s tim kojeg bi od branitelja koje poznaje izabrao. Također je potrebno ispraviti dio: „dat će mu se izbor s liste dežurnih odvjetnika“, tj. objasniti da će okrivljenik moći izabrati odvjetnika s popisa dežurnih odvjetnika. Dakle, dat će mu se mogućnost da s popisa izabranih dežurnih odvjetnika izabere onog koji će ga zastupati.

Iz dijela rečenice: „kao i izvještaj sucu istrage.“ nije jasno o kakvu se izvještaju radi.

U izvornoj rečenici javljaju se nazivi ‘odvjetnik’ i ‘branitelj’, što stvara sumnju u to je li značenje tih naziva isto. Riječ ‘županije’, ako se odnosi na konkretnu županiju, treba napisati velikim početnim slovom.

Američki predsjednik William Howard Taft izvrsno je napisao: „Don’t write so that you can be understood, write so that you can’t be misunderstood.“

Nerazumijevanje ili pogrešno razumijevanje poruke nanosi toliku štetu da mnogi teoretičari smatraju kako je bolje da, u tom slučaju, do oblikovanja i slanja poruke nije ni došlo.

Dana 11. svibnja 2022. godine pred dopredsjednikom Hrvatske odvjetničke komore odvjetničku prisegu dali su:

BLAŽ BOTIČKI

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 2. svibnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

NIKOLINA BROZOVIĆ HRŽINA

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 2. svibnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

MARIJA BRUSIĆ

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 2. svibnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u RIJECI.

PETRA CUKI

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 2. svibnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

TANJA ČUBRILO

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 2. svibnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u PULI.

LANA ČURIĆ

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 4. travnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

NINO ČOSIĆ

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 2. svibnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

MARINA FELLNER

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 2. svibnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

SANDRA FRIDEL

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 2. svibnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u SPLITU.

FILIP FUŠTIN

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 2. svibnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

KRISTIJAN GALIĆ

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 2. svibnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

BRUNA GAMULIN

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 2. svibnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

IVA GRGIĆ

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 2. svibnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

LEANA HOUF

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 2. svibnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u BJELOVARU.

HELENA HRISTOV

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 2. svibnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

PETRA JURIĆ

Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora
2. svibnja 2022. godine,
sa sjedištem ureda u
ZAGREBU.

JANA KLARIĆ

Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora
2. svibnja 2022. godine,
sa sjedištem ureda u
ZAGREBU.

DINO KLISURA HRAOVIĆ

Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora
2. svibnja 2022. godine,
sa sjedištem ureda u
ZAGREBU.

MIHOVIL LUCIĆ

Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora
2. svibnja 2022. godine,
sa sjedištem ureda u
ZAGREBU.

TIORA MARČIUŠ

Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora
2. svibnja 2022. godine,
sa sjedištem ureda u
ZAGREBU.

STJEPAN MATIĆ

Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora
2. svibnja 2022. godine,
sa sjedištem ureda u
ZAGREBU.

ANTONIA MIHALJEVIĆ

Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora
2. svibnja 2022. godine,
sa sjedištem ureda u
ZAGREBU.

KRISTINA MIŠKOVIĆ

Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora
2. svibnja 2022. godine,
sa sjedištem ureda u
ZAGREBU.

ENI MOHORIĆ

Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora
2. svibnja 2022. godine,
sa sjedištem ureda u
DELNICAMA.

GORAN MRAOVIĆ

Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora
2. svibnja 2022. godine,
sa sjedištem ureda u
ZAGREBU.

BOJAN OPAČIĆ

Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora
2. svibnja 2022. godine,
sa sjedištem ureda u
ZAGREBU.

TEA OSTROŠKI

Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora
2. svibnja 2022. godine,
sa sjedištem ureda u
ZAGREBU.

BRUNO PELICARIĆ

Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora
2. svibnja 2022. godine,
sa sjedištem ureda u
ZAGREBU.

MORENA PERINČIĆ ŠULJIĆ

Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora
2. svibnja 2022. godine,
sa sjedištem ureda u
ZADRU.

MARIANA PILAT RUDAN

Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora
2. svibnja 2022. godine,
sa sjedištem ureda u
POREČU.

NIKA POPOVSKI

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 2. svibnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

ANA PRIMORAC

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 2. svibnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

DARIJO ŠTRBAC

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 2. svibnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

IVICA UREK

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 2. svibnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

LIVIO VIDUČIĆ

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 2. svibnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u SPLITU.

MARTINA VIŠNJIĆ

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 2. svibnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

ANDRIJA ZELENIKA

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 2. svibnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

IVAN ZELIĆ

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 2. svibnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u RIJECI.

▲ Dopredsjednik HOK-a Mario Janković s novim članovima

Dana 15. lipnja 2022. godine pred predsjednikom Hrvatske odvjetničke komore odvjetničku prisegu dali su:

IVANA BARIŠIĆ

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 6. lipnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

LUCIJA FRANKA BUKŠA

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 6. lipnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u RIJECI.

IVO EŠKINJA

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 6. lipnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

JAKŠA HORVAT

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 6. lipnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u OSIJEKU.

NIKOLA HRASTE

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 6. lipnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u SPLITU.

NINA JAKABFI

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 6. lipnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

IRMA JUPIĆ

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 6. lipnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u RIJECI.

PETRA KOVAČ

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 6. lipnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

MIRAN KRALJEVIĆ

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 6. lipnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

MARTINA KRIŽANIĆ

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 6. lipnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u VARAŽDINU.

ANDREA KUNAC

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 6. lipnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u RIJECI.

BORNA LONČAR

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 6. lipnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

BORNA MARJANOVIĆ

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 6. lipnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u OSIJEKU.

TOMI MILADINOVIĆ

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 6. lipnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u PULI.

MIHAELA RASTOVAC

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 2. svibnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u SISKU.

SUZANA STUPAR

Odobren opis na sjednici Izvršnog odbora 6. lipnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u VUKOVARU.

ANA-MARIA SUNKO PERIĆ

Odobren opis na sjednici Izvršnog odbora 6. lipnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

DRAGO TOLIĆ

Odobren opis na sjednici Izvršnog odbora 6. lipnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u ZADRU.

KORINA TROSKOT

Odobren opis na sjednici Izvršnog odbora 6. lipnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u OPATIJI.

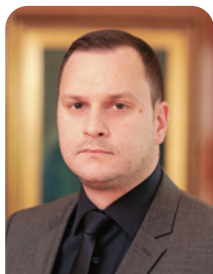
MARTIN VLAŠIĆ

Odobren opis na sjednici Izvršnog odbora 6. lipnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

EMA VUKIĆ

Odobren opis na sjednici Izvršnog odbora 6. lipnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u RIJECI.

DINO VUKOŠA

Odobren opis na sjednici Izvršnog odbora 6. lipnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

TEUTA ZUBČIĆ

Odobren opis na sjednici Izvršnog odbora 6. lipnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u ZADRU.

▲ Predsjednik HOK-a Josip Šurjak s novim članovima

Dana 13. srpnja 2022. godine pred dopredsjednikom Hrvatske odvjetničke komore odvjetničku prisegu dali su:

DAVORKA BOSOTINA-STANIĆ

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 4. srpnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u ZADRU.

SUZANA BUDIŠĆAK-KUPČINEC

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 4. srpnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

ZVONIMIR BUZATOVIĆ

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 4. srpnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

SANDRA DIMITRIJEVIĆ

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 4. srpnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

VERA GLASNOVIĆ GJONI

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 2. svibnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u PULI.

PETRUNJELA GREGORIĆ ŠTEFAN

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 4. srpnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u VARAŽDINU.

KLARA JAMBREŠIĆ

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 4. srpnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

JULIJANA JARIĆ

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 4. srpnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u SLAVONSKOM BRODU.

RAĐE JURKOVIĆ

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 4. srpnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u VELOJ LUCI.

SRĐAN KARAJLOVIĆ

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 6. lipnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u TROGIRU.

JURAN KASAPOVIĆ

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 4. srpnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

NORA KIŠUR

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 4. srpnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u RIJECI.

IVICA KOVAČEV

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 4. srpnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u OSIJEKU.

ILJA LAPOV-MUDROVIĆ

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 4. srpnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

MATTEO MANARIN

Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 4. srpnja 2022. godine, sa sjedištem ureda u RIJECI.

MARIJANA MASTILOVIĆ
 Odobren upis na sjednici
 Izvršnog odbora
 4. srpnja 2022. godine,
 sa sjedištem ureda u
 SPLITU.

DOROTEJA MIRT
 Odobren upis na sjednici
 Izvršnog odbora
 4. srpnja 2022. godine,
 sa sjedištem ureda u
 ZAGREBU.

LUCIJA SKRAČIĆ
 Odobren upis na sjednici
 Izvršnog odbora
 4. srpnja 2022. godine,
 sa sjedištem ureda u
 ZADRU.

OZANA TABAK
 Odobren upis na sjednici
 Izvršnog odbora
 4. srpnja 2022. godine,
 sa sjedištem ureda u
 ZAGREBU.

DENIS TUPEK
 Odobren upis na sjednici
 Izvršnog odbora
 4. srpnja 2022. godine,
 sa sjedištem ureda u
 ZAGREBU.

**ŽELJKA VUKASOVIĆ
 RAVLIĆ**
 Odobren upis na sjednici
 Izvršnog odbora
 4. srpnja 2022. godine,
 sa sjedištem ureda u
 SLAVONSKOM BRODU.

FRANKA VULETIĆ
 Odobren upis na sjednici
 Izvršnog odbora
 4. srpnja 2022. godine,
 sa sjedištem ureda u
 ZAGREBU.

DINO ŽIVKOVIĆ
 Odobren upis na sjednici
 Izvršnog odbora
 4. srpnja 2022. godine,
 sa sjedištem ureda u
 ZAGREBU.

JELENA ŽUGČIĆ
 Odobren upis na sjednici
 Izvršnog odbora
 2. svibnja 2022. godine,
 sa sjedištem ureda u
 PULI.

ANĐELA ŽUNIĆ
 Odobren upis na sjednici
 Izvršnog odbora
 4. srpnja 2022. godine,
 sa sjedištem ureda u
 ZADRU.

▲ Dopredsjednik HOK-a Mičo Ljubenko s novim članovima

Nikola Kvaternik

(1946. – 2021.)

Draga Anamarija i Vlado, draga Zvonka i Frane, drage kolegice i kolege,

kao prijatelj i kolega našega dragog Nikole, želio bih podijeliti s vama svoja razmišljanja, uspomene i osjećaje vezane za čovjeka kojeg poznajem otad je bio sudac na Okružnom sudu u Rijeci te potom tijekom cijele njegove odvjetničke karijere, kao poslije i moje.

Nikola Kvaternik rođen je u Meji 20. ožujka 1946. godine. Osnovnu školu i gimnaziju završio je u Crikvenici te se upisao na Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, školske godine 1964./1965., a diplomirao je 30. travnja 1969. godine.

Svoje prve korake u profesionalnom životu započeo je kao odvjetnički vježbenik kod Željka Alača, odvjetnika u Crikvenici, gdje je bio od lipnja do studenoga 1969. godine, a potom je od 1. prosinca 1969. nastavio pripravničku praksu na Općinskom sudu u Rijeci, sada kao sudački vježbenik, te je 1. srpnja 1971. položio pravosudni ispit, a od 1. kolovoza 1971. zaposlio se kao sudac i predsjednik suda u Općinskom sudu u Senju. Naravno, bio je ondje jedini sudac te je sudio u kaznenim parničnim i izvanparničnim predmetima i vodio posao sudske uprave.

Nakon četiri godine, 1. rujna 1975., zaposlio se na Okružnom sudu u Rijeci, gdje je sudio u građanskim prvostupanjskim, poslije isključivo drugostupanjskim predmetima sve do 1. srpnja 1982., kada se upisao u Imenik odvjetnika Hrvatske odvjetničke komore te je odvjetnički posao obavljao do umirovljenja 31. prosinca 2016. godine.

Na njegovu ispraćaju u Praputnjaku, u subotu, snažno su me se dojmile svećenikove riječi da je „osim što je bio pravnik, bio i čovjek s velikim ‘č’“.

Bio je vrlo privržen svojoj obitelji i prijateljima, a prema kolegama, odvjetnicima i sucima, kao i prema strankama, odnosio se s velikim poštovanjem i pažnjom, te u trideset i četiri godine odvjetništva nikada o njemu nisam čuo nijedan prigovor na njegov rad, bilo od kolega, stranaka ili sudaca.

S druge strane, u više sam navrata od nekih njegovih bivših klijenata o njemu čuo riječi poštovanja i zahvalnosti.

U nekoliko parničnih predmeta našli smo se, kao punomoćnici, na suprotnim stranama, zastupajući svoje klijente. U tim postupcima uvijek je bio vrlo profesionalan i korektan protivnik.

Još kao sudac, a poslije, naravno, i kao odvjetnik, svaki je svoj predmet detaljno i potpuno proučavao i na raspravama suvereno vladao njime.

Imao sam povlasticu da ga upoznam i поблиže jer su naši sinovi, Vlado i Dalibor, išli zajedno u gimnaziju te poslije upisali Pravni fakultet, tako da smo vrlo često, osim o pravnim temama ili temama vezanim za naš Zbor i odvjetništvo, razgovarali i kao očevi, o našim sinovima, brinuli se o njima i dijelili svoje brige, ali i radosti, a da bude još ljepše, poslije su se oni oženili dvjema sestrama, Jelenom i Zvonkom, koje su ujedno kćeri naše kolegice Radojke Beg, odvjetnice u mirovini.

Dakle, povezali smo se i na taj način te postali još bliskiji i bolje se upoznali.

Nikola Kvaternik također je bio član Upravnog odbora Riječkoga odvjetničkog zbora, kao i Upravnoga odbora Hrvatske odvjetničke komore.

Budući da sam u to vrijeme i ja bio član obaju upravnih odbora, na sastanke u Zagrebu često smo putovali zajedno, a to su bile prilike za duge razgovore u kojima smo, osim o stručnim temama, raspravljali i o ostalim temama i vidjeli da imamo gotovo jednake svjetonazore i slične interese.

Duboko nas je pogodila vijest o preranom odlasku Nikole, ali znam da će nam ostati u sjećanju jer veliki ljudi poput njega ne mogu prestati postojati, oni ostaju u našim srcima i našim mislima i zbog toga žive vječno.

(govor Domagoja Čajkovskog, odvjetnika u Rijeci, na komemoraciji Nikoli Kvaterniku u Riječkome odvjetničkom zboru)

Jovan Doneski (1955. – 2022.)

Dragi naš Jovane, dragi naš kolega!

Sve nas je zatekla i ostavila bez riječi nenadana i tragična vijest da je naš suborac na juridičkom bojnom polju, naš prijatelj i suradnik, odvjetnik Jovan Doneski, naš Jovica, preminuo. Osobno sam tu vijest primio od predsjednika našeg Zbora, a tvog učenika Jugoslava Purana. On se nalazi na putu u inozemstvu i zamolio me da ja, kao jedan od najstarijih članova našega bjelovarskog odvjetničkog zbora, pronađem riječi kojim bismo se oprostili od tebe.

Nije lako pronaći riječi, kada ostaneš bez riječi.

Premda, nikad se nećemo oprostiti od uspomena, od sjećanja na tebe, na sve one trenutke bliskosti, radosti i veselja koje si nam, u predasima jednog zahtjevnog i iscrpljujućeg posla, priuštio. Tvoj zarazni optimizam i duhovitost postali su legendarni još za života, a tako će i ostati sve dok nas ima.

Naš Jovan rodio se 11. rujna 1955. godine u mjestu Vrutok u Makedoniji. Ubrzo se s roditeljima preselio u Hrvatsku, ali svoju Makedoniju nikada nije zaboravio. Upravo suprotno, ona je uvijek bila dio njegova identiteta i osobnosti, a uz njega smo svi, u lijepim trenutcima koje smo proveli zajedno, i mi postajali Makedonci. Ako više ikada zapjevam „Makedonsko devojčće“ ili „Bitolu“, ti ćeš biti uz mene. Na jednak način osjećao je i ljubav prema Hrvatskoj, i prema ukupnom ovom podneblju, i prema ljudima iz svog užeg i šireg okruženja. Jovica je, u pravom smislu te riječi, bio humanist i kozmopolit, i nadasve – vrstan odvjetnik.

Osnovnu školu završio je u Suhopolju, gimnaziju u Virovitici, a Pravni fakultet na Sveučilištu u Osijeku, gdje je diplomirao 1981. godine. Odmah nakon završenog studija zaposlio se u poduzeću Ukus u Virovitici, ali je još iste godine postao pripravnik na tadašnjem Općinskom sudu u Garešnici. Nakon položenog pravosudnog ispita 1983. godine, izabran je za suca tog istog suda, a već 21. kolovoza 1986. godine postao je predsjednik Općinskog suda u Garešnici.

Godine 1993. postaje odvjetnik. To su najzburkanije vode za svakog pravnika, vječite nevere. Već od samog početka njegove odvjetničke prakse, Ured Doneski postaje jedan od najuglednijih odvjetničkih ureda, a tako je i danas. Kroz taj ured prošli su mnogobrojni i ugledni odvjetnici, od kojih su neki poslije krenuli sa samostalnom praksom, a neki su i danas dijelom tog Zajedničkog odvjetničkog ureda, uključujući njegove sinove i suprugu. Nije lako zauvijek se oprostiti od kolege, a pogotovo od učitelja.

Jovan je oduvijek zračio jednom nevjerojatnom radnom i životnom energijom. Tu energiju nije gubio ni u trenutcima kada je već teško obolio pa, eto, ni do samog kraja.

Potpuna posvećenost poslu, stručnost, predanost svojoj obitelji, ali i nama, njegovim prijateljima i kolegama.

To je bio naš Jovan! Pamtit ćemo sve trenutke kojima si oplemenio naše živote.

Duboka sućut Ivanki, Bojanu, Vedranu i cijeloj obitelji Doneski.

*(govor Radovana Dožudića, odvjetnika u Čazmi,
na posljednjem ispraćaju Jovana Doneskog)*

Jakov Kalajžić, odvjetnik u miru (1936. – 2022.)

Hrvatska odvjetnička komora i Odvjetnički zbor Splitsko-dalmatinske županije dana 19. lipnja 2022. godine izgubili su svoga uglednog člana Jakova Kalajžića, odvjetnika u miru.

Jakov Kalajžić rođen je 17. srpnja 1936. godine u Šestanovcu. Klasičnu gimnaziju završio je u Splitu 1955. te je iste godine u Zagrebu upisao Pravni fakultet, gdje je i diplomirao 1960. godine.

Nakon odslužene vojne obveze, od 1961. pa sve do 1965. godine obavljao je praksu u odvjetničkom uredu Duška Polića, odvjetnika u Splitu.

Pravosudni ispit položio je 17. lipnja 1965. godine, nakon čega se upisuje u Imenik odvjetnika Hrvatske odvjetničke komore sa sjedištem ureda u Splitu.

Čitav svoj radni vijek proveo je u odvjetništvu. Njegov odnos s kolegama i strankama bio je istovremeno i profesionalan i ljudski. Kolege će ga pamtiti po vedrom duhu, uvijek galantnoga i ugodnoga u komunikaciji, otvorenoga za suradnju i pomoć drugima.

Bio je privržen svojoj obitelji, supruzi Vesni, djeci Tomi i Ladi.

Njegov odlazak velik je gubitak za obitelj, ali i za sve nas koji smo ga poznavali.

Neka mu je laka zemlja, počivao u miru.

Odvjetnički zbor Splitsko-dalmatinske županije

Ivo Stipanić (1944. – 2022.)

Ivo Stipanić rođen je 13. ožujka 1944. u mjestu Ugljan na otoku Ugljanu, gdje završava prva dva razreda osnovne škole, nakon čega se njegova obitelj seli u Rijeku, u kojoj nastavlja pohađati osnovnu školu, a srednjoškolsko obrazovanje stječe u Prvoj riječkoj gimnaziji.

Nakon položene mature upisuje se na Pravni fakultet u Zagrebu, na kojem je diplomirao 30. lipnja 1972. te se zaposlio u Zagrebu kao odvjetnički vježbenik, isprva kod odvjetnika Veljka Klemenčića, a odvjetničku vježbu nastavio je kod odvjetnice Biance Hondl-Konić.

Nakon što je 1974. godine položio pravosudni ispit, zapošljava se kao pravnik u gospodarstvu u tvornici Torpedo, potom u Koksari u Bakru, zatim od 1978. do 1985. radi kao direktor Sektora općih, pravnih i kadrovskih poslova u Zavodu za urbanizam i izgradnju Rijeke, rukovodilac Pravne službe u SIZ-u stambeno-komunalnih djelatnosti Općine Rijeka bio je u razdoblju od 1986. do 1991., a od 1991. do 1994. radio je kao pravni savjetnik u Fondu stambeno-komunalnih djelatnosti Općine Rijeka, nakon čega je bio rukovoditelj Službe za prodaju stanova te pravni referent u Gradu Rijeci – Upravi za komunalni sustav.

U Imenik odvjetnika Hrvatske odvjetničke komore upisuje se 20. rujna 1994. sa sjedištem ureda u Rijeci, gdje odvjetničku službu obavlja sve do odlaska u mirovinu 20. prosinca 2013. godine.

Premينو je 5. svibnja 2022. godine, u 79. godini života, a na vječni počinak ispraćen je u krugu obitelji, prijatelja i kolega dana 9. svibnja 2022. na mjesnom groblju Drenova.

Neka mu je laka zemlja, počivao u miru.

(In memoriam napisao je Vatroslav Abramović, predsjednik Riječkoga odvjetničkog zbora.)

Mladen Lončar (1961. – 2022.)

Mladen Lončar rođen je 21. studenoga 1961. u Rijeci, kao dijete s roditeljima seli u Zagreb pa u Đakovo, gdje završava osnovnu školu, a u Rijeku se vraća 1975. godine i upisuje se u srednju školu, tadašnji Centar za kadrove u obrazovanju i kulturi u Rijeci, smjer Strani jezici.

Nakon okončanja srednjoškolskog obrazovanja, 1980. godine upisuje studij prava na Pravnom fakultetu u Rijeci, na kojem je diplomirao 10. listopada 1986. godine.

Prvo mu je zaposlenje bilo na radnom mjestu sudskog vježbenika Općinskog suda u Rijeci, i to od 1987. pa do kraja travnja 1989. godine.

Dana 18. svibnja 1989. godine zapošljava se na mjestu voditelja Odjela općih poslova u tadašnjem SIZ-u stambeno-komunalne djelatnosti Općine Krk te se na tom radnom mjestu nalazi do 15. veljače 1990. godine.

Pravosudni je ispit položio 21. rujna 1991. godine, a 16. studenoga 1991. zaposlio se kao odvjetnički vježbenik kod Senada Vukovića, tada odvjetnika u Pagu.

Dana 1. prosinca 1994. godine upisuje se u Imenik odvjetnika Hrvatske odvjetničke komore. Odvjetničku službu obavlja u svom odvjetničkom uredu u Rijeci, a u posljednje vrijeme namjeravao je ured preseliti u svoj zavičaj, u Bašku na otoku Krku.

Premинуo je iznenada, u posljednopoludnevni satima ljetne nedjelje 21. kolovoza 2022. godine, u 61. godini života, a posljednji ispraćaj održan je u četvrtak 25. kolovoza 2022. u krugu obitelji na mjesnom groblju sv. Ivana u Baškoj.

Neka mu je laka zemlja, počivao u miru.

*(In memoriam napisao Vatroslav Abramović,
predsjednik Riječkog odvjetničkog zbora.)*

